

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**HASAN LÂTİF SARIYÜCE’NİN ANADOLU
MASALLARININ EĞİTSEL DEĞERLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tuğçe ALABAY YOLCU

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ruhi KARA

Erzincan - 2019

TEZ BİLDİRİMİ

“Hasan Lâtif Sarıyüce'nin Anadolu Masallarının Eğitsel Değerler Açısından İncelenmesi” isimli “Yüksek Lisans” tezini tarafımda intihal programı ile incelemiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim.

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim. 06/08/2019

Tuğçe YOLCU ALABAY

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Tuğçe ALABAY YOLCU'ya ait Hasan Latif Sarıyüce'nin Anadolu Masallarının Eğitsel Değerler Açısından İncelenmesi adlı çalışma jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalının Türkçe Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman / Jüri : Dr. Öğr. Üyesi Ruhi KARA

Jüri : Dr. Öğr. Üyesi Hamza KOLUKISA

Jüri : Dr. Öğr. Üyesi Erdoğan ULUDAĞ

HASAN LÂTİF SARIYÜCE’NİN ANADOLU MASALLARININ EĞİTSEL DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Tuğçe ALABAY YOLCU

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi
Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ağustos, 2019

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ruhi KARA

ÖZET

Sözlü edebiyatın önemli türlerinden olan masalların çeşitli yönlerden fert ve toplum hayatına katkıları vardır. Hitap kitlesi çocuk olan masalların yetişkinlerce çocuklara okunması veya çocuklara okutulmasıyla önemli yararlar elde edilebilir. İyi bir eğitim öğretim aracı olarak görülen masallar çocukların ana dilini öğrenmesine, sözcükleri düzgün kullanmasına ve kelime hazinesini zenginleştirmesine yardımcı olabilmektedir. Masallarda çocuğa sunulan kurtmaca dünya ile gerçek dünya arasında güçlü bir bağ sezilenir. Bu da çocuğun kahramanlar aracılığıyla iletilen duygu, düşünce ve iletileri anlamlandırarak hayatın gerçekleri hakkında fikir edinebilmesini sağlayabilmektedir. Okunan veya okutulan her masalda çocuk, iyilik, doğruluk, dürüstlük, adalet, sevgi, merhamet, çalışkanlık, öz güven, saygı, sabır vb. değerleri sezer ve bunu içselleştirir. Çocukların bu değerlere sahip olarak yetişmesi ve değerleri davranış hâline dönüştürebilmeleri son derece önemlidir. Çocuklar bu değerleri kazanarak sağlıklı bir toplumun temelini inşa ederler. Sahip oldukları bu değerleri sonraki kuşaklara aktararak toplumsal devamlılığı sağlarlar. Toplumlar varlıklarını sürdürebilmek, içinde barındırdığı bireylerin gelişimini desteklemek için

değerlerin aktarımına ve bireylerce benimsenmesine, bir diğer manada değerler eğitime ihtiyaç duymaktadır. Bu değerlerin toplumdaki bireylere aktarılmasında önemli rollerden biri de masallara düşmektedir. Çocukların severek ve isteyerek okudukları veya dinledikleri bu masallar onların karakterlerinin şekillenmesi açısından da önemlidir.

Bu çalışmada Hasan Lâtif SARIYÜCE'nin “ Anadolu Masalları ” adlı eseri incelenmiştir. Anadolu Masalları adlı eserde yer alan masalların, değerleri aktarmadaki katkıları ve bu masallardaki değerler aracılığıyla verilen iletiler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla Anadolu Masalları'nda yer alan 60 masal incelenmiş ve 72 değer tespit edilmiştir. Yapılan çalışmada Sarıyüce'nin “ Anadolu Masalları ” adlı eseri çalışmanın ana verisini oluşturması bakımından masallar doküman analizi yöntemiyle incelenmiş, tespit edilen değerler başlıklar altında toplanmıştır. Sonuç olarak incelenen bu masalların değerler ve değerler aracılığıyla verilen iletiler bakımından zengin bir içeriğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hasan Lâtif Sarıyüce, çocuk, çocuk edebiyatı, masal, değer.

**TO EXAMINE HASAN LATIF SARIYUCE’S ANATOLIAN TALES
FROM THE POINT OF EDUCATIONAL VALUES**

Tuğçe ALABAY YOLCU

**Erzincan Binali Yıldırım University, Social Science Institute Department
of Turkish Education Master’s Thesis, August, 2019**

Thesis Advisor: Dr. Lecturer Ruhi KARA

ABSTRACT

Tales, which are important types of oral literature, have contributions to the life of the individual and society in various aspects. Significant benefits can be achieved by reading or by having children read the tales whose target group is a child. Tales, seen as a good educational tool, can help children learn their native language, use words properly and enrich their vocabulary. In the tales, there is a strong sense of connection between the fictional world presented to the child and the real world. This can provide the child having an idea about the realities of life by making sense of the emotions, thoughts and messages transmitted by the heroes. In every tale that is read or having read, the child can have senses the values of favour, righteousness, honesty, justice, love, compassion, diligence, self-confidence, respect, patience, etc. and internalizes it. The raising of children having these values and to be able to transform these values into behaviour is extremely important. By gaining these values, children build the foundation of a healthy society. By transferring these values they have, to the next generations, they ensure social continuity. Societies need transferring of values and their adaptation by individuals or education of values in order to sustain their existence and support the development of the individuals

they contain. The most important role in transferring these values to the individuals in the society belongs to tales. These tales that children read or listen to with pleasure, affect their characters greatly.

In this study, Hasan Latif SARIYÜCE's work named “ Anatolian Tales ” has been examined. The contributions of transferring values of the tales in the Anatolian tales in and the messages given through the values in these tales were contradictory to be determined. The contributions of the tales took place in the work of Anatolian Tales, by transferring the values, and the messages given by the values in these tales have been tried to be determined. For this purpose, 60 tales in Anatolian tales have been examined and 72 values have been determined. The texts have been analyzed by document analysis method and the values determined have been collected under the headings, because the work of “ Anadolu Tales ” by Saryüce, forms the main data of this study. As a result, it has been proved that these fairy tales have a rich content with regard to values and messages given through values. For this purpose, it has been thought that it would be appropriate to be used for the education of values.

Key Words: Hasan Latif Saryüce, child, the literature of child, tale, value.

ÖN SÖZ

İnsanoğlu var olduğu ilk zamanlardan bugüne içinde yaşadığı toplumun bir parçası olarak hem bu toplumu etkilemiş hem de toplumdaki etkilenmiştir. Dolayısıyla toplumun sürekliliğinde en önemli rolü üstlenen insanoğlu olmuştur. Bu etkileşimde insanların toplum içerisindeki yaşamlarını ve tercihlerini etkileyen önemli hususlardan biri de değerlerdir. Öyle ki toplumların varlıklarını sürdürebilmeleri her toplumun sahip olduğu değerleri korumalarına ve bunları sonraki kuşaklara aktarmalarına bağlıdır. Bir toplumda adalet, merhamet, doğruluk ve dürüstlük, sevgi, iyilik vb. değerler ne kadar gelişmişse toplum hayatı da o denli huzurlu ve refah içerisinde olur. Toplumdaki bireylere bu değerler aracılığıyla küçük yaşlardan itibaren istendik davranışlar kazandırılmaya çalışılmalıdır. Çocuklara bu değerleri kazandırmada en iyi yollardan biri de şüphesiz masallardır. Bu çalışmada Hasan Lâtif SARIYÜCE'nin “ Anadolu Masalları ” adlı eserinde yer alan masallar, değerleri aktarmadaki katkıları ve bu değerler aracılığıyla verilen iletiler bakımından incelenmiştir. Masallarda belirlenen değerler çeşitli başlıklar altında ele alınmıştır. Anadolu Masalları, Hasan Lâtif SARIYÜCE'nin masal yazımına yeni bir üslûp getirdiği ve önemli masalları yarım asrı aşan çalışmalarıyla kaleme aldığı bir eserdir. Anadolu Masalları ile ilgili yazılmış bir tezin olmayışı, masalların zengin bir içeriğe ve pek çok eğitsel değere sahip olması, bu alanda çalışacaklara yol göstermesi bakımından son derece önemlidir.

Bu tezi hazırlamamda emeğini, tecrübelerini ve değerli zamanını hiçbir şekilde esirgemeyen, beni sürekli destekleyip yüreklendirerek motive eden saygıdeğer danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Ruhi KARA'ya, her zaman manevi desteğiyle yanımda olan aileme ve tez yazım sürecinde bana daima destek olan eşim Murat YOLCU'ya sonsuz teşekkür ederim.

Tuğçe ALABAY YOLCU

Erzincan- 2019

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ	I
TEZ KABUL TUTANAĞI.....	II
ÖZET	III
ABSTRACT.....	V
ÖN SÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	VIII
TABLolar DİZİNİ.....	XIII
KISALTMALAR DİZİNİ	XVIII
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. GİRİŞ	1
1. 1. Problem Durumu.....	1
1. 2. Araştırmanın Amacı.....	2
1. 3. Araştırmanın Önemi	3
1. 4. Sınırlılıklar	3
1. 5. Tanımlar.....	3
İKİNCİ BÖLÜM.....	5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2. 1. Değer Kavramı.....	5
2. 2. Değerler Eğitimi	6
2. 3. Değerlerin Sınıflandırılması	10

2. 4. Edebiyat ve Çocuk Edebiyatı.....	13
2. 5. Hasan Lâtif Sarıyüce.....	15
2. 5. 1. Hayatı.....	15
2. 5. 2. Edebi Kişiliği.....	18
2. 5. 3. Eserleri.....	20
2. 5. 4. Ödülleri.....	21
2. 6. İlgili Çalışmalar.....	22
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	26
3. YÖNTEM.....	26
3. 1. Araştırmanın Modeli (Deseni.....	26
3. 2. İncelenen Masallar (Doküman).....	26
3. 3. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	29
3. 4. Verilerin Güvenirlik ve Geçerliliği.....	29
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	30
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	30
4. 1. Anadolu Masalları adlı eserde hangi değerler kullanılmıştır?.....	30
4. 1. 1. Evrensel Değerler.....	31
4. 1. 1. 1. Sevgi.....	31
4. 1. 1. 1. 1. İnsan Sevgisi.....	33
4. 1. 1. 1. 2. Anne Sevgisi.....	34
4. 1. 1. 1. 3. Baba Sevgisi.....	36
4. 1. 1. 1. 4. Evlat Sevgisi.....	36
4. 1. 1. 1. 5. Kardeş Sevgisi.....	39
4. 1. 1. 1. 6. Doğa Sevgisi.....	41
4. 1. 1. 1. 7. Hayvan Sevgisi.....	42
4. 1. 1. 2. Arkadaşlık ve Dostluk.....	44
4. 1. 1. 3. Birlik ve Beraberlik.....	46
4. 1. 1. 4. Dayanışma.....	49

4. 1. 1. 5. Paylaşma	50
4. 1. 1. 6. Yardımseverlik.....	52
4. 1. 1. 7. Hoşgörü.....	56
4. 1. 1. 8. İyilik.....	57
4. 1. 1. 9. Saygı	59
4. 1. 1. 10. Misafirperverlik	63
4. 1. 1. 11. Doğruluk ve Dürüstlük	66
4. 1. 1. 12. Adalet.....	70
4. 1. 1. 13. Cesaret	72
4. 1. 1. 14. Cömertlik	75
4. 1. 1. 15. Çalışkanlık	77
4. 1. 1. 16. Fedakârlık	83
4. 1. 1. 17. Merhamet.....	85
4. 1. 1. 18. Sabır	87
4. 1. 1. 19. Güven.....	90
4. 1. 1. 20. Vefa.....	91
4. 1. 1. 21. Eşitlik.....	92
4. 1. 1. 22. Sadakat.....	92
4. 1. 1. 23. Yol Göstermek.....	93
4. 1. 1. 24. İyi Niyetli Olma	94
4. 1. 2. Millî Değerler	96
4. 1. 2. 1. Barış	96
4. 1. 2. 2. Kahramanlık.....	98
4. 1. 2. 3. Özgürlük	99
4. 1. 3. Manevî Değerler	99
4. 1. 3. 1. Dua.....	99
4. 1. 3. 2. Şükür.....	103
4. 1. 3. 3. Namaz	104
4. 1. 3. 4. Hayırseverlik.....	105
4. 1. 3. 5. Ziyaret Etmek	107
4. 1. 3. 6. Emaneti Koruma	107

4. 1. 4. Kişisel Değerler	108
4. 1. 4. 1. Affetme	108
4. 1. 4. 2. Empati Kurma.....	109
4. 1. 4. 3. Güler Yüzlü Olma.....	110
4. 1. 4. 4. Kanaatkâr Olma	110
4. 1. 4. 5. Özür Dileme.....	112
4. 1. 4. 6. Hediyeleşme.....	114
4. 1. 4. 7. Sorumluluk.....	115
4. 1. 4. 8. Sözünde Durma.....	116
4. 1. 4. 9. Teşekkür Etme	117
4. 1. 4. 10. Umutlu Olma	119
4. 1. 4. 11. Azimli Olma	121
4. 1. 4. 12. Düşünerek Davranma	122
4. 1. 4. 13. Bilgili İnsan Olma.....	126
4. 1. 4. 14. Kendine Güven	127
4. 1. 4. 15. Merak	128
4. 1. 4. 16. Tebrik Etme	131
4. 1. 4. 17. Tedbirli Davranma.....	132
4. 1. 4. 18. Hatasının Farkına Varma	132
4. 1. 4. 19. Öz Eleştiri Yapma.....	135
4. 1. 4. 20. Sakinliğini Koruma.....	136
4. 1. 4. 21. Güzel Konuşma.....	136
4. 1. 4. 22. Geçimli Olma.....	138
4. 1. 4. 23. Söz Dinleme.....	138
4. 1. 4. 24. Temkinli Olma.....	140
4. 1. 4. 25. Düşünceli Davranma.....	140
4. 1. 4. 26. Alçakgönüllü Olma.....	141
4. 1. 4. 27. Anlayışlı Olma.....	142
4. 1. 4. 28. Gayretli Olma	142
4. 1. 4. 29. Hevesli Olma	144
4. 1. 4. 30. Yeni Bilgiler Öğrenme.....	144

4. 1. 4. 31. Temizlik	145
4. 1. 4. 32. Emek	145
4. 2. Eserde kullanılan değerler aracılığıyla hangi iletiler verilmiştir?	147
5. SONUÇ VE TARTIşMA	149
ÖNERİLER	152
6. KAYNAKÇA	153
EKLER	160

TABLORAR LİSTESİ

		Sayfa No
Tablo 1	Bazı Ülkelerin Eğitim Programlarında Belirledikleri Ortak Değerler	9
Tablo 2	Anadolu Masalları Adlı Eserde Yer Alan Masallar	26
Tablo 3	Hasan Lâtif Sarıyüce'nin Anadolu Masalları'nda Tespit Edilen Değerler	30
Tablo 4	Sevgi Değeri	32
Tablo 5	İnsan Sevgisi Değeri	33
Tablo 6	Anne Sevgisi Değeri	34
Tablo 7	Baba Sevgisi Değeri	36
Tablo 8	Evlat Sevgisi Değeri	37
Tablo 9	Kardeş Sevgisi Değeri	40
Tablo 10	Doğa Sevgisi Değeri	41
Tablo 11	Hayvan Sevgisi Değeri	42
Tablo 12	Arkadaşlık ve Dostluk Değeri	45
Tablo 13	Birlik ve Beraberlik Değeri	46
Tablo 14	Dayanışma Değeri	49
Tablo 15	Paylaşma Değeri	50
Tablo 16	Yardımsverlik Değeri	52

Tablo 17	Hoşgörü Değeri	52
Tablo 18	İyilik Değeri	557
Tablo 19	Saygı Değeri	60
Tablo 20	Misafirperverlik Değeri	64
Tablo 21	Doğruluk ve Dürüstlük Değeri	67
Tablo 22	Adalet Değeri	70
Tablo 23	Cesaret Değeri	73
Tablo 24	Cömertlik Değeri	76
Tablo 25	Çalışkanlık Değeri	78
Tablo 26	Fedakârlık Değeri	83
Tablo 27	Merhamet Değeri	85
Tablo 28	Sabır Değeri	88
Tablo 29	Güven Değeri	90
Tablo 30	Vefa Değeri	91
Tablo 31	Eşitlik Değeri	92
Tablo 32	Sadakat Değeri	92
Tablo 33	Yol Gösterme ve Nasihatte Bulunma Değeri	93
Tablo 34	İyi Niyetli Olma Değeri	95
Tablo 35	Barış Değeri	96

Tablo 36	Kahramanlık Değeri	98
Tablo 37	Özgürlük Değeri	99
Tablo 38	Dua Değeri	100
Tablo 39	Şükür Değeri	103
Tablo 40	Namaz Değeri	104
Tablo 41	Hayırseverlik Değeri	105
Tablo 42	Ziyaret Etme Değeri	107
Tablo 43	Emaneti Koruma Değeri	107
Tablo 44	Affetme Değeri	108
Tablo 45	Empati Kurma Değeri	109
Tablo 46	Güler Yüzlü Olma Değeri	110
Tablo 47	Kanaatkâr Olma Değeri	111
Tablo 48	Özür Dileme Değeri	113
Tablo 49	Hediyeleşme Değeri	114
Tablo 50	Sorumluluk Değeri	116
Tablo 51	Sözünde Durma Değeri	116
Tablo 52	Teşekkür Etme Değeri	118
Tablo 53	Umutlu Olma Değeri	120
Tablo 54	Azimli Olma Değeri	121

Tablo 55	Düşünerek Davranma Değeri	123
Tablo 56	Bilgili İnsan Olma Değeri	126
Tablo 57	Kendine Güven	127
Tablo 58	Merak Değeri	129
Tablo 59	Tebrik Etme Değeri	131
Tablo 60	Tedbirli Olma Değeri	132
Tablo 61	Hatasının Farkına Varma Değeri	133
Tablo 62	Öz Eleştiri Yapma Değeri	135
Tablo 63	Sakinliğini Koruma Değeri	136
Tablo 64	Güzel Konuşma Değeri	137
Tablo 65	Geçimli Olma Değeri	138
Tablo 66	Söz Dinleme Değeri	139
Tablo 67	Temkinli Olma Değeri	140
Tablo 68	Düşünceli Davranma Değeri	140
Tablo 69	Alçakgönüllü Olma Değeri	141
Tablo 70	Anlayışlı Olma Değeri	142
Tablo 71	Gayretli Olma Değeri	143
Tablo 72	Hevesli Olma Değeri	144
Tablo 73	Yeni Bilgiler Öğrenme Değeri	144

Tablo 74	Temizlik Değeri	145
Tablo 75	Emek Değeri	146
Tablo 76	Anadolu Masalları'nda Değerler Aracılığıyla Verilen İletiler	147

KISALTMALAR

- Akt.** : Aktaran
F : Frekans
TDK : Türk Dil Kurumu
vb. : Ve benzeri
vd. : Ve diğeri
s. : Sayfa

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1. 1. Problem Durumu

Çocuk, dili kullanmaya başladığı andan itibaren kendini ifade etmek ister. Bu ifade biçimi doğru, güzel ve etkileyici olmalıdır. Bu da çocuğun dili kullanabilme becerisiyle doğrudan ilgilidir. Edebî eserler, dilin etkili kullanıldığı metinler olduğuna göre çocuk için edebiyat ihtiyacı ömür boyu sürecektir.

Edebiyat çocuğun zekâ, hayal gücü, muhakeme yeteneği, problem çözme becerisi gibi bilişsel yönlerini geliştirir. Başlangıçtan on bir yaşlarına kadar somut düşünen çocuk, soyut düşünceye yaklaştığında karşısında sembollerle kurulu bir dünya bulur. Edebiyattaki semboller ise ekseriyetle hayatta var olan somut öğelere karşılık olmak üzere üretilmişlerdir. Bu karşılıkları ve ilişkileri kavrama noktasında sözlü anlatım türlerinden olan masalların hayal gerçek ilişkisi arasında bağ kurduğunu belirtmek gerekir. Masal “gerçekten hayale” uzanan bir tür olduğu için kahramanları da bu paraleldedir. İnsanlar, insanüstü varlıklar, hayvanlar, ağaçlar, taşlar vd. masal kahramanı olarak anlatılarda okuyucunun karşısına çıkabilir.

Sözlük anlamına bakıldığında masalla ilgili olarak “genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla insanların veya tanrıların başından geçen, olağandışı olayları anlatan hikâye (TDK, 2009).” tanımlaması yapılmıştır.

Sözlü edebiyat ürünü olan masallar, toplumun yaşamından izler taşımaktadır. Masallar bir millet için değeri büyük hazinelerdir. Bu hazinelerde milletlerin geçmişleri, kişilikleri, değerleri saklıdır. Masallar bu saklı hazineleri değerler aracılığıyla ortaya çıkarabilirler. Değerler, çocuğun eğitiminde ve gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle masallar çocuk edebiyatının en büyük kaynaklarıdır. Masallarla birlikte birçok evrensel, milli, manevi, kişisel, dini değerlerimiz gün

yüzüne çıkabilmektedir. Bu da yeni nesillere yol göstermek açısından son derece önem arz etmektedir.

Toplumların kalitesi, içinde buldukları değerlerin zenginliği ile ölçülmektedir. Evrensel, millî, manevî ve kişisel kimi değerler, edebi eserlerde her zaman kendilerine yer bulmuştur. Bu edebi eserler içerisinde değerleri çocuklara aktarmada faydalanabileceğimiz en iyi yollardan birisi de masallardır. Masallar içerisinde barındırdıkları değerler aracılığıyla çocuklara istedik davranışlar kazandırabilir.

Masallarda toplum ve birey yaşamı için önemli görülen çeşitli değerler vardır. İlk olarak sahip olduğumuz toplum olmak üzere hem milli ve manevi hem de evrensel pek çok değer bunların içindedir. Büyükler küçüklere masal anlatırken farkında olmadan atalarının dinini, dilini, geleneklerini, göreneklerini, kültürünü de aktarırlar. Bu sebeple içerisinde birçok kültürel ve eğitsel iletiler barındıran masallar, değerler eğitimi bakımından son derece gereklidir. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı Anadolu Masalları'ndaki eğitsel değerleri belirlemek ve bu değerler ışığında öne çıkan iletiler aracılığıyla masalların zengin bir içeriğe sahip olduğu sonucuna ulaşmaktır. Bu nedenle çalışma konusunun belirlenmesinde Anadolu Masalları'ndaki eğitsel değerlerle ilgili daha önceden yapılan bir çalışmanın olmaması etkili olmuştur.

1. 2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, “ Anadolu Masalları ” adlı eserde yer alan masalların değerler aktarımındaki yeri ve önemini belirlemek, masallarda değerler aracılığıyla verilen iletileri tespit etmek ve Hasan Lâtif SARIYÜCE'nin hayatı ve edebî kişiliği üzerinde durarak değerlerin eğitime katkısını incelemektir. İncelenen masallardan hareketle değerler eğitiminden yararlanmanın nasıl etkili olacağını ortaya koymaktır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda iki ana probleme cevap aranmıştır:

1. Anadolu Masalları adlı eserde hangi değerler kullanılmıştır?
2. Eserde kullanılan değerler aracılığıyla hangi iletiler verilmiştir?

1. 3. Araştırmanın Önemi

Hasan Lâtif Sarıyüce'nin “ Anadolu Masalları ” adlı eserinde yer alan masallardaki eğitsel değerler aracılığıyla çocuğa istendik davranışların kazandırılması son derece önemlidir. Bu nedenle masallardaki eğitsel değerler ve bu değerlere bağlı iletileri de göz önünde bulundurarak “ Anadolu Masalları ” adlı eser üzerine daha önceden yapılmış bir tez çalışmasının olmayışı, eserin içerisinde pek çok eğitsel değer yer alması, alanda çalışacaklara farklı bakış açıları kazandırması bakımından önem arz ettiğini söylemek mümkündür.

1. 4. Sınırlılıklar

Bu çalışma Hasan Lâtif Sarıyüce'nin “ Anadolu Masalları ” adlı eseri ile sınırlıdır.

1. 5. Tanımlar

Çocuk: “ İki yaşından ergenlik çağına kadar süren büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu veya henüz erinlik dönemine erişmemiş kız veya erkek ” yahut “ bebeklik çağı ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan insan ” olarak tanımlanmaktadır (Oğuzkan, 2013: 2).

Çocuk edebiyatı: Öncelikli hedef kitlesi 2-15 yaş aralığındaki çocuklar olan çocukların seviyesini dikkate alarak çocuklara seslenen edebiyata çocuk edebiyatı denir (Şimşek, 2012).

Masal: Sözlük anlamına bakıldığında masalla ilgili olarak “ genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla insanların veya

tanruların başından geçen, olağandışı olayları anlatan hikâye (TDK, 2009).” tanımlaması yapılmıştır.

Değer: İlk defa Znaniecki tarafından sosyal bilimlere kazandırılan değer kavramı, Latince “ kıymetli olmak ”, “ güçlü olmak ” anlamına gelen “ valere ” kökünden türetilmiştir. İnsanların davranışlarına yön veren inançlar bütünü (Ulusoy ve Dilmaç, 2016).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde değer kavramı, değerler eğitimi, çocuk edebiyatı ve Hasan Lâtif Sarıyüce konuları ile ilgili alan yazın taranmış ve bu konularla ilgili çalışmalara yer verilmiştir.

2. 1. Değer Kavramı

“ Kıymetli olmak, güçlü olmak ” anlamlarına gelen değer kavramı ilk defa Znaniecki tarafından kullanılmaya başlanmıştır (Güven, 2014). Değer kavramıyla ilgili anlamlar Türkçe Sözlükte (2016) şu şekilde sıralanmıştır:

1. Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değindiği karşılık, kıymet.
2. Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, bedel, kıymet, paha, valör.
3. Üstün nitelik, meziyet, kıymet.
4. Üstün yararlı nitelikleri olan kimse.
5. Felsefe: Kişinin isteyen gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey.
6. Matematik: Bir değişkenin veya bilinmeyenin sıra ile anlatımı.
7. Bir ulusun sahip olduğu, sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddî ve manevî öğelerin bütünü.

Değere ilişkin tanımlara yer vermemiz gerekirse, değerle ilgili yapılan sadece bir tek kabul edilen tanıma ulaşmak yerine birtakım tanımlara yer vermenin daha işlevsel olacağı düşünülmektedir.

Aydın ve Akyol (2013), “ değer, bir nesneye, varlığa veya faaliyete bilimsel ve toplumsal açıdan tanınan önem ya da üstünlük ” (s.4), biçiminde tanımlamaktadır.

Akbaş (2008), “ değerler, toplumu oluşturan bireylere, nelerin önemli olduğunu, nelerin tercih edilmesi gerektiğini ve kısaca nasıl yaşanılması gerektiğini belirtir ” (s.10) diyerek değerlerin hayatın anlamı hakkında bilgi verdiğini ifade etmiştir.

Meaney (1979) de değerlerin toplumdan topluma değişkenlik gösterdiğini ifade etmiştir. Bir toplumda iyi olarak kabul gören davranış veya tutum, diğer bir toplumda kötü olarak nitelenebilir. Bu değişkenlik durumu birey için bile zamana, koşullara veya yere bağlı olarak gerçekleşebilir. Ancak bazı değerler de birey için mutlak olarak kabul edilir ve mutlak değerler, diğer değerler için temeli oluşturabilir (Latifoğlu, 2013).

Değerlerin ortaya çıkışında sosyal onay ve kabul önemlidir. Sosyal olarak onaylananlar zamanla davranış ölçütleri haline gelerek değerleri oluşturmaktadır (Sarı, 2005). Aksi takdirde değerler, toplumsal desteği kaybettikçe değişmeye ve etkisizleşmeye başlar (Şen, 2007).

“ Toplum içinde, çevremizce takdir edilmeyi, vefakârlığı, dostluğu, samimiliği birer değer olarak görürüz. Çünkü bunlardan yoksun olduğumuz zaman, kendimizde bir şeyin eksikliğini duyarız ” (Ülken, 2001).

Tüm bu tanımlardan yola çıkarsak değer, insan hayatını düzenleyen, yönlendiren ve güdüleyen bir güç olarak da açıklanabilmektedir. İnsanı insan yapan özelliklere sahip olan, insanı diğer canlılardan ayıran ve insanın davranışlarına şekil veren inançlar sistemidir. Toplum, var olan bu değerleriyle hayatını devam ettirir. Değerler, toplumun temelini sağlamlaştıran ve eğitim ile ahlâkın birlikte yürümesine imkân sağlayan kültürel unsurların başında gelmekte

2. 2. Değerler Eğitimi

Her toplum, sahip olduğu değerleri koruma ve bunları sonraki kuşaklara aktarma amacı güder. Toplumun sahip olduğu değerleri benimsemiş bireyler, sahip oldukları bu değerleri sonraki kuşaklara aktarmak suretiyle toplumsal devamlılığı

sağlarlar. Özellikle değerlerine bağlı nitelikli bireyler, sağlıklı ve nitelikli toplumların oluşmasında da büyük pay sahibidirler. En genel mânada bireyden beklenen, içinde yaşadığı toplumun değerlerini benimsemesi ve bunları yaşantılarındaki olay ve olgulara yaklaşımında, davranışlarından bir ölçüt olarak kullanmasıdır (Kıncal, 2007, Akt. Güven, 2014).

Tarihsel olarak ele alındığında değerler eğitiminin 1920’li yıllarda Amerika’da karakter eğitimi adı altında yapılan çalışmalara dayandığı görülmektedir. Değerler eğitimi alanındaki ilk çalışmalar 1900’lerin başından itibaren ahlâk ve değer eğitiminin amaç ve yöntemleri konusunda başlamıştır (Akbaş, 2008; Demircioğlu ve Tokdemir, 2008). Değerler eğitimi alanında dikkat çeken ilk gelişmeler 1960-70 yılları arasında yaşanmıştır. Türkiye’de ise Millî Eğitim Bakanlığı, Türk toplumunun değerlerini, 2003 yılından itibaren geliştirilen öğretim programlarına yansıtmıştır. Uygulamaya konulan programların temel öğeleri arasında bu değerlere de yer verilmiştir (Sevim, 2013). Toplumsal hayatı oluşturan, insanları birbirine bağlayan, gelişmeyi, mutluluğu ve huzuru sağlayan, risk ve tehditlerden koruyan ahlâki, insanî, sosyal, manevî değerlerimizin tüm bireylere kazandırılmasında en önemli etken eğitimidir. Bu kazanımlarımızın öğrencilerimize aktarılması da değerler eğitimi oluşturmaktadır.

Kaya (2013), değer kavramı ve değerlerin davranışa dönüştürülmesi sürecinde değerler eğitimi ile ilgili tespitlerini şu şekilde açıklamıştır: “ Günümüzde de değer kavramı spordan siyasete kadar birçok alanda kullanılmaktadır. Eğitim alanında bu kavram değerler eğitimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu geleneğimizde cömertlik, yardımseverlik, hilm, şefkat, merhamet gibi erdemlerin eğitimlerini içeren bir terkinin adıdır. Değerlerin zayıfladığının farkına varılmasının bir sonucu olarak değerler eğitimi her geçen gün önemini arttıran bir konu olmaktadır. Geçmişte değerler muhatap hiç farkına varmadan muhatabın gündelik yaşantısı içinde bireye kazandırılan davranış biçimleridir. Ancak günümüzde zayıflayan sosyal ve insani ilişkiler artık bu davranışların gündelik yaşam içerisinde kazandırılmasına yetmiyor.

Okullarda bu konuda verilen eğitim ise konunun teorik olarak anlatılmasından öteye geçmemekte ve faziletlerin davranışa dönüşmesi sürecine ilgisiz kalmaktadır. Hâlbuki değerler eğitimi, kişinin verilmek istenen değeri davranışa dönüştürdüğü takdirde amacına ulaşmış sayılacağı bir süreci ifade etmektedir. Değerlerin muhatap tarafından içselleştirilip davranışa aksettirilmesi önem arz etmektedir. ”

Geçmişte karakter eğitimi, ahlâk eğitimi gibi isimler altında verilen eğitimin güncel ve geliştirilmiş şekli olan değerler eğitimi, özellikle son yıllarda eğitimin en önemli konularından biri haline gelmiştir (Keskin, 2008). Bunda da dünya genelinde yaygınlaşan ahlâki sorunların artması, uyuşturucu madde kullanımı, cinayetlerdeki artış, açgözlülük, sahtekârlık ve benzeri olayların artmasının payı büyüktür.

Gençlerin kendilerine ve çevrelerine zarar verme eğilimlerinde artış, değerler eğitimine öncelikli gereksinim duyulmasına neden olmaktadır. Özellikle gençlerin içinde buldukları bu kötü durum, toplumsal bir sıkıntı olduğunu göstermekte, bu da ahlâki ve manevî açıdan bir yenilenmenin gerekli olduğunu ortaya koymaktadır.

Değerlerle ilgili çatışma yaşayan toplumlarda bile saygı, adalet, doğruluk, dürüstlük gibi ahlâki değerlerin bulunması bu toplumlarda da değerler eğitiminin önemine işaret etmektedir.

Değerler eğitimi geçmişte verilen ahlâk ve karakter eğitiminin güncel bir biçimidir. (Güven, 2014). Bu şekilde düşünüldüğünde 17. yüzyılda Nabî'nin kaleme aldığı Hayriyye adlı eserini de anmak gerekir. Nabî oğluna birtakım davranışları kazandırmak için Hayriyye'yi yazmıştır. Nabî eserinin yazılış amacını oğluna, kendi mertebesini yükseltmek, akıllıca bir sermaye olması için ve manevî bir gıda sofrası olarak açıklar. (Pala, 2004). Nabi oğluna sabır, iyi huyluluk, cömertlik, imân, islâm gibi değerleri de öğütlemektedir. “ *Sabr kıl itme umrûnda şitâb/ Sabr miftâh-ı fereccüddür ber-bâb* ” dizelerinde Nabi oğluna acele etmeyip sabretmesini, sabrın bir sevinç anahtarı olduğunu öğütler. Nabi bu vesileyle değerler eğitimine hizmet etmiş olur (Aytaş, Karakuş Aktan, 2012). Benzer şekilde çocuklara yönelik

yazılmasa da Mevlâna'nın Mesnevi'si de çocuklara ahlâk ve davranış kazandırıcı nitelikte hikâyelere yer verir. (Tok, 2012).

Dünya üzerinde değerler eğitiminin gerekliliği kabul edilmesine rağmen, hangi değerlerin bireylerce benimsenmesi gerektiği noktasında bir görüş birliği yoktur. Bu konuda ülkelerin belirledikleri ortak değerler şöyle gösterilebilir: (Akt. Güven, 2014)

Tablo-1: Bazı ülkelerin eğitim programlarında belirledikleri ortak değerler

Ülke Adı	Ortak Değerler
Türkiye	Adil olma, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, eşitlik, hoşgörü, özgürlük, saygı, sevgi, misafirperverlik, sorumluluk, temizlik, vatanseverlik, sağlıklı olmaya önem verme, yardımseverlik, aile birliğine önem verme.
Yeni Zelanda	Doğruluk, itaat etme, başkalarını düşünme, dürüstlük, saygı, sorumluluk, iyi kalplilik, görev, merhamet.
Avustralya	Tarafsızlık, gerçeğe saygı, akıl yürütmeye saygı, adalet, eşitlik, başkalarının iyiliğini düşünme, özgürlük, çeşitliliği kabul etme, çatışmalara barışçıl çözümler arama.
ABD	Özgürlük, gizlilik, doğruluk, hukukun üstünlüğü, insan onuru, adalet, sadakat, uluslararası insan hakları, hakkaniyet, eşitlik, sorumluluk, dürüstlük, çeşitlilik, otoriteye saygı.

Tablo-1'den de anlaşılacağı üzere, bazı değerlerin pek çok ülke programında yer alıyor olması, bu değerlerin evrensel düzeyde kabul edilebilir olduğunun göstergesidir.

Bu açıklamalarda da görüldüğü üzere toplumların varlıklarını sürdürebilmeleri ve toplumda yaşayan bireylerin gelişimini desteklemek için değerler eğitimine büyük ölçüde ihtiyaç duyulduğu kanaatini taşıyoruz.

2. 3. Değerlerin Sınıflandırılması

Değerlerin sınıflandırılması noktasında, özellikle felsefeciler, öznelci ve nesnelci bakış açılarına göre değerleri farklı sınıflamalara tâbi tutmuşlardır (Özensel, 2003, s. 218). Buna göre;

1. **Hazcı (hedonist) değerler** (olumlu: haz; olumsuz: acı),
2. **Bilişsel değerler veya bilgi değerleri** (olumlu: doğru; olumsuz: yanlış),
3. **Ahlâki değerler** (olumlu: iyi; olumsuz: kötü),
4. **Estetik değerler** (olumlu: güzel; olumsuz: çirkin),
5. **Dinsel değerler** (olumlu: sevap; olumsuz; günah)

Amerikalı antropolog ve sosyal kuramcı Kluckhohn değerleri, belli ölçütlere göre sınıflandırır. Kluckhohn değerleri şu şekilde sınıflandırmaktadır:

1. **Tür:** Olumlu ve olumsuz olma durumuna göre sınıflama.
2. **Kapsam:** Estetik, kavramsal ve ahlakî olarak sınıflama.
3. **Amaç:** Değerlerin bir davranış tarzına (durum değerleri), davranış sonucuna (aracı değerler) ve varılan sonuca (amaç değerleri) göre ayrılması.
4. **Genelleme:** Değerin belli durumlarda ortaya çıkan (rol değerleri) ya da çeşitli durumlarda ortaya çıkan değerler, kültürel değerler (konusal değerler) olmasına göre ayrılması.

5. **Yoğunluk:** Seçime bağlı değerler ve zorunlu değerler şeklinde sınıflama.

6. **Büyüklik:** Özel durumla ilgili, bir gruba ait, evrensel şekilde sınıflama.

7. **Örgütlenme:** Değerlerin önemine göre sınıflandırılması. Değerler kümeler hâlinde düzenlenirler. Bazı değerler diğerlerinden daha öncelikli olabilirler (Aydın ve Akyol, 2013, s.9-10).

Bir başka değer sınıflandırması da Schwarz tarafından yapılmıştır. Schwarz on temel değer belirlemiştir (Güven, 2014). Schwarz'ın değer sınıflandırması ise şu şekildedir:

Güç: Sosyal statü, insanlar ve kaynaklar üzerinde baskınlık kurma.

Başarı: Sosyal standartlarca belirlenen kişisel başarı yönelimi.

Hazcılık: Bedensel haz ve duyumsal doyum arayışı.

Uyarılm: Heyecan ve yenilik arayışı.

Özyönelim: Bağımsız düşünme ve davranma eğilimi.

Evrenselcilik: Bütün insanlar için anlayış, hoşgörü; insanların ve doğanın esenliğini koruma.

İyilikseverlik: Bireyin yakın olduğu kişilerin esenliğini koruması ve güçlendirmesi.

Geleneksellik: Kültürel ve dini uygulamalara ve anlayışlara saygı ve bağlılık.

Uyma: Başkalarına zarar verebilecek veya toplumsal beklentilere aykırı dürtülerin ve davranışların kısıtlanması.

Güvenlik: Benlik, toplum ve ilişkiler için güvenlik ve istikrar arayışı.

“ *Types of Men* ” kitabının yazarı Spranger, değerleri altı temel gruba ayırmıştır. Bu değer grupları daha sonraki yıllarda Allport ve arkadaşları tarafından bir ölçeğe dönüştürülmüştür ” (Akbaş, 2004, s. 30-31). Spranger'in değer sınıflandırması şu şekildedir:

Bilimsel Değer

Gerçeğe, bilgiye, muhakemeye ve eleştirel düşünceye önem verir. Bilimsel değerleri olan insan deneysel, eleştirici, akılcı ve entelektüeldir.

Ekonomik Değer

Yararlı ve pratik olana önem verir ekonomik değerlerin hayatta önemsenmesi gerektiğini belirtir.

Estetik Değer

Simetri, uyum ve forma önem verir. Birey, hayatı olayların bir çeşitliliği olarak görür. Sanatın toplum için zorunluluk olduğunu düşünür.

Sosyal Değer

Başkalarını sevme, yardım bencil olmama esastır. En yüksek değer insan sevgisidir. Bu insan sevgisini insanlara sunar. Nazik ve sempattir, bencil değildir.

Politik Değer

Her şeyin üstünde kişisel güç, etki ve şöhret vardır. Esas olarak kuvvetle ilgilidir.

Dinî Değer

Evreni bir bütün olarak kavrar ve kendisini onun bütünlüğüne bağlar. Dini uğrunda dünyevi hazları feda eder.

Rokeach, değerleri amaç ve araç değerler şeklinde ikiye ayırmıştır. “ Amaç değerler hayatın temel değerlerini, araç değerler ise bu amaçlara ulaşmada kullanılacak davranış biçimlerini içermektedir. ” (Akbaş, 2004, s. 30) Rokeach (1973), yapmış olduğu sınıflamaya göre, **amaç değerler:**

Rahat bir hayat, Heyecanlı bir hayat, Başarı duygusu, Barış içinde bir dünya, Güzelliklerin dünyası, Eşitlik, Mutluluk, İç düzen, Yaşlı sevgisi, Ulusal

güvenlik, Memnuniyet, Kurtuluş, Özsaygı, Toplumsal kabul, Dostluk, Bilgelik, Özgürlük, Aile güvenliğinden oluşmaktadır.

Vasıta değerler ise:

Tutku (hırs), Geniş fikirlilik, Kabiliyet, Neşe, Masumiyet, Cesaret, Bağımsızlık, Entelektüel, Mantık, Sevme, İtaatkâr olma, Kibarlık, Sorumluluk, Özdenetim, Yardımseverlik, Affedicilik gibi değerlerden oluşmaktadır.

Ülkemizde de değerler eğitimi ve değerler sınıflandırması üzerine yapılan çalışmalar dikkat çekmektedir. Dilmaç (2002), değerleri insanları sevme, uyumlu olma, hırsları kontrol altına alma, başkalarının mutluluğunu isteme, kendini kontrol etme, iyi insan olma, manevî değerlere inanma, yardımsever olma, tecrübeli ve bilgili olma, dost edinme, evlat yetiştirme, eser oluşturma olmak üzere on iki temel değer belirlerken Ülken (1965) ise değerleri içkin (teknik, sanat, fikir), aşkın (ahlak, din) ve normatif (dil, hukuk, iktisat) olmak üzere üçe ayırır (Güven, 2014).

Yukarıdaki sınıflandırmalardan da hareketle değerlerin sınıflandırılmasında ortak bir tanım ve görüş birliğinin olmadığı görülmektedir.

2. 4. Edebiyat ve Çocuk Edebiyatı

Çocuk, dili kullanmaya başladığı andan itibaren kendini ifade etmek ister. Bu ifade biçimi, doğru, güzel ve etkileyici olmalıdır. Bu da çocuğun dili kullanabilme becerisiyle doğrudan ilgilidir.

Edebî eserler, dilin etkili kullanıldığı metinler olduğuna göre, çocuk için edebiyat ihtiyacı ömür boyu sürecektir.

Edebiyat çocuğun zekâ, hayal gücü, muhakeme yeteneği, problem çözme becerisi gibi bilişsel yönlerini geliştirir.

Başlangıçtan on bir yaşlarına kadar somut düşünen çocuk, soyut düşünceye yaklaştığında karşısında sembollerle kurulu bir dünya bulur.

Edebiyattaki semboller, kimi zaman hayatta var olan somut ögelere karşılık olmak üzere üretilmişlerdir. Bu karşılıkları ve ilişkileri kavramaya çalışmak, çocukta bilişsel gelişimi hızlandırır.

Gelişim sürecindeki çocuğun anlama ve kavrama düzeyini dikkate alarak duygu ve düşünce dünyasına seslenen edebiyata çocuklar için edebiyat ya da kısaca çocuk edebiyatı denir. Bu edebiyatın öncelikli hedef kitlesi 2-15 yaş arasındaki çocuklardır. (Şimşek, 2012)

Çocuk edebiyatı çocuğun anlama ve kavrama düzeyini dikkate alarak duygu ve dünyasına seslenen edebiyattır (Şimşek, 2012).

Çocuk edebiyatı geniş bir bakış açısıyla temel kaynağı çocuk ve çocukluk olan; çocuğun algı, ilgi, dikkat, duygu, düşünce ve hayal dünyasına uygun; çocuk bakışını ve çocuk gerçekliğini yansıtan; ölçüde, dilde, düşüncede ve tiplerde çocuğa göre içeriği yalın biçimde ve içtenlikle gerçekleştiren; çocuğa okuma alışkanlığı kazandırması yanında, sanatsal ve estetik yönden gelişmesine katkı sağlayan, çocuğu duyarlı biçimde yetişkinliğe hazırlayan bir geçiş dönemi edebiyatı olarak tanımlanmaktadır. (Şirin, 2007: 16).

Çocuk edebiyatı gelişigüzel bir edebiyat değildir. Şimşek (2012), çocuk edebiyatının hedeflerini maddeler halinde şu şekilde sıralamıştır:

Çocukların ruhî ihtiyaçlarını karşılamalıdır.

Çocukların yaş ve seviyelerine göre ilgi duydukları konuları göz önüne almalıdır.

Çocuğun dil gelişimine katkıda bulunmalıdır.

Çocuğun algı gücünü artırmalıdır.

Çocuğun sosyal-duygusal gelişimine yardımcı olmalıdır.

Çocuğun kişilik gelişimini desteklemelidir.

Çocuğu günlük hayata hazırlanmalıdır.

Çocuğun zihinsel gelişimine katkı sağlamalıdır.

Çocuğa kitap sevgisi kazandırmalı, edebi ve estetik yönden çocuğu geliştirmelidir.

Çocuğun yaratıcı güçlerini uyandırmalıdır.

Çocukların fiziksel ve ruhsal özellikler yönünden iyi örneklerle tanışmasını sağlamalıdır.

Çocukta anlama, dinleme ve anlatma yeteneğini geliştirmelidir.

Çocuk edebiyatı, edebiyatın bazı türlerini çocuğa tanıtmalı ve sevdirmelidir. (Şimşek, 2012).

Çocukluk döneminde okunan edebi metinler çocuğun dil gelişimine, anlama, anlatma ve dinleme yeteneğinin artmasına, dili, düzgün ve doğru kullanmasına katkı sağlar. Çocuğun dünyasına hitap ederek çocukta estetik duygular uyandıran bu metinler çocuğa sevgi, saygı, hoşgörü, yardımlaşma gibi kavramları öğretir. Bu kavramların benimsenmesini sağlayan çocuk edebiyatı ürünleri; roman, hikâye, fıkra, şiir, masal, gezi, deneme vs. olarak sıralanabilir. (Şimşek, 2012).

Dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin kazandırılmasında çocuk edebiyatı ürünlerinden yararlanır. Çocuk edebiyatındaki yeni eserler sayesinde çocukların zihinsel, bilişsel ve sosyal gelişimi olumlu yönde etkilenmiştir. Çocuklar okuduğu kitaplarda, olaylar arasında ilişki kurar; yaratıcılıklarını ve hayal dünyalarını geliştirirler.

2. 5. Hasan Lâtif Saryüce

2. 5. 1. Hayatı

Saryüce, 1929 yılında Çorum ili Sungurlu ilçesine bağlı Evcî köyünde doğdu. Köy şimdi Boğazkale ilçesinin bir beldesidir. İlkokulu köyünde okudu. Yazmaya

ilkokul dördüncü sınıfta başladı. Beşinci sınıfta iken “ Selvi ile Bekir ” adını verdiği bir roman yazdı. Ortaöğrenimini Hasanoğlan Köy Enstitüsü’nde tamamladı. Bir yıl ilkokul öğretmenliği yaptıktan sonra Gazi Eğitim Enstitüsü edebiyat bölümünde öğrenimine devam etti. Çeşitli ortaokul ve liselerde Türkçe/ Edebiyat dersleri öğretmenliği ve okul yöneticiliği yaptı. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü’nde kamu yönetimi uzmanlığı eğitimi gördü. (Anadolu Masalları, 2010).

1965 seçimlerinde Çorum’dan milletvekili seçildi. Yasama görevinde ilkokullarda okutulan okuma kitaplarının kaldırılmasını, yerine Türkçe kitapları konulmasını sağladı. Dönem sonunda tekrar mesleğine devam etti. 1979 yılında Ankara Bahçelievler Kız Meslek Lisesi’nde öğretmenken isteğiyle emekliye ayrıldı. İzmir’de hayatını devam ettirdi. Evli ve üç yetişkin çocuk babasıdır. 11 Kasım 2018’de hayatını kaybetti. (Anadolu Masalları, 2010).

Sarıyüce, elli yıldan fazla bir süre yazmıştır. Çocuklar için masallar başta olmak üzere roman, öykü ve şiir dallarında 120’den fazla kitabı yayımlanmıştır. Ayrıca mesleki kitaplar, kaynak kitaplar ve ders kitapları yazmıştır. Birçok dergide şiir, öykü ve denemeleri yayımlanmıştır. (Anadolu Masalları, 2010).

Anadolu halk kaynakları ve halk kültürüne dayalı bir çocuk edebiyatı oluşturmaya çalıştı. Öğrencilerinin yardımıyla asıl kaynağından derlediği altı yüz masal içinden yetmiş kadarını yeniden kurgulayıp yeni motifler ekleyerek, geleneksel masal dilimize uygun, şiirli ve akıcı bir dille yazdı. “ Anadolu Masalları ” adlı kitabıyla 1991 Türkiye İş Bankası Edebiyat Büyük Ödülü’nü kazandı. Ayrıca bir radyo oyunu Almancaya, bazı masal kitapları Farsçaya ve Urduçaya çevrildi. (Anadolu Masalları, 2010).

İlk şiiri “ Bir Ev Ki ”, 1947 yılında Ankara’da Nilüfer dergisinde çıkmıştı. Sonraki yıllarda şiir ve yazıları Nilüfer (1947-48), Kaynak (1948-53), İlköğretim (1953-57), Doğan Kardeş (1958-63), Varlık (1959), Sesimiz (1976-86), Dolunay (1986 -88), Türk Edebiyatı (1988), Mavi Derinlik (1991), Yaba dergileri ile çeşitli

gazetelerde yayımlanmıştır. 1966'dan itibaren Almanya, Çekoslovakya, Avusturya, Yunanistan, Yugoslavya, İtalya ve İsviçre'yi gezip görmüştür. (Uslupehlivan, 2018).

Çocuklar için yazdığı ilk şiir 1949 yılında Ankara'da yayımlanan Çocuk Gazetesi'nde yer almıştır. Öğretmen olduktan sonra İlköğretim, Genç-Ay ve Doğan Kardeş dergisinde şiirler, masallar ve öyküler yazmıştır. 1970-71 yıllarında Doğan Kardeş dergisinde eşi Vahibe Sevim'in adını kullanarak on beş kadar öykü çıkarmıştır.

Sarıyüce, verdiği bir röportajda hayatını şöyle anlatmıştır:

“ Köy kentlere uzaktı, ülkede ve yeryüzünde olanları en geç biz öğreniyorduk. Köy halkı yoksuldu, evlerin üstü toprakla örtülüydü. Gene de güzel bir köydü. Güzel bir dağın eteğindedi. Aygar adını taşıyan bu dağ Hititlerin dağıdır. Hitit İmparatorluğu bu dağın koynunda doğdu. Hattuşa (Şimdiki adı Boğazkale-Boğazköy) doğduğum köye beş km uzaklıktadır.

Yoksul fakat mutlu bir çocukluk dönemi geçirdiğimi söyleyebilirim. Yaşamımız güzel bir doğanın içinde geçiyordu. Sabahleyin köyün batısında yükselen tepelerde kekliklerin sesleriyle uyanıyorduk. Köyü çevreleyen kırlar ve meşe ormanı ile kaplı tepeler keklik sürüleriyle doluydu. Tilkiler, tavşanlar, yaban domuzları, sansarlar, gelincikler her gün karşılaştığımız hayvanlardı. Bu güzel doğa benim yazılarıma hâlâ kaynaklık etmektedir. Şiirli bulunan anlatımımın özsuyu oradan gelmedir.” (Uslupehlivan, 2018: 45).

Eğitim hayatındaki zorlukları ve o dönemleri de şu şekilde anlatmıştır:

“ Köyün ortasında tek dersaneli, kırmızı kiremitli, beyaz badanalı bir okulumuz vardı. Ara sıra vekil öğretmenler geliyor, okulu açıyorlardı. Ben okul çağına erdiğimde okul kapandı, tam dört yıl bir daha açılmadı. On yaşına erişmiştim. Artık okumaktan ümidimi kesmiştim. Bu okul olayını mutlaka anlatmalıyım. İlk gün şirin okulumuzun tek dersanesini doldurduğumuzda şaşırıp kalmıştık. Sınıf bomboştu. Ne bir sıra, ne bir masa... Öğretmenin oturacağı sandalye

bile yoktu. İlk günler evlerden minderler, pöstekiler getirip üstüne oturduk. Paydos olunca okulun önünde minder ve pösteği kavgası yapıyorduk. Bir köylü kendi yaptığı kaba saba bir döven sandalyesini getirdi. Öğretmen yoruldukça ona oturuyordu. Aslında okulumuzun sıraları vardı. Kapanınca Boğazkale'de açılan yatılı okula götürmüşlerdi. Köylü halimize baktı, " Gidip Boğazkale'den sıralarımızı getirelim, " dediler. Birkaç kağıt ile yola düştüler. Oraya varınca bucak müdürü, " Burada sizin sıralarınız falan yok, " diyerek onları kovmuş. Eli boş geri döndüler. Köyde Deli Musa diye birisi vardı. " Ben sıra yapayım, " dedi. Ve bir günde elli çocuğun oturacağı sıraları yapıp tamamladı. Sıralarımız kerpiç ayaklar üzerine konulmuş kağıtların yan tahtalarından yapılmıştı. Tahtalar daracık ve yamrı yumruydular. Çok da yüksek yapılmıştı. Ben on yaşında olduğum halde zor tırmanıyordum. Bir sıraya altı çocuk tünüyorduk. Hafif kımıldasak tahta altımızdan kayıyor, hepimiz birden yere paldır küldür yuvarlanıyorduk. " (Uslupehlivan, 2018: 45-46).

2. 5. 2. Edebi Kişiliği

Sarıyüce, ilk edebi ürünlerini ilkokulu bitirdiği dönemlerde verdiğini belirtmiştir:

" İlkokulu bitirmiştım. Benim için okul yaşamı noktalanmıştı. Kendime bir kitaplık kurmuşum. Yüz elliye yakın kitabım vardı. Bunları bir tahta bavulda saklıyordum. Bir taraftan da âşık tarzı şiirler yazıyordum. " Bekir ile Selvi " adlı bir kitaba başladım. İki ayda yazıp bitirdim. Okuduğum kitaplara benzer bir aşk ve yoksulluk öyküsüydü. " Kerem ile Aslı " kitabında olduğu gibi içinde on bir heceli koşma tarzında yazılmış şiirler de vardı. Bunları da ben yazmışım. Roman yazdığımı kimselere söyleyemiyordum. Bağ bozumu başlamıştı. Komşu köyden evimize bi dolu kadın gelmişti. Akşam aralarında masal anlattılar. Ben de cesaretimi toplayıp, " Size bir hikâyeye okuyayım mı? " dedim " Oku! Oku! " diye çığırıştılar. Kitabımı okudum. Bitirdiğimde bazı kadınların yaşmaklarının ucuyla gözlerini sildiklerini gördüm. Bu şah eserim (!) ve hazinemi teşkil eden kitaplarım ben okumaya gidince köyde kaldı, kaybolup gitti. Bunlar kimin yazdığı, düzüp koştugu bilinmeyen halk kitaplarıydı.

Ama güzel kitaplardı, yalın bir anlatımları vardı. Her biri tertemiz bir aşkı anlatıyordu. Artık bu kitaplar basılmıyor. Kitap satan o kutsal çerçiler artık köyleri dolaşmıyorlar. Şimdi hiç bir köyde kitap satan, gazete satan bir yer yok ” (Uslupehlivan, 2018: 48).

Hasan Lâtif Sarıyüce, “ Anadolu Masalları ” adlı eserinin ön sözünde derlediği masallarla ilgili şunları söylemiştir:

1956 yılında askerlik dönüşü Sorgun Ortaokulu'na öğretmen tayin edildiğimde, halk kültürü yönünden zengin ve el değmemiş bu yöreden masallar derlemeyi aklıma koymuştum. Derlediklerimi yeniden yazarak, yeni baştan yoğurup biçimlendirerek Türk çocuk edebiyatına kazandırmak istiyordum. Masal analarının dizi dibinde büyüdüğüm için halkımızın tadına doyum olmaz o masal anlatma geleneğine az çok vâkıftım. Masalların bütün süslerinden, takılarından arınmış, yalnız iskelet halinde derlenmesi bile, yeniden yazmam için yeterli olur diye düşünüyordum.

Sorgun'da kaldığım iki yıl boyunca öğrencilerim bana masal derlediler. Bunlardan çoğu gerçekten masal iskeleti halindeydi. Yedi sekiz daktilo sayfası boyutunda işlediğim bir masalı, öğrencilerim katur kutur bir anlatımla yalnız bir ödev kâğıdına sığdırıyorlardı.

Masallar bittikçe, halk kaynağının masal yönünden zenginliğine şaşmamak mümkün değildir. Bugüne kadar Türkiye'de yayımlanmış, kitaplara geçmiş, gerek ham, gerekse işlenmiş halk masalı sayısı, yayımlanmadan arşivlerde muhafaza edilenler hariç birkaç yüzü ya bulur ya bulmaz. Benim 1956'dan 1975 yılına kadar Sorgun Ortaokulu, Kırklareli Lisesi, Ankara Gülveren Ortaokulu, Yeni Mahalle Yunus Emre Ortaokulu, Balgat Lisesi öğrencileri eliyle derlediğim ve halen arşivimde sakladığım masal sayısı altı yüzün üstündedir. Bu sayıya yüz kadar ders veren küçük masal (fables) dâhil değildir. Eğer bütün köyler, kasabalar taranmış olsa, binlerce masalı gün ışığına çıkarmak mümkündür. Kuşku yok ki, bu sözlerimiz, otuz kırk yıl öncesine ait bir temenni mahiyetindedir. Çünkü köylerimiz, kasabalarımız, yerine pek yeni değerler konulmadan hızla değişiyor. Köy

erkeklerinin bir araya gelerek sorunlarını, askerlik anılarını konuştukları, masallar anlattıkları, ortaoyunu çıkardıkları köy odaları, yerlerini daha çok gençlerin müdavimi oldukları kahvehanelere bırakarak ortadan kayboldu. Köy düğünleri nitelik değiştirdi. Vaktiyle bu düğünlerin vazgeçilmez geleneği olan pehlivan güreşleri, at yarışları, cirit oyunları, taklit ve orta oyunları terk edildi. Bütün bu gelişmelerle birlikte masal analarımızın da nesli kurumaya yüz tuttu.

Masal zenginliği, bir ana masalın zaman içinde, evden eve, köyden köye, kasabadan kasabaya, şehirden şehire atladıkça dallanıp budaklanarak çeşitlilik kazanmasından kaynaklanmaktadır. Bu aşırı bölünüp parçalanmayı bir yozlaşma olarak görmemeli. Aslında bu oluş, çok makbul bir bereketlenme ve olgunlaşma olayıdır. Nasıl birkaç yüz türü bulunan bir bitkinin yalnız atasını soylu bulup öbürlerine piç diyemezsek, aynı kökten türemiş masalları da başka bir ölçütle değerlendiremeyiz. Birbirlerine benzerlik gösterebilirler de, her birinin kendine göre bir güzelliği, bir bütünleyiciliği vardır. (Sarıyüce, 1991).

2. 5. 3. Eserleri

Şiir: Çocuk ve Şiir, Çocuklara Şiirler, Belirli Günler, Haftalar ve Yurt Şiirleri.

Roman: Kral Ulis'in Serüvenleri, Beyaz Kanatlı Kuş, Evime Dönüyorum, Güle Güle Küçük Arkadaş, Karbeyaz, Dedemin Denizaltısı

Öykü: Tarlakuşlarının Öyküsü, Beyaz Pelerinli Kız (Vahibe Sevim adıyla), Babasını Arayan Çocuk, Karagöz ve Hacivat, Merih Yolculuğu, Armut ile Atom, Otel Kapıcısı, Büyük Mucit, Deniz Altında, Seyyar Satıcı, Kayıp Çocuk, Turist Rehberi, Cinayeti Kim İşledi, Uğur Böceğinin Düğünü, Dört İsimli Prenses, Uçurtmam Birinci Olacak, Sahibini Unutmayan Köpek, Eli Kılıçlı Kahraman Fare, Hophop Tilki ile Zıpzip Tavşan, Bastıbacak Ördek, Beyaz Tay, Nasrettin Hoca Öyküleri, Ağlama Anacığım Ağlama, Korkak Tavşan, El Evinde.

Masal: Adaşım Mahmut, Cüce Memiş, Altın Oğlan, Büyülü Çiçek, Kan Turalı, Çamaşırıcı Kadın, Boyu Uzun Burla Hatun, Keloğlan Deliler Ülkesinde, Anlı Şanlı

Kahraman, Üç Ahbap Çavuş, Büyülü Sofra, Yarım Leblebi, Tabla Kavuklu Kadı, Marifetli Hırsızlar, Ali Cengiz Oyunu, Görünmez Adam, Lüplüp Dev, Üç Hünerli Arkadaş, Tombul Çanak, Çil Horoz, Keloğlan Köse'ye Karşı, Kırk Haramiler, Üç Elma Düştü, Mavi Kahkaha Çiçeği, Çıtı Pıtı Hanım, Anadolu Masalları 1, Anadolu Masalları 2, Nerde Evim Barkım, Üç Köseye Bir Keloğlan, Kahraman Çil Horoz, Ne Gördün Ne Görmedin, Anlı Şanlı Üç Yiğit Delikanlı, Küçük Mıstılcık ile Lüplüp Dev, Çakmak ile Ahmak, Keloğlan Deliler Ülkesinde, Keloğlan Görünmez Adam, Büyülü Sofra, Mavi Kahkaha Çiçeği, Ayşecik ile Fatmacık, Mercan Kız, Altın Oğlan ile Altın Kız, Çıtı Pıtı Hanım, Balkız ile Daloğlan, İncili Salkım, Korkak Tavşan, Menekşe Yaprağından İncinen Kızım.

Söylence: Söylenceleriyle Güzel Anadolumuz (1987), Anadolu Efsaneleri 1, Anadolu Efsaneleri 2.

Doğa: Anadolu'ya Açılan Pencere, Kuş seslerinden Korkan Çocuk, Aygar Dağı Mektupları.

Gezi: Balkan Seyahatnamesi.

Ayrıca yirmi kadar ders, araştırma ve kaynak kitabı vardır.

2. 5. 4. Ödülleri

Anadolu Masalları - İş Bankası'nın Edebiyat Büyük Ödülü,

1948 yılında Nilüfer dergisinin şiir yarışmasında üçüncülük ödülü,

1951 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü öğrenci Derneği şiir yarışmasında birincilik,

1972 yılında öykü dalında Arkın Çocuk Edebiyatı birincilik,

2003'te Ankara Üniversitesi TÖMER İzmir Şubesi Masal Yarışmasında birincilik ödülü,

Güzel Öldür Beni adlı eseri ile 1997 Almanya'nın Sesi Radyosu Oyun Ödülü.

2. 6. İlgili Çalışmalar

Literatürde masallardaki değerler eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde bu konuyu ele alan birtakım araştırmaların yapıldığı görülmüştür. Masallar üzerine yapılan çalışmalar günümüzde giderek artmaktadır.

Alan yazını incelendiğinde karşımıza çıkan bazı çalışmalara aşağıda yer verilmiştir.

Çalışılan konuya yakınlığı, çalışmaya yol gösterici olması ve aynı yazarın farklı türlerdeki eserleri üzerine çalışılması bakımından önem arz eden “ Hasan Lâtif Sarıyüce'nin Çocuk Romanlarında Değer Eğitimi ve Söz Varlığı ” adlı yüksek lisans tezinde Uslupehlivan (2018), Sarıyüce'nin romanlarındaki değerler ve söz varlığı üzerinde çalışmıştır. Sarıyüce'nin romanlarını barış, adil olma, sevgi, saygı, özgürlük, sorumluluk vb. değerlere yer vermesi bakımından incelemiş ve bu romanlardaki deyim, atasözü, ikileme, kalıp söz ve yansıma sözcükleri taramıştır. Sonuç olarak bu değerlerin Türkçe söz varlığı bakımından zengin bir içeriğe sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Literatürdeki diğer bir çalışma ise “ Seza Kutlar Aksoy'un Eserlerindeki Eğitsel Değerler ve Bu Değerlerin Davranışa Yansıma Biçimleri ” adlı yüksek lisans çalışmasıyla Atalay (2017), 6-12 yaş arası çocuklara hitap eden Seza Kutlar Aksoy'un çocuk okurlarına yönelik olarak kaleme aldığı yirmi kurmaca eserindeki değerlere ilişkin incelemeler yapmıştır. Bu eserleri evrensel ve sosyal değerler bakımından incelemiştir ve bu değerlerin davranışa yansıma biçimleri üzerinde durmuştur. Çalışma kapsamında 25 değere ulaşmıştır. Sonuç olarak bulunan bu değerler aracılığıyla okuyucu da olumlu bir tutum oluşmasına yönelik zengin örnekler tespit etmiştir.

Senek (2018), Aytül Akal'ın masallarını değerler eğitimi açısından ele aldığı yüksek lisans çalışmasında, Aytül Akal tarafından yazılan 58 masalı incelenmiş ve

20 değer tespit etmiştir. İncelenen masalların değerler eğitimine kaynaklık edip etmeyeceğini saptamıştır.

Özcan (2017), yaptığı yüksek lisans çalışmasında Türk dünyası masallarının değerler eğitiminde kullanılabilirliği konusunu ele almıştır. alışmasında 40 adet masalı incelemiştir. İncelenen masallarla Türk dünyası masallarının değerler eğitiminde kullanılabileceğini ortaya koymuştur.

Akkaya (2014) ise dergide yayımlanan çalışmasında Keloğlan masallarında yer alan değerlerin incelenmesi konusu üzerinde durmuştur. Araştırmada Tahir Alangu'nun “ Keloğlan Masalları ” adlı eserinde yer alan masallardaki değerler incelenmiştir. En sık rastlanan değer %51 oranında geleneksellik değeri olmuştur.

Bastem (2018), “ A. Vahap Akbaş'ın ocuk Eserlerinin Eğitsel Değerler Bakımından incelenmesi ” adlı doktora çalışmasında Akbaş'ın ocuk eserleri değerler eğitimi açısından incelenmiştir. alışmasında 54 değere ulaşmıştır. Değerleri evrensel, millı, dinı ve kişisel değerler olarak sınıflandırmıştır. Çalışma sonucunda sevgi, sayęı, aile, merhamet gibi evrensel değerlere daha fazla yer verildiği grlmştir.

“ ocuk Edebiyatı Yazarı ve izeri Olarak Feridun Oral'ın ocuk Edebiyatımızdaki Yeri ve Eğitsel Değerler ” adlı yüksek lisans tezinde Gnen (2017), Feridun Oral'ın yazarı ve çizeri olduğu ocuk kitaplarını ocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelemiştir. Doküman analizi yöntemini kullanmıştır. alışmasında 15 tane ocuk kitabını incelemiştir. Çalışmanın sonucunda Feridun Oral'ın ocuk edebiyatındaki yeri ve kitaplarda yer alan eğitsel değerler ortaya konmuştur.

Sönmez (2011), yaptığı yüksek lisans çalışmasında “ Reşat Ekrem Koçu'nun ocuklar İçin Yazdığı Eserlerde Değer Eğitimi ve Türkçe ” konusunu ele almıştır. Çalışmada Reşat Ekrem Koçu'nun çocuklar için yazdığı manzum ve mensur eserler incelenmiştir. Bu eserler incelenirken içerik analizinden yararlanılmıştır. Çocuklar

için yazılan bu eserlerden bazılarının çocuk gelişimini olumlu olarak desteklerken bir kısmının da çocuk gelişimini bazı boyutlarıyla olumsuz olarak etkileme ihtimalinin olduğu sonucuna varılmıştır.

“ Emine Işınsu'nun Romanlarında Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı ” adlı yüksek lisans tezinde Kaya (2012), Emine Işınsu'nun romanlarını değerler eğitimi ve Türkçe öğretimine katkısı bakımından incelemiştir. Eserler adil olma, aile birliğine önem verme, hoşgörü, dürüstlük, misafirperverlik, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerlerine yer vermesi bakımından incelenmiş ve toplamda 701 adet bulgu tespit edilmiştir. Elde edilen verilerden hareketle Işınsu'nun eserlerinin değer eğitimi bakımından zengin bir içeriğe sahip olduğu görülmüştür. Eserler ayrıca atasözü, deyim, ikileme, kalıp sözler ve yansıma kelimelerin kullanımı açısından da incelenmiştir. Çok yoğun bir şekilde deyim, atasözü, ikileme, kalıp sözler ve yansıma kelimeler kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2013), yaptığı doktora çalışmasında “ Fatih Erdoğan'ın Eserlerinin Eğitsel Değerler Açısından İncelenmesi ” konusunu ele almıştır. Çalışmasında Fatih Erdoğan'ın çocuk edebiyatıyla ilgili gözlemleri ve eserlerdeki eğitsel değerlere ait unsurlar üzerinde durmuştur. Nitel araştırma yöntemlerinden tarama modelini kullanmıştır. Fatih Erdoğan'ın 6-12 yaş çocuklar için yazdığı kitaplar incelenmiş ve değerler üzerinde durulmuştur. Çalışmanın sonucunda Fatih Erdoğan'ın çocuk edebiyatıyla ilgili pek çok ufuk açıcı örnekler sunduğu ve eserlerinde olumlu olumsuz olmak üzere pek çok değere yer verdiği görülmüştür.

Değerler eğitimiyle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde birkaç çalışma haricinde incelenen çalışmalarda çalışılan yazara ait bütün eserlerdeki değerlerin incelendiğini söylemek mümkündür. Alan yazını tarandığında masallardaki değerler eğitimi üzerinde birtakım çalışmalar olduğu görülmüştür. Anadolu Masalları üzerine daha önceden yapılmış bir tez çalışmasının olmadığı görülmüştür. Bu sebeple yaptığımız bu çalışmada zengin bir kültür ve birikim ışığında yazılmış olan Anadolu

Masalları adlı eser incelenmiş; masallardaki eğitsel değerler belirlenmiş ve değerler aracılığıyla verilen iletiler tespit edilmiştir. Çalışmada Anadolu Masalları'nda yer alan masalların değer aktarımına katkısı incelendiğinden çalışmaya bu doğrultuda yol gösteren eğitsel değerlerin tespiti ile ilgili araştırmalardan da yararlanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3. 1. Araştırma Modeli (Deseni)

Çalışma nitel araştırma yaklaşımlarından doküman analizi deseni kullanılarak yapılmıştır. Doküman analizi yöntemi araştırılması istenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı metinlerin analizi şeklinde tanımlanmaktadır. (Yıldırım ve Şimşek 2011). Yapılan çalışmada Sarıyüce'nin “ Anadolu Masalları ” adlı eseri çalışmanın ana verisini oluşturması bakımından doküman analizi deseni tercih edilmiştir

3. 2. İncelenen Masallar

Çalışmanın kapsamını 2010 yılında Kapı Yayınları tarafından yayımlanmış olan Sarıyüce'nin “ Anadolu Masalları ” adlı eseri oluşturmaktadır. İlgili eser internet üzerinden temin edilerek veri kaynağı olarak değerlendirilmiştir. Eserde “ Başlama Masalı ” da dâhil olmak üzere toplamda 60 masal yer almaktadır. Bu masalların hepsi incelenmiştir. Toplamda 72 tane eğitsel değere ulaşılmıştır. Bu değerler, incelenen masalların zenginliğini de ortaya koymaktadır. Masallar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-2: Anadolu Masalları Adlı Eserde Yer Alan Masallar

Masal adı	Kısaltma
Başlama Masalı	BM
Akkız ile Karakız	AİK
Tek Köse İle Çift Köse	TKİÇK
Ahmak ile Çakmak	AİÇ
Üç Köseye Bir Keloğlan	ÜKKBK
Büyülü Sofra	BS

Keloğlan ile il Horoz	KİÇH
Deliler Ülkesi	DÜ
Alicengiz Oyunu	AO
Mavi Kahkaha ieği	MKÇ
Tombul anak	TÇ
Uyudum N'ettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis, Yârimi N'ettin?	UNBBEGİNYN
Safoğlan	S
Süpürgeci Baba	SB
Uzun Kavak, Uzak Kavak	UKUK
Gülhanım ile Zülhanım	GİZ
Terzi Kız	TK
Yedi Kişinin Yedi İşi	YKYİ
Kurbağa Prenses	KP
Bacı ile Bocu	BİB
Tın Tın Eden Kabacığım	TTEK
Mıstılcık	M
Kırk Haramiler	KH
ıtı Pıtı Hanım	ÇPH
Uykucu Mustafa	UM
Tabla Kavuklu Kadı	TKK
Sırma Saçlı Suna Hanım	SSSH
Bilmeceli Masal	BM
Keçi Kız	KK
Görünmez Adam	GA
İncili Salkım	İS
Ağlayan Nar ile Gülen Ayva	ANİGA
Ayşecik ile Fatmacık	AİF

Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık	AABYK
Mercan Kız	MK
Yedi Çeşit Mehmet Ağa	YÇMA
Şaka ile Kaka	ŞİK
Menekşe Yaprağından İncinen Kızım	MYİK
Ne Gördün Ne Görmedin	NGNG
Marifetli Hırsızlar	MH
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	KDGA
Hamal Hasan	HH
Memiş ile Mıstık	MİM
Kahraman Kara Mustafa	KKM
Tintin Horoz	TH
Küçük Hasan	KH
Korkak Osman	KO
Adaşım Mahmut	AM
Gülmeyen İnsanlar Ülkesi	GIÜ
Karlı Dağları Aşan Kız	KDAK
Mavi Kuşum, Gökkuşağının Altından Çabuk Geç	MKGAÇG
Gül Ağacı Olan Kız	GAOK
Tilki ile Sütçü Nine	TİSN
Kim Çaldı, Kim Oynadı?	KÇKO
Kara Kadı ile Kara Ahmet	KKİKA
Kim Uyuyor Kim Uyanık	KUKU
Büyülü Çiçekler	BÇ
Altın Oğlan ile Altın Kız	AOİAK
Üç Kız Kardeş	ÜKK
Kırk Dev, Kütük Ev	KDKE

3. 3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma kapsamında araştırma sorularını cevaplayabilmek adına ilk olarak veri kaynağı belirlenmiştir. Buna bağlı olarak alan yazın taranmış, masallar ve masallardaki değerlerle ilgili makale, tez ve kaynak kitaplar incelenmiştir. Daha sonra internet aracılığıyla “ *Anadolu Masalları* ” adlı eser temin edilmiştir. Herhangi bir kayıt tutulmaksızın masalarda yer alan eğitsel değerler göz önünde bulundurularak ilk okuma yapılmıştır. İkinci okumada ise eğitsel değerleri öne çıkaran masallar belirlenmiş ve bu masallar betimsel analize tabi tutulmuştur. Betimsel analiz sonucunda elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi sonucunda ise çeşitli kodlar oluşturularak bu kodlar çeşitli kategoriler altında toplanmıştır. Anadolu Masalları’nda belirgin olarak okurun karşısına çıkan değerler Türkçe Dersi Öğretim Programı esas alınarak evrensel, millî, manevî ve kişisel değerler olarak dört başlık altında toplanmıştır. Tespit edilen bu değerler tablolarla gösterilip yorumlanmıştır. Okuma sonrasında ise masalarda tespit edilen eğitsel değerler ve bu değerler aracılığıyla verilen iletiler belirlenmiştir. Bu doğrultuda verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşabilmek için içerik analizinden yararlanılmıştır. Şimşek ve Yıldırım (2013)’a göre içerik analiz ile birbirine benzeyen veriler, belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir ve okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenlenerek yorumlanır.

3. 4. Verilerin Güvenirlik ve Geçerliliği

Yapılan çalışmada izlenen aşamalar ayrıntılı ve açık bir şekilde rapor edilmiştir. Çalışmada verilerin toplanması ve analizi sırasında güvenirlilik ve geçerliğe ilişkin bir kısım önlemler alınmış, üzerinde araştırma yapılan eser birkaç defa okunmuş, masallardaki eğitsel değerler belirlenmiş ve kodlanmış, verilerin inandırıcılığını ispatlamak adına incelenen eserlere doğrudan ya da dolaylı göndermeler yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4. 1. Anadolu Masalları adlı eserde hangi değerler kullanılmıştır?

Tablo-3: Hasan Lâtif Sarıyüce'nin Anadolu Masalları'nda Tespit Edilen Değerler

Adalet	Evlat sevgisi	Özgürlük
Affetme	Fedakârlık	Öz güven
Alçakgönüllü olma	Gayretli olma	Özür dileme
Anlayışlı olma	Geçimli olma	Paylaşma
Anne sevgisi	Güler yüzlü olma	Sabır
Arkadaşlık ve dostluk	Güven	Sadakat
Azimli olma	Güzel konuşma	Sakinliğini koruma
Baba sevgisi	Hatasının farkına varma	Saygı
Barış	Hayırseverlik	Sevgi
Bilgili insan olma	Hayvan sevgisi	Sorumluluk
Birlik ve beraberlik	Hediyeleşme	Söz dinleme
Cesaret	Hevesli olma	Sözünde durma
Cömertlik	Hoşgörü	Şükür
Çalışkanlık	İnsan sevgisi	Tebrik etme
Dayanışma	İyilik	Tedbirli davranma
Doğa sevgisi	İyi niyetli olma	Temizlik
Doğruluk ve dürüstlük	Kahramanlık	Temkinli davranma
Dua	Kanaatkâr olma	Teşekkür etme
Düşünceli davranma	Kardeş sevgisi	Umutlu olma
Düşünerek davranma	Merak	Vefâ
Emaneti koruma	Merhamet	Yardımseverlik
Emek	Misafirperverlik	Yeni bilgiler öğrenme
Empati kurma	Namaz	Yol gösterme ve nasihatte bulunma
Eşitlik	Öz eleştiri	Ziyaret etme

Sarıyüce'nin Anadolu Masalları'nda yer alan değerlere ilişkin bulgular ve yorumlara şu başlıklar altında aşağıda yer verilmiştir:

1. Evrensel değerler (sevgi, arkadaşlık ve dostluk, birlik ve beraberlik, dayanışma, paylaşma, yardımseverlik, hoşgörü, iyilik, saygı, misafirperverlik,

doğruluk ve dürüstlük, adalet, cesaret, cömertlik, çalışkanlık, fedakârlık, merhamet, sabır, güven, vefâ, eşitlik, sadakat, yol gösterme ve nasihatte bulunma, iyi niyetli olma.)

2. Millî değerler (barış, kahramanlık, özgürlük.)

3. Manevî değerler (dua, şükür, namaz, hayırseverlik, ziyaret etme, emaneti koruma,)

4. Kişisel değerler (affetme, empati kurma, güler yüzlü olma, kanaatkâr olma, özür dileme, hediyeleşme, sorumluluk, sözünde durma, teşekkür etme, umutlu olma, azimli olma, düşünerek davranma, bilgili insan olma, kendine güven, merak, tebrik etme, tedbirli davranma, hatasının farkına varma, öz eleştiri yapma, sakinliğini koruma, güzel konuşma, geçimli olma, söz dinleme, temkinli olma, düşünceli davranma, alçakgönüllü olma, anlayışlı olma, gayretli olma, hevesli olma, yeni bilgiler öğrenme, temizlik, emek.)

4. 1. 1. Evrensel Değerler

4. 1. 1. 1. Sevgi

Sarıyüce'nin incelenen masallarında sevgi değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 4: Sevgi Değeri

Değerin Geğtiği Masallar	F
Keçi Kız	1
Kırk Dev, Kütük Ev	1
Akkız ile Karakız	1
Süpürgeci Baba	1
Hamal Hasan	1
Adaşım Mahmut	1
Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık	1
Ayşecik ile Fatmacık	1

Kucaklayıp öpmüş. (s. 179)

*Kız iç odadan getirmiş kardeşini. Eniştesi kucaklayıp öpmüş onu.
Konuşmuşlar uzun uzun. (s. 381)*

*Kocakarı elinden tutmuş, kızın pembe yanağına pembe bir öpücük
kondurmuş. (s. 9)*

*Yalvarmış yakarmış, sarılıp yanaklarını öpmüş. En sonunda olup
bitenleri anlattırmış babasına. (s. 85)*

*Kimsenin odununa yaş, tavuğına kış demezdi. Büyüğüünü sayar,
küçüğüünü severdi. (s. 274)*

*Sırtındakileri halıların üstüne bırakarak koşar, padişahı kucaklar.
Yanaklarından şapur şapur öper. Bir yandan da konuşur. (s. 308)*

*Birkaç gün yolculuktan sonra birbirlerinden o kadar hoşlanmışlar ki, bir
daha hiç ayrılmamaya karar vermişler. (s. 205)*

*Şansa bakın ki, bu iyilik bilmez, yol yordam tanımaz adamın, küçük
yüreğı iyilik ve sevgiyle dolu, melek huylu bir karısı varmış. (s. 197)*

Tablo-4'te sevgi değerinin geçtiği masallar gösterilmiştir. Sevgi değeriyle ilgili toplamda 59 bulguya rastlanmıştır. Gündelik hayatımızın vazgeçilmez değerlerinden biri olan sevgi değeri Anadolu Masalları'nda sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Sevgi deyince ilk akla gelen kişilerin, karşılıklı olarak birbirlerine besledikleri duygulardır. Sevgi değerinin insanların hayatında yer edinebilmesi sevgi dolu insanların varlığıyla mümkündür. İncelenen masallarda karşımıza çıkan sevgi değeri, kişi sevgisine yönelik olup kişilerin duygularını karşısındaki kişiye göstermesi şeklinde ele alınmıştır. Sevgi değerinin tespit edildiği masallarda insanlar arasındaki sevgi bağı kucaklaşma, sarılma, el öpme, büyüğün küçüğü yanağından öpmesi gibi davranışlarla ele alınmıştır. Küçüklerin sevilmesi, sevgi dolu bir yüreğe sahip insan olmak bu masallarda ne çıkan en önemli iletilerdendir. Sevgi değeri insan, anne, baba, evlat, kardeş, doğa ve hayvan sevgisi alt başlıkları altında çeşitlenerek masallarda yer almaktadır.

4. 1. 1. 1. 1. İnsan Sevgisi

Sarıyüce'nin incelenen masallarında insan sevgisi değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- : 5 İnsan Sevgisi Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Deliler lkesi	1

Gene en iyisi bizim köy. Ve de bizim ev. Herkes bir türlü deli. Bunu böyle bilmeli, böyle idare etmeli. (s. 47)

Tablo-5'te insan sevgisinin yer aldığı masal gösterilmiştir. İnsan sevgisi, tüm insanları kucaklayan, insana insan olduğu için değer veren bir anlayıştır. Yunus Emre'nin ‘‘ Yaratılanı severim, Yaradan'dan ötürü ’’ sözü de inancımız gereği insan sevgisinin önemini açıkça vurgulamaktadır. ‘‘ Deliler lkesi ’’ (s.

47) adlı masalda da insan sevgisi değeri ele alınmıştır. İnsanların eksiğiyle ve fazlasıyla olduğu gibi kabul edilmesi gerektiğine masalda yer verilmiştir.

4. 1. 1. 1. 2. Anne Sevgisi

Sarıyüce'nin incelenen masallarında anne sevgisi değeriyle ilgili bulgular ve yorumlara aşağıda verilmiştir.

Tablo- 6: Anne Sevgisi Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Ahmak ile Çakmak	1
Alicengiz Oyunu	1
Tın Tın Eden Kabacığım	1
Safoğlan	1
Yedi Çeşit Mehmet Ağa	1
Menekşe Yaprağından İncinen Kızım	1
Küçük Hasan	1
Altın Oğlan ile Altın Kız	1
Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık	1

Zavallı hayvan iki ön ayağını demir tuzağa kaptırmiş. Kurtulması ne mümkün, ağlayıp sızlanıyor. Yanı başında da iki körpe kuzusu... Annelerini yalayıp duruyorlar. (s. 18)

Ana ana, canım kurban olsun sana. (s. 49)

Dev anaları da çocuk doğururlar. Yani bir anadırlar. Bu kavak boylu, kabak burunlu kadın bakmış bakmış da çocuklara, analık duygusu kabarmış. (s. 136)

Anasının eline varmış:

Ana ana, canım kurban olsun sana! Ben gurbete gitmeye karar verdim. (s. 77)

“ Neden bu kadar üzgünsün? Niçin ağlayıp gözyaşı döküyorsun? ” diye soruyor.

“ Yok bir şey,” demiş kız, “ anamı babamı özledim, üzüntümün nedeni bu.” (s. 224)

Göl kızının iki közü iki çeşme. Sarılıp sarılıp anası öpmez mi? “Bir de bu felaket mi gelecekti başımıza garip anam,” demez mi? (s. 244)

Ana ana, canım kurban sana. (s. 296)

Anası daha bir bakışta altın gibi parlayan bu delikanlının kendi oğlu olduğunu anlamış. Sarılmışlar birbirlerine, gözyaşı dökmüşler. Anlatmışlar başından geçenleri. İyice pekişmiş sevgileri. (s. 363-364)

Mehmetoğlu garip anasına bakar bakar, “ anam anam garip anam, ben derdimi kime yanam? Bir de körlük mü gelecekti başına? Senin derdine bir çare bulamazsam, bulmak için koşturmazsam bana oğul denir mi? ” diyerek kendisini yer bitirir. (s. 204)

Tablo-6’da anne sevgisinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. İncelenen masallarda anne sevgisiyle ilgili dokuz değere rastlanmıştır. Yukarıda yer alan bulgularda da görüldüğü gibi anne sevgisinin sadece insana özgü bir durum olmadığı görülmektedir. “ Tın Tın Eden Kabacığım ” (s. 136) adlı masalda bir devin bile annelik duygusuna sahip olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra “ Ahmak ile Çakmak ” (s. 18) masalında da bir hayvanın annelik içgüdüsüne sahip olduğunu ve yavrularının annelerine karşı besledikleri büyük sevgiyi görmekteyiz. Yukarıda verilen bulgularda da görüldüğü gibi anneye olan sevgi, bağlılık, acıma, fedakârlık, merhamet, özlem gibi duygular anne sevgisini güçlendirmektedir. Canlılar arasında en çok dikkat çeken anne sevgisi ise insanın annesine olan sevgisidir.

4. 1. 1. 1. 3. Baba Sevgisi

Sarıyüce'nin incelenen masallarında baba sevgisi değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- :7 Baba Sevgisi Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Yedi Çeşit Mehmet Ağa	1

“ Neden bu kadar üzgünsün? Niçin ağlayıp gözyaşı döküyorsun? ” diye soruyor.

“ Yok bir şey,” demiş kız, “ anamı babamı özledim, üzüntümün nedeni bu.” (s. 224)

Tablo-7’de baba sevgisinin yer aldığı masal gösterilmiştir. “ Yedi Çeşit Mehmet Ağa ” (s. 224) masalında baba sevgisi değerine yer verilmiştir. Masal kahramanının babasına duyduğu hasretle baba sevgisi değeri öne çıkmaktadır. Baba sevgisi de bazı değerler gibi aile bütünlüğünün oluşmasında önemli bir kavramdır. Aile bütünlüğünü oluşturan temel kavram ise sevgidir.

4. 1. 1. 1. 4. Evlat Sevgisi

Sarıyüce'nin incelenen masallarında evlat sevgisi değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 8: Evlat Sevgisi Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Küçük Hasan	1
Gülmeyen İnsanlar Ülkesi	1
Mercan Kız	1
Menekşe Yapracağından İncinen Kızım	3
Uyudum N'ettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis Yârimi N'ettin?	2
Uzun Kavak, Uzak Kavak	2
Altın Oğlan ile Altın Kız	3
Kırk Dev, Kütük Ev	1
Keçi Kız	1
Başlama Masalı	1
Büyülü Sofra	1
Büyülü Çiçekler	1

Hasan'ım, yiğidim, aslan oğlum, geç yaşımda kucağımda bulduğum, hemen öfkelenip ateşi kapma. Akıl yolundan sapma. (s. 296)

Oğulları böyle eğirip dokuyunca babalarının koltukları kabarmış. Sarılıp öpmüş alınlarından. Sarayın destancısını çağırıp düzüp koşturmuş oğullarının yiğitliği üstüne uzun bir destan. (s. 315)

Bir anne ancak bu kadar severmiş kendi öz kızını. (s. 217)

Kızım kızım! Menekşe yaprağından incinen kızım, ne yaptın ben yokken? Temizlik mi? Aferin benim tatlı cici kızım. Demek yemek de yaptın ha? Aman ne de tatlı yemekler bunlar. Pamuk ellerin dert görmesin tanrı bir keder vermesin. Seni bir padişah oğluyla evlendirsin yaratan Allah. (s. 237)

Kızım kızım, kınalı kızım! Menekşe yaprağından incinen kızım! Başka bir isteğin var mı? (s. 242)

“ Ben kızımı hazırladım. İpek gibi saçlarını taradım. Giydirdim gelinliğini. Siz arabayı yaklaştırın kapıya. Ben kızımı kucaklayıp bindiririm. Kıyamam başkasına dokundurmaya, sonra incinir. Her şeyden incinir. Menekşe yaprağından bile incinir, ” demiş ve dediğini de yapmış. Kucakladığı gibi başı telli yüzü tüllü kızını arabaya bindirmiş. (s. 243)

Bu yaşta, bunca bekleyişten sonra çocuk sahibi olmak kolay mı? Ne yere sığdırmışlar Serencam Hanım’ı, ne göğe. Varsa da o, yoksa da o. El bebek gül bebek büyütmeye başlamışlar. (s. 71)

Hele nur yüzlü, altın telli bebeği bağına basan Sercan Bey, göğe yükselmiş, arş-ı âlâya başı değip gelmiş. (s. 76)

Babaları onların üstüne gece gündüz kol kanat gerer, bir günden bir güne azarlayıp kızmaz, gözünün önünden ayırmazmış. (s. 96)

Çocukları Allah’ın bir lütfu olarak kabul etmişler. Bin bir nazla büyütmüşler. Üzerine titremişler. (s. 362)

Anası daha bir bakışta altın gibi parlayan bu delikanlının kendi oğlu olduğunu anlamış. Sarılmışlar birbirlerine, gözyaşı dökmüşler. Anlatmışlar başlarından geçenleri. İyice pekişmiş sevgileri. (s. 363-364)

Altın oğluyla altın kızına bakan padişah, “ Ne yapayım altın halıyı? Ne yapayım ipek çadırı? Bana altın evlatlar lazım, ” deyip halıyla çadırı bir kıyıya attırmış. Çengi ağacını kestirmiş. İçkiyi ağzına sürmemiş bir daha. (s. 366)

Anaları ağlayıp sızlar “ Ah kızcağızlarım! Vah kızcağızlarım! ” diye karalar bağlarmış. (s. 375)

Keçi Kız’ım demiş de yerlere bastıramamış, hep el üstünde tutmuş. Yememiş ona yedirmiş. Giymemiş ona giydirmiş. (s. 174)

“ Hay hay yavrum! Yeryüzünde bir tek oğlumsun. Hem ümidim hem de sağ kolumsun! İstedğin şeyi söyle, yerine getirmesem bana da adam demesinler! ” (s. 175)

İçeri girdim ki anam karalar bağlamış, babam için için aşlamış. Beni görünce boynuma sarıldılar, yanağımdan koşup öptüler. (s. 5)

Oğlu yünlerini sık sık berbat ettiği halde kadıncağzı gene de güzel çoraplar örmesini başarmış. Bunları paket yapar, Keloğlan'ın koltuğuna yerleştirir: “ Haydi benim sırma perçemli oğlum, ” demiş, “ Bunları götür, pazarda sat. ” (s. 31)

Herkes unutulabilir ama hiç analar unuttur mu ki? Zavallı hanım sultan gizli gizli gözyaşları saçar, uğuna uğuna kendisinden geçermiş. (s. 355)

Tablo-8’de evlat sevgisinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Masallar incelendiğinde evlat sevgisiyle ilgili on sekiz eğitsel değere yer verildiği görülmüştür. Evlat sevgisi, anne ve babanın içgüdüleriyle büyüyen, karşılıksız, en derin ve en içten sevgidir. Anne ve babanın evladının üzerine titremesi, onu iyiliğini istemesi, ona dualar etmesi, onu karşılıksız gönülden sevmesi ve bu sevgiyi ona en derin duygularla hissettirmesi, iyi dileklerde bulunması bu masalarda evlat sevgisini açık bir şekilde yansıtmaktadır. Masalarda genellikle evlat sevgisi, kalıplaşmış sevgi sözcükleriyle verilmiştir.

4. 1. 1. 1. 5. Kardeş Sevgisi

Sarıyüce'nin incelenen masallarında kardeş sevgisi değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 9: Kardeş Sevgisi Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	1
Altın Oğlan ile Altın Kız	1
Büyülü Çiçekler	1
Gül Ağacı Olan Kız	2
Tın Tın Eden Kabacığım	1

“ Vah, yiğit ağabeyim Vah! Demek sana olanlar oldu. Ama ben durur muyum? Senin yardımına koşmazsam yaşamak bana haram olsun! ” deyip olup biteni yalnız kız kardeşine haber vererek atına atlar. (s. 266)

“ Güle güle git! Güle güle gel altın kardeşim, ” demiş. “ Seni beni yaratan Allah, bir gün elimizden tutar da bizi anamıza babamıza kavuşturur. ” (s. 363)

Kız, kardeşlerinin özlemiyle o kadar doluymuş ki, gece ışık yanan yerde in mi çıkar karşıma cin mi çıkar? Hiç düşünmemiş bunu, ışığa kadar uzatmış yolunu. (s. 356)

Bir an olsun ablasını aklından çıkarmaz, gece gündüz gözlerinden yaş dökermiş. (s. 330)

Kız bakmış, ablası karşısında duruyor. Sarılmışlar birbirine, has bahçeyi gözyaşlarıyla ıslatmışlar. (s. 332)

“ Kalk kardeşim gidelim, ” demiş. “ Artık bu dünyada bir sen varsın bir de ben. Ağlayıp sızlamakla kendimizi kurtaramayız. El ele tutuşup buradan gidelim. Belki başımızı sokacak bir yer çıkar karşımıza. ” (s. 135)

Tablo-9’da kardeş sevgisinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Kardeş sevgisi değerini masallarda altı yerde karşımıza çıkmaktadır. Kardeş, onun için her şeyin en iyisini istediğiniz, canınız, kanınız, koşulsuz ve karşılıksız sevgi beslediğiniz kişidir. Bu masalarda kardeş sevgisi bazen fedakârlık, bazen karşılıksız sevgi, bazen hasret gibi duygularla verilmeye çalışılmıştır. Bu da göstermektedir ki kardeş sevgisi beraberinde insana birden fazla değer kazandırmaktadır.

4. 1. 1. 1. 6. Doğa Sevgisi

Sarıyüce’nin incelenen masallarında doğa sevgisi değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-10:Doğa Sevgisi Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Mavi Kahkaha Çiçeği	1
Terzi Kız	1

Kızcağz her sabah saksıyı önüne alır, toprağı kabartır sular, çiçeği de koklayıp öpermiş. (s. 59)

Tohumları dikmiş. Otuz gün mü, kırk gün mü geçmiş aradan. Neler yaratmaz ki yaradan, saksıda yeşil yeşil gülümseyen, iri iri yapraklı, el gibi el gibi pembe çiçekli bir bitki büyüyüp gelişmiş. Bir insan gibi hanımınun gözlerine bakar dururmuş. Her an canlı, her dem pırıl pırıl taze imiş. Kız ona Herdemtaze adını vermiş. “ Herdemtaze! Herdemtaze! ” diye onu koklar severmiş. (s. 104)

Tablo-10’da doğa sevgisinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Anadolu Masalları’nda doğa sevgisine pek az yerde rastlanmaktadır. Bunlardan ilki “ Mavi Kahkaha Çiçeği ” (s. 59) diğeri ise “ Terzi Kız ” (s. 104) adlı

masallardır. “ Mavi Kahkaha Çiçeği ” adlı masalda masal kahramanı doğaya olan sevgisini çiçeği severek, onu koklayıp öperek göstermiştir. “ Terzi Kız ” adlı masalda ise yine doğa sevgisi, “ Herdemtaze ” adlı çiçeğin dikilmesi, beslenmesi ve büyütülmesi üzerinden aktarılmaya çalışılmıştır. Çiçeğe bir canlı gözüyle bakıp ona bir isim vererek, onu daha değerli kılmaya çalışmaktadır.

4. 1. 1. 1. 7. Hayvan Sevgisi

Sarıyüce'nin incelenen masallarında hayvan sevgisi değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-11: Hayvan Sevgisi Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Aysecik ile Fatmacık	1
Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık	1
Mavi Kuşum, Gökkuşağının Altından	1
Çabuk Geç	
Çıtı Pıtı Hanım	2
Büyülü Çiçekler	1
Gülmeyen İnsanlar Ülkesi	1
Hamal Hasan	2
Uzun Kavak, Uzak Kavak	1
Keloğlan ile Çil Horoz	1
Ağlayan Nar ile Gülen Ayva	3

Aysecik demir eve girince, kedi, köpek ve horozun haline bakmış da yüreği parçalanmış. “ Vah vah hayvancıklar, ” demiş, “ sizi böyle kim aç bıraktı? ” Kendisi açlıktan kıvrandığı halde torbasından çöreği çıkartıp ıslatmış. Üç hayvana bölüştürmüştü. Hayvanlar kıtlıktan çıkmış gibi şapur şapur

yiyip bitirmişler. Karınlarını iyi kötü doyurunca Ayşecik'e minnetle bakmışlar. (s. 199)

Mehmetoğlu bakmış. Balığın çırpınıp durması içini yakmış. İnmiş atından balıkçıların yanına sokulmuş, “ Kardeşler, ” demiş, “ Şu balığın durumu yüreğimi parçalıyor, ne olur bırakın zavallıyı. Böyle çırpına çırpına ölmesini doğru bulmuyorum. ” (s. 204-205)

Kız kuşu okşamak isteyince kalkışmamış uçup gitmeye. Bakmış, tanıdığı, bildiği, gördüğü bir kuş değil bu maviler mavisini, güzeller güzeli kuş. Ayşegül onu gördüğü andan itibaren yüreği bir hoş olmuş! Basmış bağrına, öpüp okşamış. (s. 324)

“ Şu zavallı kargaya baksana! Çok aç olmalı. Durmadan garklayıp duruyor. Gel gözlemeleri bu zavallıya yedirelim. Kilimle çoraplar yeter padişaha. ” (s. 155)

“ Şu zavallı köpeğe bak. Sanki yel estikçe titreyen bir kavak. Belli ki üşüyor. Üstünde ne çulu var, ne çuvalı. Ne anası var ne babası. Biliyor musun ne edelim? Kilimi bu köpeğin üstüne örtelim. Yoksa ölüp gidecek zavallı. Hali pek fena görünüyor vallahi! ” (s. 155)

“ Şu zavallı tilkiye bak. Ayakları cıs çıplak. Adım bile atamıyor. İçimden ne geçiyor biliyor musun? ” “ Ne geçiyor? ” “ Gel, nakışlı çorapları tilkiye giydirelim. Zavallıyı sevindirelim. Ayakları soğuktan ağrıyanmış. Onu böyle bırakıp gidersek boyumuzca günaha batarız sonra. ” (s. 355-356)

Padişah okşayıp öpmüş altın bülbülü. Tahtının üstüne asmış. (s. 315)

“ Amca bu zavallı hayvanları niçin burada bırakıyorsun? Açlıktan ölüp giderler sonra... ” (s. 270)

İşi bitince kedi, köpek bir de fareyi almış, tutmuş kendi kulübesinin yolunu. Orası a daracık mı daracık. Üç hayvan da içeri dolunca adım atacak

yer kalmamış. Ama hiç can darlığı göstermemiş Hasan. Hayvancağızlara kaynayıvermiş kanı. (s. 270)

Çünkü küçük kızın sevgili bir kedisi varmış ki onu bir dakika bile yalnız bırakmaz, o yanında olmayınca işe güce bakmazmış. (s. 93)

Ama gelin Çil Horoz'u bir de Keloğlan'a sorun. Onun gözünde Çil Horoz dünyada tekmiş. Varsa Çil Horoz yoksa Çil Horoz. Bütün günleri onunla geçermiş. Anlayacağınız Çil Horoz ne yer ne de içermiş. (s. 37)

“ Şu zavallı insanoğlu da amma acımasız, ” demiş. Deve bile böyle düşüncesiz adım atmaz. Kıymaz zavallı börtü böceğe. (s. 193)

Memiş günlerce ayrılmamış oradan. Börtü böcekle beslemiş güvercin yavrularını. (s. 194)

Ne yani, gözyaşı döken, boyuncuklarını büken üç balığı öldürseydim daha mı iyi olacaktım. Hacı Memiş mi diyeceklerdi bana? (s. 193)

Tablo-11'de hayvan sevgisinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. İnsanlar ve diğer canlılar gibi hayvanların da korunmaya, sevmeye ve ilgiye ihtiyaçları vardır. Masallarda on dört tane hayvan sevgisi değerine ulaşılmıştır. Yukarıda verilen bulgular neticesinde kişinin hayvan sevgisini barındırabilmesi için acıma, merhamet, iyilik ve şefkat gibi değerlere sahip olması gereklidir. İncelenen bazı masallarda kahramanlar hayvanlarını bir dost olarak görüp onları yanlarından ayırmazlar. Yedikleri içtikleri ayrı gitmez.

4. 1. 1. 2. Arkadaşlık ve Dostluk

Sarıyüce'nin incelenen masallarında arkadaşlık ve dostluk değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-12: Arkadaşlık ve Dostluk Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Yedi Kişinin Yedi İşi	3
Marifetli Hırsızlar	2
Memiş ile Mıstık	1
Kahraman Kara Mustafa	1
Adaşım Mahmut	2

Arkadaş olmuş Kepçekulak'la. Birlikte dolaşmaya, birlikte kazanıp birlikte savaşmaya karar vermişler. (s. 113)

Seyrekbasan'mış bunun adı da. Onunla da arkadaş olmuşlar. (s. 113)

Sarayda görevli olarak kalmasını bile teklif etmişler ya, arkadaşlarından ayrılamayacağını söyleyerek kabul etmemiş. (s. 115)

Padişahın ellerine sarılmışlar. Onun marifetli fakat namuslu birer arkadaşı olmuşlar. (s. 260)

Yine eskisi gibi candan iki arkadaş olalım. Halde haldeş, yolda yoldaş olalım. (s. 278)

Dostluk gösteririz. Dostluğun yenemeyeceği düşman yoktur. (s. 282)

Dostlukların anadan da, babadan da üstün tutulduğu eşsiz çağların birisinde Mahmut adında bir çoban varmış. (s. 305)

Çoban bunun ne altın olduğunu bilir ne de üzerinde durur. Onun gönlü altında gümüşte değil, dostta dostlukta. (s. 306)

Üç arkadaş düştük yola, selam verdik sağa sola. (s. 256)

Tablo-12’de arkadaşlık ve dostluk değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Her birey toplumun bir parçasıdır. Bireyler iletişim yoluyla arkadaş ve dost edinip yaşamlarını anlamlı kılarlar. Masallarda arkadaşlık ve dostlukla ilgili dokuz değer tespit edilmiştir. Yukarıdaki bulgulardan hareketle iyi bir arkadaş ve iyi bir dost olabilmenin yolu; sahiplenme, fedakârlık, iyilik, birlik ve beraberlik, dürüstlük gibi değerlere sahip olmakla olur.

4. 1. 1. 3. Birlik ve Beraberlik

Sarıyüce’nin incelenen masallarında birlik ve beraberlik değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-13: Birlik ve Beraberlik Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Tek Köse ile Çift Köse	1
Ahmak ile Çakmak	1
Yedi Kişinin Yedi İşi	2
Alicengiz Oyunu	1
Keloğlan ile Çil Horoz	1
Hamal Hasan	1
Memiş ile Mıstık	1
Tın Tın Eden Kabacığım	1
Marifetli Hırsızlar	1
Menekşe Yaprağından İncinen Kızım	2
Yedi Çeşit Mehmet Ağa	1
Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık	2
Büyülü Çiçekler	2
Kim Uyuyor Kim Uyanık	1
Mıstılcık	1
Üç Kız Kardeş	1

Önce Çift Köse, arkada kalabalık, varmışlar, Tek Köse 'nin evini kuşatıp sarmışlar. (s. 14)

“ Ağabey! Ağabey! İşte beklediğimiz kapı açıldı önümüze. Kısmetimizin yolu görüldü. Haydi, doğru deniz kıyısına varalım. En büyük, en güzel inciyi biz çıkaralım. ” (s. 21)

Arkadaş olmuş Kepçekulak'la. Birlikte dolaşmaya, birlikte kazanıp birlikte savaşmaya karar vermişler. (s. 113)

Düğün kırk gün kırk gece sürmüş. Keloğlan almış karısını şehirde yaptırdığı evine götürmüş. Orada kendisi, karısı, anası mutluluk içinde yaşamışlar. (s. 56)

Birlikte düşmüşler yola. Az gitmişler, uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. (s. 39)

Hiç vakit geçirmemişler, yedisi birden dayanmışlar saray kapısına. (s. 114)

Ayaklarının ucuna basa basa geçip gitti, dış kapıyı da açarak dışarı çıktı. Orada kedi, köpek, bir de fare kendisini bekliyordu. Hep birlikte tabana kuvvet kaçarak uzaklaştılar. (s. 274)

Bu köyde Memiş ile Mıstık adında iki arkadaş yaşarmış, Yedikleri içtikleri ayrı gidermiş yalnız. Birlikte geçirirlermiş bayramı, seyranı, bulurlarsa birlikte içerlermiş kalaylı tas içinde ayran. (s. 276)

“ Kalk kardeşim gidelim, ” demiş. “ Artık bu dünyada bir sen varsın bir de ben. Ağlayıp sızlamakla kendimizi kurtaramayız. El ele tutuşup buradan gidelim. Belki başımızı sokacak bir yer çıkar karşımıza. ” (s. 135)

Üç arkadaş düştük yola, selam verdik sağa sola. (s. 256)

Ha babam de babam gölü bir baştan bir başa taramaya, zavallı gelinin cesedini taramaya koyulmuşlar. (s. 243)

Hani o da çok muhabbetli bir kocakarıymış. Onsuz kendilerini çok yalnız hissederlermiş, Bir arada yaşayıp göçmüşler. Ecel şerbetini içmişler. (s. 247)

Tanrı senin yazını benimle birlikte yazmış ki, bu ıssız ovada karşıma çıktın. Gel gidelim birlikte. Hiç ayrılmayalım birbirimizden kocalıkta erlikte. (s. 227)

Ben şu tarafa gidiyorum. Benimle gel. Birlikte yolculuk edersek daha iyi sonuçlar alabiliriz. (s. 205)

Birkaç gün yolculuktan sonra birbirlerinden o kadar hoşlanmışlar ki, bir daha hiç ayrılmamaya karar vermişler.

“ Bundan sonra ömrümüz birlikte geçsin. Kazançta da, kayıpta da ortak olalım. Her şeyimizi eşit olarak bölüşelim, ” diye ant içmişler. (s. 205-206)

“ Dadıcığım, ” demiş. “ Düşündüm taşındım, sarayı terk etmeye karar verdim. Benim yüzümden yurt ve yuvalarından olan erkek kardeşlerimi arayacağım. Bulursam ne âlâ... Hep birlikte döneriz buraya. ” (s .355)

Babalarının yeni bir acımasızlığı ile karşılaşır mı, karşılaşmazlar mı? Hep bunu konuşmuşlar aralarında. Birlikte ülkelerine dönmeye karar vermişler en sonunda. (s. 357)

Kızlar, Keloğlan'ın sözüne uymuşlar. Sokulmuşlar birbirlerine, onu beklemeye koyulmuşlar.(s. 348)

El birliği edip kendisini çıtı pıtı bir kızla da evermişler. Mistilicik eşi ve yaşlı anasıyla mutluluk içinde yaşayıp gitmiş. (s. 146)

Üç delikanlı koca şehri aramışlar taramışlar, sokak sokak, kapı kapı sormadık bir kul bırakmamışlar. Birçok adam da yardımcı olmuşlar kendilerine. (s. 373)

Tablo-13'te birlik ve beraberlik değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. “ *Birlikten kuvvet doğar* ” sözünden de hareketle birey yaşamını sürdürmek için toplumla uyum içinde olması gerektiğini bilir. Masallarda birlik ve beraberlik ile ilgili tespit edilen yirmi değerde de birlikte iş yapmanın önemi üzerinde durulmuştur. Birlik ve beraberlik içinde yapılan işlerin kişileri amaçlarına daha kolay ulaştırdığı görülmektedir. Masallarda bütün insanların birlik ve beraberlik içinde hareket etmeleri öğütlenmiştir.

4. 1. 1. 4. Dayanışma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında dayanışma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 14: Dayanışma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Bacı ile Bocu	1
Üç Köseye Bir Keloğlan	1
Mıstılcık	1

“ Bacı bacı, demiş, kırk harami pusu kurmuş yolumuza! ”

Kız durumu nişanlısına söylemiş. Durdurmuşlar arabaları. Baş başa vermiş iki eski asker, bir plan düzenlemişler. (s. 132)

Binmişler ata, koyunları otlata, susadıkça soğuk sular içerek, derelerden tepelerden geçerek Keloğlan'ın köyüne ulaşmışlar. Konu komşunun yardımıyla orada düğün dernek, Keloğlan ermiş murada. (s. 30)

El birliği edip kendisini çıtı pıtı bir kızla da evermişler. Mistulıcık eği ve yaşı anasıyla mutluluk içinde yaşıyıp gitmiş. (s. 146)

Tablo-14'te dayanışma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Yukarıda incelenen üç masalda dayanışma değeri karşımıza çıkmaktadır. Kimi zaman hayırlı bir iş yapmak için kimi zaman ise bir işin üstesinden gelmek için dayanışma değerini üzerinde durulmuştur. Herhangi bir iş yapılırken dayanışma içerisine girilerek halledilir.

4. 1. 1. 5. Paylaşma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında paylaşma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 15: Paylaşma Değerini

Değerini Geçtiği Masallar	F
Gülmeyen İnsanlar Ülkesi	1
Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık	1
Tombul Çanak	2
Uyudum N'ettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis Yârimi N'ettin?	1
Ayşecik ile Fatmacık	1

Oğlan dev anasının dediklerini unutayazmış az kalsın. Hatırlayınca hemen geri dönmüş. Atından iniyor. Bıçağını çıkarıp deriyi ortasından iki eşit parçaya ayırıyor. Birisini kurda veriyor. Öbürünü de sırtlana. İki hayvanda boğuşmayı bırakıyor. Paylarını yemeye koyuluyor. (s. 313)

Birkaç gün yolculuktan sonra birbirlerinden o kadar hoşlanmışlar ki, bir daha hiç ayrılmamaya karar vermişler.

“ Bundan sonra ömrümüz birlikte geçsin. Kazançta da, kayıpta da ortak olalım. Her şeyimizi eşit olarak bölüselim, ” diye ant içmişler. (s. 205-206)

Çaresiz kalınca kös kös gitmişler yollarına. Onlar çekip gidince Tombul Çanak ağzını açmış. İçindeki kavurmaları köylülere paylaşmış. (s. 66)

Çanağımız yuvarlana yuvarlana dağlar beller aşmış. Uğradığı her köyde yoksullara içinde taşıdığı hazineden birer parça dağıtmış. Kendi köyüne gelmiş sonra, kalan bir iki parçayı da anasına armağan etmiş. (s. 67)

Derviş hiçbir şer sormamış, sözlerini hayra da şerre de yormamış. Cebinden çıkarıp bir elma vermiş onlara:

“ İki rekât namaz kıldıktan sonra elmayı ikiye bölün. Yarısını biriniz öbür yarısını da öbürünüz yesin. Ondan sonrası Allah kerim, ” demiş, Başka bir şey dememiş. (s. 70)

Ayşecik demir eve girince, kedi, köpek ve horozun haline bakmış da yüreği parçalanmış. “ Vah vah hayvancıklar, ” demiş, “ sizi böyle kim aç bıraktı? ” Kendisi açlıktan kıvrandığı halde torbasından çöreği çıkartıp ıslatmış. Üç hayvana bölüştürmüştü. Hayvanlar kıtlıktan çıkmış gibi şapur şapur yiyip bitirmişler. Karınlarını iyi kötü doyurunca Ayşecik’e minnetle bakmışlar. (s. 199)

Tablo-15’te paylaşma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Masallarda paylaşma değeri altı yerde karşımıza çıkmaktadır. Kişi elinde olan bir yiyeceği, meyveyi ya da kazancı başkasıyla paylaşır. “ Ayşecik ile Fatmacık ” (s. 199) masalında Ayşecik kendisi açken elindeki çöreği üç hayvana paylaşır ve onların karınlarını doyurur. “ Gülmeyen İnsanlar Ülkesi ” (s. 313) masalında ise oğlan, deriyi ortadan iki parçaya bölüp yarısını sırtına yarısını da kurda paylaşır. Bir diğer masal “ Tombul Çanak ” (s. 66-67) da Tombul çanak, yine içerisinde sakladığı kavurmaları insanlara paylaşmıştır. Başka bir masal olan “ Alabalık Alabalık Başım Yine

Kalabalık ” (s. 205-206) da ise kahramanlar kazançlarını paylaşmışlardır. Bu da paylaşmanın sadece insanlarla değil de diğer canlılar arasında da yapılabileceğini göstermektedir.

4. 1. 1. 6. Yardımseverlik

Sarıyüce'nin incelenen masallarında yardımseverlik değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 16: Yardımseverlik Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Mavi Kuşum, Gökkuşağının Altından	1
Çabuk Geç	
Kırk Dev, Kütük Ev	1
Karlı Dağları Aşan Kız	2
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	2
Ağlayan Nar ile Gülen Ayva	1
Mercan Kız	1
Yedi Çeşit Mehmet Ağa	1
Terzi Kız	1
Mıstılcık	1
Ahmak ile Çakmak	4
Üç Köseye Bir Keloğlan	2
Yedi Kişinin Yedi İşi	1
Memiş ile Mıstık	1
Büyülü Çiçekler	2
Üç Kız Kardeş	1
Tın Tın Eden Kabacığım	2

Kız burada oyalanmanın doğru olmayacağını bildiği için kafesi açmış, koşar adım uzaklaşmış mağaradan. (s. 326)

Kartallarına seslenmiş hemen. “ Yardım edin bu iki yiğide, ” demiş. (s. 383)

“ Kurt benim neyime... Danamı bulsa danamı yer. Kuzumu görse kuzumu yer, ” demiyor. Tetiri otunu, çam sakızını, yaban arıların peteğini katıp döverek bir merhem yapıyor. Yamalı entarisinden kopardığı parçalarla bitkin kurdun onulmaz yaralarını sarıp sarmalıyor. Ayrılmıyor başından su damlattıyor ağzına. Başka kurtların çakalların artıklarından etler koparıp getiriyor, tikiyor boğazına. (s. 320)

Nineyi görünce kız, atlayıp inmiş atından. Varmış yanına. Sarılıp ellerini öpmüş. Ninenin yakınlarda evi varmış ya iki kayanın arasına düşüp kaldığı için günlerdir evine gidememiş. Kimi kimsesi olmadığını anlayınca yolculuğu bir yana bırakır. Sırtlar kocakarıyı, evine taşır. Yemeğini pişirir, çamaşırını yıkar, çeşmeden suyunu getirir. Başucunda oturur, su deyince su içirir, yemek deyince yemek yedirir. Bekler başını tam üç ay. Üç ayın sonunda koca nine dirilir kalkar ayağa. (s. 321)

Ama ben durur muyum? Senin yardımına koşmazsam yaşamak bana haram olsun! deyip olup biteni yalnız kız kardeşine haber vererek atına atlar. (s. 266)

Kendimizi işimize verelim, gülmeyen yüzleri güldürelim. Olmayan meyveleri olduralım, düşenleri kaldıralım, demiş. (s. 263)

Memiş, bana ne dememiş, atılmış ileriye. Balıkları kurtarmış. Salıvermiş ırmağın sularına. (s. 193)

Sana iki tane tarak vereyim başın ne zaman darda kalırsa tarakları at yere. O zaman şükürler edersin Rastıklı Teyze'ne. (s. 210)

Gün görmüş geçirmiş, uğramadığı bela, karışmadığı dava kalmamış olan yaşlı adam, kızın büyük bir tehlike ile karşı karşıya olduğunu soru sormadan yüzünden anlamış. Durdurmuş eşeğini, sağan yüklü denklerden birisini boşaltmış. Koymuş dengin içine kızı. Üstüne de alabildiği kadar soğan yerleştirmiş. (s. 225-226)

Hükümdarla karısı, bakmışlar ki biricik oğulları elden gidiyor. Arkadaşlarından yardım istemişler. Şehzadeyi sık sık ziyarete gelen arkadaşları onu konuşturmayı başarmışlar. Ağzındaki sözü, kalbindeki gizi söyletmişler. (s. 106)

Köyde bedavaya yapılacak bir iş, bir yumuş olsa, koş Mıstılcık koş! Gel Mıstılcık gel! Git Mıstılcık git! Herkes ona bir yumuş buyurur, kimi tarlaya azık götürmesini, kimi ormandan kazık getirmesini istemiş. Mıstılcık ne suratını azdırır ne de bir kimseyi gücendirip kızdırmış. İstenilen yere kuş gibi gider herkesi hoşnut edermiş. (s. 141)

“ Ağabeyciğim, ” demiş, “ Yanı çifte kuzulu şu güzel geyiğe nasıl kıyalım. Buna can dayanır mı? Yardım et de tuzaktan kurtaralım. Belli ki hayvan çok acı çekiyor. ”

Çelik tuzağın kanatlarını açmışlar. Geyiği salıvermişler. (s. 18)

“ Biz genciz, daha güçlüyüz. Onu sırtımızda taşırız. Karşılaştığımız ilk köyde bir hayır sahibine teslim ederiz. ”

Önce Çakmak sırtlamış yaşlı dedeyi. O yorulunca Ahmak sırtlamış. Böyle değışe tokuşa, yolları kimi düze sarmış, kimi zaman yokuşa. Adamı epeyce uzaklara taşımışlar. (s. 19)

Bu ıssız ada da üç gün bile yaşayamazsınız. Haydi, binin atıma sizi bu ölüm ülkesinden kurtarayım. (s. 20)

Bizimkilerin değil denize dalmak, yüzme bile bilmediklerini anlayınca kendi işini bırakıp onlara önce yüzmeyi, sonra da dalmayı öğretmiş. ‘‘ Haydi, ’’ demiş, gidin siz de denizin öbür köşesinde ksmetinizi arayın.’’ (s. 22)

Bizim köyde sana göre bir iş yok. Amma velkin Aşağıky’de bir adamın kapısına bir yanaşma aradığını duydum. Bir kere de oraya git. (s. 26)

Bataklıktan ayrılıp kheylanın yanına gitmiş. Binmiş üstüne, köyden geçerken duvar dibinde oturan birkaç kişiye Köse’nin batağa saplandığını haber vermiş ya, köylüler mrn krn edip susmuşlar. Ancak iki kişi ertes gün gidip Köse’yi bataklıktan çıkarmışlar. (s. 29)

Öbür arkadaşları da memleketlerine gidip eşlerini, çocuklarını buraya getirmişler. Yiğitoğlan’a yardımcı oluşlar. Ama olağanüstü güçlerini hiçbir zaman kötülük için kullanmamışlar. (s. 119)

Artık Memiş’in her bir işini Mstik görmüş. Yemeğini yedirmiş, giysisini giydirmiş. Pabularını önüne sürmüş. Suyunu vermiş eline, yönünü çevirmiş yoluna. (s. 277)

En büyük kardeş hükümdar olmuş. brleri de ona canla başla yardım etmişler. (s. 358)

‘‘ On İki Kardeş Dağı’nın yolunu da, nerede olduğunu da bilmiyorum. Yalnız gz turnalarını bekle. Turnalar katar katar skn edip gelince arkalarına takıl. Gz turnaları On İki Kardeş Dağı’nın üstünden geçerler. Başka yollarlı yoktur. ’’(s. 355)

Üç delikanlı koca şehri aramışlar taramışlar, sokak sokak, kapı kapı sormadık bir kul bırakmamışlar. Birçok adam da yardımcı olmuşlar kendilerine. (s. 373)

En iyisi sizi yatakların arasına saklayayım. Geceyi burada geçirin. Kocam gelmese ne âlâ... Eğer siz burada iken gelirse bir yolunu bulur sizi yolcu ederim. (s. 137)

Karısı da çocukları yükükten çıkarmış, ellerine küçük bir torba dolusu toz, küçük bir kutu çivi, bir de iplik yumağı vermiş.

“ Haydi, kaçıp gidin buradan,” demiş. “Sabah olmak üzere kocam sabahleyin erken kalkar. Nerede olursanız olun, kokunuzdan sizi bulur. Eğer arkanızdan gelecek olursa sırasıyla verdiğim şeyleri yere atın. (s. 137)

Tablo-16’da yardımseverlik değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Yardımseverlik değerine pek çok masalda rastlamak mümkündür. Bu değer yirmi dört yerde karşımıza çıkmaktadır. Masallarda yardıma ihtiyacı olan insanlara yardım etmenin önemi vurgulanmış ve bu yardımlar sayesinde kahramanlar ödüllendirilmiştir. Yapılan her yardımın karşılığı mutlaka bulunmuştur. Gerek insanlara gerek hayvanlara yardım etmenin gerekliliği bu değerle gösterilmiştir. Bazı masalarda kocakarılar, yaşlı nineler kahramana yol gösterir ve yardım ederler. Çoğu masalda da insanları içinde buldukları kötü durumlardan kurtarmak ve korumak için onlara yardım eli uzatılır.

4. 1. 1. 7. Hoşgörü

Sarıyüce’nin incelenen masallarında hoşgörü değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-17: Hoşgörü Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Uyudum N’ettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis Yârimi N’ettin?	1

“ Bu dünyada her şeye olağan gözle bakılmalı. Kimi öyle yapar, kimi böyle. Kimi böyle davranır, kimi şöyle. Her şeyi hoş görürsen mesele kalmaz. ” (s. 70)

Tablo-17’de hoşgörü değerinin yer aldığı masal gösterilmiştir. Hoşgörü değerine “ Uyudum N’ettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis, Yârimi N’ettin? ” (s. 70) masalında rastlanır. Bu masalda insanlara hoşgörülü olmak tavsiye edilir. İnsanlar her şeyi hoş görürlerse hiçbir sorunun kalmayacağı masalda açıkça ifade edilmiştir. Var olan her şeye olağan gözle bakmak gerektiği vurgulanmıştır.

4. 1. 1. 8. İyilik

Sarıyüce’nin incelenen masallarında iyilik değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 18: İyilik Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Ağlayan Nar ile Gülen Ayva	1
Ayşecik ile Fatmacık	1
Mercan Kız	2
Menekşe Yaprağından İncinen Kızım	1
Kahraman Kara Mustafa	1
Adaşım Mahmut	1
Başlama Masalı	1
Görünmez Adam	1
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	2
Mavi Kahkaha Çiçeği	1
Memiş ile Mıstık	1
Gülmeyen İnsanlar Ülkesi	1
Ahmak ile Çakmak	1

Sizlerden iyi olmasın, iyilikte üstüne insan yokmuş. Kimsenin odununa yaş, tavuğuna kış demezmiş. (s. 192)

Şansa bakın ki, bu iyilik bilmez yol yordam tanımaz adamın, küçük yüreği iyilik ve sevgiyle dolu melek huylu bir karısı varmış.(s. 197)

Aslanın önüne ot yığılmış tepe gibi. Koçun önüne de et yığılmış. Aslan da koç da üzgün bakıp durmakta, kapı da homur homur homurdanmakta.

Beyoğlu aslanın önündeki otu koçun önüne, koçun önündeki eti de aslanın önüne koyuyor. (s. 211)

Rastıklı nine iyi kadınmış, iyilik yapmayı severmiş.(s. 216)

Şu dünyada kalırsa bir iyilik kalır. Yapılan kötülüklerin hepsini unutmuşlar. (s. 247)

Doğrusu Mustafa memleketi iyi yönetti. Halkı hoş tuttu. Kimseyi kırmadı, üzmedi. Kimseye haksızlık ettirmedi. Kimseye acı biber tattırmadı.(s. 287)

Derler ki padişah, Mahmut'u bir daha bırakmadı. Öğretmenler tutarak görgüsünü bilgisini arttırdı. Bir vezirine de damat ederek yurt yuva kurmasını sağladı.(s. 309)

“ Delikanlı ” dedi, “ Eğer bir işin, bir uğraşın yoksa senin gibi birisine ihtiyacım var. Dükkânda ortalığı siler süpürür, gerektiğinde evime erzak götürür, hanımın pişirdiği yemeği buraya getirirsin. ” (s. 4)

“ Bu gömleği size veriyorum, ” demiş Keloğlan. “ Bu iyiliğimi de hiçbir zaman unutmayın. ” (s. 184)

Bir, çaldığınız şeyleri sahiplerine geri vereceksiniz. İki, bundan sonra aklınızı, becerilerinizi hep iyilik için, iyi şeyler için kullanacaksınız. (s. 260)

Kötüler akıl ve güçlerini iyi yolda kullanırlarsa, iyileri bile geride bırakırlar. Onlar da iyi yolda yürümüşler. İyi kişiler olmuşlar. (s. 260)

Gülümseyen, gülümsedikçe de iyilikler düşünen bir yüz belirmiş yüzünde. (s. 61)

Kötülük kalıcı değildir. Dünyada yalnız iyilikler yaşar. (s. 278)

Artık bundan böyle sen de benim bir oğlumsun. Başka devler yapsa da ben bir kötülük yapmam sana, demiş. (s. 312)

“ Biz genciz daha güçlüyüz. Onu sırtımızda taşıyoruz. Karşılaştığımız ilk köyde bir hayır sahibine teslim ederiz. ” (s. 19)

Tablo-18’de iyilik değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Önemli değerlerden biri de iyiliktir. Masallarda on beş iyilik değeri bulunmuştur. Bazı masallarda iyilik değeri açıkça dile getirilmiş, bazılarının da ise öğüt verilerek iyilik yapmaları konusunda insanlara yol gösterilmiştir. *İyilik yapan iyilik bulur* iletilisinden yola çıkılarak iyililiğin önemi üzerinde durulmuştur. Masallarda insanların yüzlerine bakınca bile ne kadar iyi bir insan olduklarının anlaşıldığı dile getirilmiştir.

4. 1. 1. 9. Saygı

Sarıyüce’nin incelenen masallarında saygı değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 19: Saygı Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık	1
Ne Gördün Ne Görmedin	1
Marifetli Hırsızlar	1
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	2
Hamal Hasan	1
Adaşım Mahmut	1
Gülmeyen İnsanlar Ülkesi	1
Karlı Dağları Aşan Kız	2
Safoğlan	3
Kurbağa Prenses	1
Terzi Kız	1
Başlama Masalı	2
Akkız ile Karakız	2
Ahmak ile Çakmak	1
Kim Uyuyor Kim Uyanık	1
Kırk Dev, Kütük Ev	1
Mıstılcık	1
Tabla Kavuklu Kadı	1
Bilmeceli Masal	3

Düşmüş zaptiyelerin ardına, varmış saraya. Saygıyla karşılanmış sarayda ama... Korktuğu başına gelmediği gibi saraylılar ona bir saraylı gibi davranmışlar. (s. 206)

Padişahu başucunda görünce ayağa fırlamış apar topar. Bir elini öpmüş, onu bırakıp öteki elini kapmış. (s. 251)

Kız öpmüş soğancı dedenin elini, tutmuş kendi yolunu. (s. 256)

Padişah oğlu kocakarıya teşekkür etmiş. Kurumuş ellerini bir daha bir daha öpmüş. (s. 266)

Sonunda çıkar huzura, gösterilen yere edepli uslu oturur. (s. 262)

Kimsenin odununa yaş tavuğuna kış demezdi. Büyüğünü sayar, küçüğünü severdi. (s. 274)

O böyle deyince Mahmut sarıklı amcanın iki elini de şapur şapur öpmüş. (s. 307)

Şehzade dev anasının öper elini, doğrultur yolunu. (s. 313)

Kız uzanıp ninenin ellerini öper. (s. 321)

Nineyi görünce kız inmiş atından. Varmış yanına sarılıp ellerini öpmüş. (s. 321)

Hacı baba elinde tespih, dilinde dua müşteri bekliyormuş. Safoğlan sarılmış, elini öpmüş.(s. 78)

Sarılıp öpmüş elini, şekerlendirmiş dilini. (s. 78)

Safoğlan kemerine kavuşunca hemen dolamış beline, Asesbaşının elini öptükten sonra hiç oyalanmadan düşmüş sila yoluna. (s. 81)

Ama babamsın ne emredersen yerine getirmem benim görevimdir, der. (s. 123)

Eğilip ellerini öpmüş. El pençe divan, konuşmalarını beklemiş. (s. 106)

Talih diye buna denir işte! Sevdim ağanın tatlı dilini. Uzanıp öptüm elini (s. 1)

İki elimi önüme bağlayıp selama durdum divanına. Adam kılık kıyafetime bakıp yüzünü buruşturdu ama hürmetli davranmamdan memnun oldu. (s. 4)

Ayşegül, öpmüş elini kadının, düşmüş yola. (s. 9)

Ayşegül, kırmamış kadıncağızın hatırını. Girmiş oturduğu odadan içeri. (s. 7)

Ahmak adamın yüzüne bön bön bakıp dururken Çakmak bir göz atışta adamı tanımış. Koşmuş, şapur şapur ellerini öpmüş.(s. 20)

Kızlar biraz yüzlerini buruşturup mırın kırın etmişler ya ak saçlı ninenin ricasını kıramamışlar. (s. 347)

Genç damat, padişaha da gidiyor. Durumu açıklıyor. Elini öpüp iznini alıyor. (s. 379)

Devi köye konuk gelmiş bir şişman amca sanmış. Varıp elini öpmüş. (s. 142)

Sırma saçlı ona yaklaşıncaya bay kır faresi ayağa kalkmış. Başından şapkasını çıkarmış. Hafifçe eğilerek:

“ Benim adım Mestan Bey’dir ” demiş, “ hoş geldiniz efendim. ”(s.166)

Anamın iki gözü iki çeşme. Ah oğul vah oğul deyip yanar tutuşur. Sarıldım ellerine öptüm koştum. Eve girip çıktıkça kapısı açtım. Ayakkabılarını çevirdim. Otururken altına minder serdim. (s. 169)

Bir an için adamın ellerinden birini, boş kalınca yiğit uzanıp yakalamış, o nurlu eli, şapur şapur öpmüş. (s. 171)

Selam vermiş delikanlı, kambur usta oralı bile olmamış. “ Ustam elini öpeyim, ” demiş.

Üç yılın sonunda ustalarının elini öperek çıkmışlar yola, ayrıldıkları kavşakta buluşmuşlar. (s. 172)

Tablo-19’da saygı değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Saygı değeri, masalarda pek çok yerde karşımıza çıkmaktadır. Toplamda yirmi yedi saygı değerine rastlanmıştır. Saygı değeri masalarda en fazla küçüklerin büyüklerin ellerini öpmesi şeklinde gösterilmiştir. Büyüklere saygılı olmanın gerekliliği okuyuculara doğrudan ya da dolaylı yollarla sezdirilmiştir. Anne babaya duyulan saygı da birkaç masalda kendine yer bulmuştur. İnsanların kendinden yaşça büyüklere saygılı ve hürmetli olması masallardaki kahramanların düşünce ve davranışlarıyla sergilenmiştir.

4. 1. 1. 10. Misafirperverlik

Sarıyüce’nin incelenen masallarında misafirperverlik değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 20: Misafirperverlik Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Uzun Kavak, Uzak Kavak	1
Terzi Kız	1
Kahraman Kara Mustafa	1
Korkak Osman	1
Adaşım Mahmut	1
Kim Uyuyor Kim Uyanık	1
Kırk Dev, Kütük Ev	1
Başlama Masalı	1
Akkız ile Karakız	3
Büyülü Çiçekler	1
Alicengiz Oyunu	2
Tın Tın Eden Kabacığım	1
Çıtı Pıtı Hanım	1
Gül Ağacı Olan Kız	1

Almış dilenciye içeriye. Önüne çorba koymuş. Altına da bir hasır sermiş kapı üzerinde yatsın diye. (s. 95)

İki adam girmiş içeriye. İkisi de ak sakallı, ışıklı yüzlü, buğday benizli imiş. Yüzlerine bakan, onlardan bir kötülük gelmeyeceğini hemen anlayabilirmiş. Adamlar kıza da güven vermişler. İçeriye buyur etmiş. Örtüsü dal dal çiçekli sedirlere oturtmuş. (s. 106)

Padişah Mustafa'yı almış, sarayına götürmüş. Orada kahramanımıza ziyafetler çekilmiş. (s. 283)

Osman'ı başköşeye buyur etmişler. Kimi altına minderler koymuş, kimi böğrüne yastık. Kimi koşup ayran yetiştirmiş, kimisi katık. Et deyince et, ekmek deyince ekmek yetiştirmişler. (s. 303)

Vay siz misiniz gelen! İnsan kıymeti bilen... Kebesini yayarak üstüne onları buyur eder. Hemen dağarcığına el atar. Ekmek çıkarır, yağlı tulum peyniri çıkarır, kor önlerine. “ Hele siz bunları atıştırurun, ” der. Koyunlarının yanına gider. Fış fış sağar sütlerini, buz gibi kaynak suyunda soğutarak kaymak eder. (s. 305)

“ Vah vah! ” demiş, “ demek karanlıkta yolu şaşırdınız. Sizin karnınız da açtır. Oturun şuraya, ekmek pişiriyorum. Ekmekler pişince karnınızı doyurursunuz. Altınıza sereceğim yataklarda da yatıp uyursunuz. ” (s. 349)

Başımın gözümün üstünde yeri var onun. (s. 381)

Buyur etti evine. Ne sordu ne sorguya çekti. Kısa zamanda pişirip bir çorba koydu önüne. (s. 3)

Kocakarı ardına kadar açmış kapıyı, buyur etmiş kızı içeriye:

Gel hele gel, biraz dinlen burada. (s. 7)

Kocakarı kalkmış, kızın önüne bir sofraya donatmış. Sofra ki ne sofraya ama... Sultanlara layık. Sofrada bir tek kuş sütü ile yılanın ödüsü eksikmiş. (s. 7)

Taş evde oturan kocakarı sabahın köründe kapısını çalan bu davetsiz konuğu da iyi karşılamış. İçeri buyur etmiş. Önüne sultanlara yaraşır bir sofraya çıkarmış. (s. 9)

Bizi gördüler, konukseverlik gösterdiler. Buyurun oturun... (s. 352)

Kendisi tahtında otururken Keloğlan'ın anasını ayakta bekletmemiş padişah. Karşısındaki bir koltuğa buyur etmiş. (s. 50)

“ Kahve getirin hem bana, hem konuğuma, ” demiş. Altın fincanlarda kahveleri höpürdetmişler. (s. 50)

Kocaman bir çörek getirip çocuklara vermiş. (s. 136)

Kızmamış padişah. Küplere binmemiş. Onları karşısına oturtmuş, kahveler, şerbetler içirtmiş. (s. 156)

Oğlan sarmış eşeğini çayıra, incik boncuğu da saçmış bayıra. Anlatmış kıza niçin dağlar tepeler aştığını, niçin çerçi olup köy köy dolaştığını. Üç gün konuk kalmış kızın köydeki küçük evinde. (s. 132)

Tablo-20’de misafirperverlik değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. İncelenen masallarda misafirperverlik ile ilgili on yedi değer bulunmuştur. Eve gelen misafir en güzel yere oturtulur, önüne en güzel yiyecekler, meyveler, şerbetler sunulur. Masallarda misafirler en iyi şekilde ağırlanmaya çalışılır. Birkaç gün evde konuk edilir ve konukseverlik gösterilir. Misafirlik değerinin bulunduğu çoğu masalda misafire verilen değer ve önem aynıdır. Padişahın karşısına gelen halktan bir misafire bile padişah saygı, hürmet ve misafirperverlik gösterir. Onu kendinden aşağı görmez. Kapıyı çalan yabancı bir misafir bile eve buyur edilir ve “ *başımın gözümün üstünde yerin var* ” denilerek bu değer toplum nezdindeki önemi okuyucuya açıkça gösterilir.

4. 1. 1. 11. Doğruluk ve Dürüstlük

Sarıyüce’nin incelenen masallarında doğruluk ve dürüstlük değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 21: Doğruluk ve Dürüstlük Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Tın Tın Eden Kabacığım	1
Mıstılcık	1
Görünmez Adam	1
Alicengiz Oyunu	2
Akkız ile Karakız	1
Yedi Kişinin Yedi İşi	1
Terzi Kız	1
Süpürgeci Baba	4
Ne Gördün Ne Görmedin	1
Tintin Horoz	9
Gülmeyen İnsanlar Ülkesi	1
Gülhanım ile Zülhanım	1

Doğru oturup doğru konuşmalı. Zavallı öksüzlerin ağızları var, dilleri yokmuş. (s. 134)

Köylüler koşmuşlar kağnuları, sürmüşler yokuş yukarı. Vara vara dağa ulaşmışlar. Bakmışlar ki Mıstılcık'ın anlattıkları doğru. (s. 146)

Keloğlan becerebilmiş mi başvezirlik görevini? Hem de nasıl. Çalışkan, doğru kişilerin elinden tutmuş. Haksız kişilere hiç yüz vermemiş. (s. 184)

Ne yalan söyleyeyim, bugünden yarına yiyeceğimiz, şu üstümdeki partallardan başka giyeceğimiz yok. Tarla tapan arama. Ne atımız, ne itimiz var. Ve lakin oğlum ille git padişahın kızına istekli ol dedi. Ben de geldim. (s. 50)

“ Sen bir padişah kızıydın, ” demiş. “ Bir gül bile olsa başkalarının malına el sürmemelisin, ” deyince kız gülü çıkarıp Köse’ye vermek zorunda kalmış. (s. 55)

O da hiçbir şeyi saklayıp gizlememiş. Başından geçenleri olduğu gibi anlatmış. (s. 9)

Kız “ Haksızlık ettin baba! Yiğitoğlan bileğinin hakkıyla yarışmaları kazandı. Neden sözünden döndün? ” diyor. (s. 118)

Akıllı kız aklına uymuş. Her şeyi açıklamayı doğru bulmuş. (s. 107)

Yaşlı adam, başına gelen belayı hiç saklamadan olduğu gibi anlatmış. (s. 84)

“ Ben şimdiye kadar hiç yalan söylemedim. Aka kara, karaya ak demedim. En küçük kızım halletti meseleyi. O her şeyi bilir. Her şeye akli erer. ” (s. 87)

“ Demek dengin birisini çaldın hırsız herif! Derhal götür, yerine teslim et! ” (s. 89)

“ İhtiyar, ” demiş. “ gerçekten cevapların doğrudur, sorduklarımın karşılığı budur. (s. 86)

İstese kasa soyar sandık açar ama tenezzül etmez Keloğlan buna. Çünkü bugüne kadar aç kaldığı olmuştur ama haram bir lokma girmemiştir kursağına. (s. 252-253)

Doğruluk ararmış her işte. Doğruluğa pek meraklıymış (s. 288)

Eğrilerle, haksızlara karşı savaşmaya ant içer. (s. 288)

Doğrucu! Doğrucu! İnsan eğri otursa bile doğru konuşmalı. Gözlerimle gördüm, sen aldın mangalı. (s. 291)

Sen her zaman doğru ol

Doğru yaşa doğru kal... (s. 294)

Sen her zaman doğru ol

Doğru yaşa doğru kal... (s. 290)

Doğruluk bir doğru yoldur gidene. Günlerdir senin gibi dosdoğru bir insan arıyordum. (s. 290)

Sen her zaman doğru ol

Doğru yaşa doğru kal... (s. 291)

En doğru yolu gösteriyorsun gidene. Günlerce senin gibi doğrucu bir dayı arıyordum. (s. 292)

Sen her zaman doğru ol

Doğru yaşa doğru kal... (s. 293)

Padişah oğlu uzun uzun anlatmış. Ne eksik bırakmış, ne fazlasını katmış. (s. 313)

Szlerimden ne bir kelime çıkarınız ne de bir kelime ekleyiniz. Ne sylediysem babama aynen anlatınız. (s. 99)

Tablo-21’de doğruluk ve dürüstlük değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Doğruluk ve dürüstlükle ilgili bulgulara bakıldığında masalarda doğruluk ve dürüstlük değeri yirmi dört yerde görülmektedir. Masalarda insanlara doğru ve dürüst olmaları konusunda bilgiler verilmiş ve yol gösterilmiştir. Doğruluk ve dürüstlük değerini önemli eğitsel değerlerin başında yer almaktadır. ‘‘ Tintin Horoz ’’ masalındaki horoz aracılığıyla masalın çoğu yerinde ‘‘ doğru yaşa, doğru kal ’’ diye başlayan şarkıyla okuyucuya mesajlar verilmiştir. Bu masalda dokuz yerde bu değer kullanılmıştır. Doğruluğun ve doğru insan olmanın güzelliği ifade edilmiştir. Birkaç masalda kahramanın

yaptığı hatalar sonucu ona doğru davranışın ne olduğu gösterilmeye çalışılmıştır.

4. 1. 1. 12. Adalet

Sarıyüce'nin incelenen masallarında adalet değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 22: Adalet Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Tın Tın Eden Kabacığım	1
Kim Çaldı, Kim Oynadı?	1
Keloğlan ile Çil Horoz	2
Bacı ile Bocu	1
Tombul Çanak	2
Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık	1
Kahraman Kara Mustafa	1
Büyülü Çiçekler	1
Görünmez Adam	1
Hamal Hasan	2

Suçlular atılmış zindana. Babalarının ormanda azıttığı talihsiz iki genç her zorluğu yenerek ermişler muratlarına. (s. 140)

Kara kaplı bir kitap çıkarmış. Sağ işaret parmağını tükürükle ıslatarak birçok sayfa karıştırmış. Sonra kararını bildirmiş:

“ Hamamcı, hamamcı!

Yalancı oğlu yalancı!

Hırsız sensin, bu belli,

Sana tastamam elli

Dayak cezası verdim!

Eğer genç olsa idim,

Kalkıp kendim döverdim! '' (s. 341)

Günün birinde öyle bir ülkeye ulaşmışlar ki, kimse kimseye haksızlık yapamıyor. Gücüne güvenerek kimse kimseyi ezmiyor. Orada yoksul da bir tutuluyor zengin de. (s. 41)

Başımızı alalım adaletli ülkelere gidelim. (s. 41)

İlk işleri hırsızları yargıca teslim etmek olmuş. Yargıç da onları zindana koymuş. (s. 132)

Siz siz olun, haksızlara, uğursuzlara boyun eğmeyin sakın. (s. 66)

Nerde haksız var onun yakasına yapışmış. Nerde uğursuz varsa yaptıklarını yanına bırakmamış. (s. 68)

Haksız işler yapmaz, güçsüzlerin hakkını kapmazmış. (s. 204)

Doğrusu Mustafa memleketi iyi yönetti. Halkı hoş tuttu. Kimseyi kırmadı, üzmedi. Kimseye haksızlık ettirmedi. (s. 287)

Adaletli bir hükümdar olan enişterleri ile kız kardeşlerini bırakarak kendi ülkelerine dönmüş on iki kardeş. (s. 358)

Haksız kişilere hiç yüz vermemiş. Kısa zamanda gülmüş yoksulların yüzü. (s. 184)

Hasan'ın köşkünü destan edip göklere çıkararak halk, uğradığı haksızlık karşısında da eli kolu bağlı duramamış. (s. 274)

Çarşı Pazar tertemiz. Teraziler ayarlı, fiyatlar ayarlı. (s. 275)

Tablo-22’de adalet değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Adalet ile ilgili değerler masallarda on c yerede karşımıza çıkmaktadır. Masallarda haksızlıklar karşısında durulması ve insanlara adil davranılarak hak edene hakkının verilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Bazı masallarda kahramanlar adaletin olduğu ülkelere gitmeye çalışırlar. Kimsenin kimseye haksızlık yapmadığı yerlerde yaşamayı kendilerine uygun görürler. Masallar aracılığıyla verilen adaletli bir yer arayışı, günümüz dünyasındaki insanların da böyle bir yerde yaşama isteklerine ışık tutmaktadır.

4. 1. 1. 13. Cesaret

Sarıyüce’nin incelenen masallarında cesaret değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 23: Cesaret Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Üç Kız Kardeş	1
Büyülü Çiçekler	1
Keloğlan ile Çil Horoz	1
Başlama Masalı	1
Bazı ile Bocu	3
Tombul Çanak	1
Uyudum N'ettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis Yârimi N'ettin?	1
Süpürgeci Baba	1
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	1
Küçük Hasan	1
Adaşım Mahmut	1
Gülmeyen İnsanlar Ülkesi	1
Ağlayan Nar ile Gülen Ayva	1
Şaka ile Kaka	1

Padişahıta surat bir karış, sanki ediyormuş gibi can alıcıyla yarış, kızlara ölümü hatırlatan bir bakışla bakmış. Büyük kızla ortanca kız, rüzgâr eserken tarlalardaki ekinler nasıl dalgalanırsa öyle dalgalanmışlar. Ama küçük kız tınmamış bile. Dimdik durmuş. (s. 369)

Kız, kardeşlerinin özlemiyle o kadar doluymuş ki, gece ışık yana yerde in mi çıkar karşıma, cin mi çıkar? Hiç düşünmemiş bunu ışığa kadar uzatmış yolu. (s. 356)

Keloğlan'ın incisini alırken ağzından inci saçan, yüzünde güller açan atlı bey, önce katran gibi kararmış, sonra ayva gibi sararmış. Bir bağırıp

çağırmuş ki sormayın. İşitenler kaçacak delik aramışlar. Ama Keloğlan'la Çil Horoz kaya gibi dimdik kalmışlar. (s. 40)

Gözü pek, karnı tokmuş. (s. 3)

Babasının bakmış bakmış da içi parçalanmış. Ona gizlice:

“ Babacığım, ” demiş, “ sen dur, yerine ben gideyim askere. Evvel Allah her bir görevi yaparım. Alnımın akıyla alır gelirim tezkere. (s. 128)

Kızın kahramanlığı yayılmış dilden dile. Arkadaşlarının şüpheleri de kursaklarında kalmış. “ Kız olsaydı bu kadar cesaret gösterebilir miydi? Bizim yapamadığımızı bir kız nasıl yapabilir. ” diye söylene söylene, kilit vurmuşlar dillerine. (s. 129)

Siz siz olun, haksızlara, uğursuzlara boyun eğmeyin sakın. (s. 66)

Ne kır bayır ne de çadırını kurduğu çadır, korkutmamış gözünü. (s. 74)

Başını kaldırmış, omuzlarını dik tutmuş, sokulmuş darağacının altına. Beklemeye başlamış. (s. 86)

Kimse cesaret edememiş gönüllü olmaya. Kız, ben varım demiş. Çıkmış ortaya. Gece karanlığında düşmüş yola. (s. 129)

Nice koçyiğitler, nice yürekli askerler ortaya atıldılar. Küheylan atlarına binerek yedi iklim dört bucağa dağılırlar. Hayat suyunu aramaya giderler. (s. 264)

Dev gümül gümül gümüleyerek, bir sıçrayıp bir sekerek Hasan'ın yanına gelmiş:

“ Selam sana küçük adam! Doğrusu insanlar arasında senin kadar cesurunu hiç görmedim şimdiye kadar. Benden korkmadan topraklarıma ayak basabiliyor, ağaçlarımla kesebiliyorsun! ” (s. 299)

Haydi yallah! derlerse de gözü korkmaz Mahmut'un, bir adım bile geri çekilmez. (s. 308)

" Ben kimseden korkmam, " demiş. " Haydi, fazla konuşma da atla terkime. " (s. 316)

Güç desen onda. Kuvvet desen onda. Yiğitlik desen onda. İyilik desen onda. (s. 192)

Çekmiş kılıcı, sanki bir can alıcı, okumuş devlere meydan, devler titremiş korkudan. Kılıcını savurmuş, devleri bir bir devirmiş. (s. 231)

Tablo-23'te cesaret değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Masallarda tespit edilen bir diğer değer de cesaretlik değeridir. Masallarda on altı yerde cesaret değeri bulunmuştur. Cesaret değeri aracılığıyla insanların cesur ve korkusuz olmaları gerektiği ifade edilmeye çalışılmıştır. Masalların genelinde kahramanın gözü pektir ve hiçbir şeyden korkmaz. İnsanlara da bunu doğrudan göstermeye çalışır. " Bacı ile Bocu " (s. 128-129) masalında yaşlı babasının yerine erkek kılığına girip askere giden ve büyük bir kahramanlık örneği sergileyen kızın cesurluğu anlatılmıştır. Boyuna, yaşına ve kız ya da erkek oluşuna bakmadan kahramanların cesaretli oldukları görülmektedir. Masallarda genellikle cesaret değeri iyi işlere ulaşmada, topluma ve insana fayda sağlayacak yerlerde kullanılmaya çalışılmıştır.

4. 1. 1. 14. Cömertlik

Sarıyüce'nin incelenen masallarında cömertlik değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 24: Cömertlik Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Akkız ile Karakız	1
Büyülü Sofra	1
Adaşım Mahmut	2
Menekşe Yaprağından İncinen Kızım	1

Biraz dinlendikten, içinin korkusu yatıştıktan sonra, kocakarı kalkmış, kızın önüne bir sofraya donatmış. Sofra ki ne sofraya ama... Sultanlara layık. Sofrada bir tek kuş sütü ile yılanın ödü eksikmiş. (s. 7)

“ Ana, ” demiş, her şeyimiz var Allah’a şükür! Neden konuya komşuya güzel bir yemek ziyafeti çekmiyoruz? ” (s. 34)

Sırtına besili bir kuzu ile bir peynir tulumu sarar, düşer yola. Mahmut hiç eli boş gidilir mi? Ya zavallı adaşının kahvaltı edecek peyniri yoksa? (s. 307)

Bir kuzu ile bir tulum peyniri getirdim. Kahvaltı edersin diye tulumun en yağlısını seçtim. (s. 308)

Sokaklara sadakacılar salmış. Paralar dağıtmış su gibi. Gariplere, yolculara, yoksullara Zekeriya sofraları kurdurmuş. Kokulu şerbetler, şuruplar dağıtmış sel gibi. (s. 241)

Tablo-24’te cömertlik değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Masallarda cömertlik değeri beş yerde görülmüştür. İnsanların cömert davranışlar sergilediği görülmüştür. Masallar, bir yerlere giderken eli boş gitmemeyi ve en iyi şeyleri cömertçe karşısındakine verebilmeyi amaçlamaktadır. Kendinde fazlaca olan yiyecekleri konu komşuyla paylaşmak da cömertliğin simgesidir. “ Akkız ile Karakız ” (s. 7) masalında kocakarının

kızın önüne koyduğu ve hiçbir eksik olmadığı bir sofrayı cömertçe hazırladığı görülmüştür.

4. 1. 1. 15. Çalışkanlık

Sarıyüce'nin incelenen masallarında çalışkanlık değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-25: Çalışkanlık Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	1
Memiş ile Mıstık	2
Karlı Dağları Aşan Kız	1
Gülmeyen İnsanlar Ülkesi	1
Adaşım Mahmut	1
Korkak Osman	2
Menekşe Yaprığından İncinen Kızım	2
İncili Salkım	3
Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık	1
Görünmez Adam	1
Bilmeceli Masal	3
Uykucu Mustafa	1
Üç Kız Kardeş	2
Kim Çaldı, Kim Oynadı?	1
Kara Kadı ile Kara Ahmet	1
Alicengiz Oyunu	2
Büyülü Sofra	2
Üç Köseye Bir Keloğlan	3
Ahmak ile Çakmak	1
Akkız ile Karakız	2
Başlama Masalı	1
Tombul Çanak	3
Uyudum N'ettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis Yârimi Nettin?	1
Gülhanım ile Zülhanım	1
Kurbağa Prenses	1

Terzi Kız	1
Hamal Hasan	2

Memlekette öyle bir çalışma başlamış, öyle bir çalışma başlamış ki, kazma şakırtısı, çekiç balyoz şangırtısı göklere yükselmiş. (s. 263)

Yıllarca çalışmışlar orada. Her bir işi yapmışlar. Hamal olmuşlar, dağ gibi yükleri kapmışlar. Sırtlarında odun taşımışlar, taş taşımışlar. Kuru taşımışlar, yaş taşımışlar. Çift sürmüşler tarlalarda. Kazma kürek sallamışlar kışta karda. Zordur yorucu dememişler, her bir işin üstesinden gelmişler. (s. 276)

İki dönümlük toprağı varmış babadan kalan. Geçmiş onun başına, dikkat etmiş işine. Gece dememiş, gündüz dememiş, bostan ekmiş, göğeri gitmiş bostanı. Buğday ekmiş, güreleyip gitmiş harmanı. Çalışmış, çabalamış, hem öküz edinmiş, hem camış. Yeni yeni tarlalar edinmiş. (s. 278)

Kelkız, bana ne, demez. Alıç ağacının altını bir güzel siler süpürür temizler. Dikenleri, yaban otlarını söker. (s. 320)

Gecesini gündüzüne katar, ne uyur ne yatar, çalışır babam çalışırmış. (s. 310)

...Mahmut adında bir çoban varmış. Koyunlarını güder, sütlerini sağlar, yünlerini kırkarmış. Sürüsünün ardında hep kırlarda geçermiş günleri. (s. 305)

Sen çalış çabala... (s. 300)

Kendi gücünü, yeteneğini anlamış ya, boş oturmamış gayri. Tuttuğu her işin üstesinden gelmiş. (s. 304)

Karnını doyurmak, ona buna el açmaktan kurtulmak için koşmak zorunda kalır onun bunun işine. Sabahtan akşama başkalarının kirli çamaşırlarını yıkar, ancak karnını doyuracak kadar para kazanırmış. (s. 236)

Anası çamaşırcılık eder. Sabah gider, akşam geç saatlerde eve döner. (s. 240)

Bir marangoz evinin önünden geçmiş. Adamlar başlarını hiç kaldırmadan harıl harıl çalışmadalar. (s. 188)

Bir yorgancı dükkânının önünde durmuş. Usta ile çırakları harıl harıl pamuk atıyorlar. (s. 188)

Yorgancının yanında bir terzi dükkânı. Onlar da habire kesiyorlar, biçiyorlar. (s. 188)

Çalışır iş tutar, geceyi gündüze katar, ekmeğini alınının teriyle kazanır. (s. 204)

Çalışkan doğru kişilerin elinden tutmuş. (s. 184)

Adam işini tek başına yapıyor, başını kaldırıp da ne sağına ne soluna bakıyor. Sanki dünyada kendisinden başka hiç kimse yokmuş gibi. İşinden başka şeylerle ilgilenmiyor hiç. (s. 171)

Bir tezgâhın başında oturmuş. Eli ayağı durmadan işliyor. O çalıştıkça o harap kovuk öyle bir ışıyor, öyle genişliyormuş ki şaşırıp kalmış delikanlı. (s. 171)

Topal bir bahçıvan. Elinde çapa... Bir bu ağacın dibini gevşetiyor, bir şu ağacın. Bir o ağacın dalını seyreltiyor, bir öteki ağacın. Hiç durduğu dinlendiği yok. Sanki yayından fırlatılmış bir ok. Fırt orada, fırt burada. (s. 172)

Çalışmış çabalamış. Tarlalarında altın başaklar salınmış. Ambarlarından buğday taşmış, eksilmemiş. (s. 161)

Zavallı kızlar gecelerini gündüzlerine katarlar, uyumazlar, kuş uykusuna yatarlar. (s. 367)

Biri yünü çarşıdan alıp getirir, yıkar, kurutur, tararmış. Biri eğirir bükermiş. Üçüncüsü de durmadan çorap örermiş. (s. 367)

Yapmadığı iş, taşımadığı taş kalmamış. Yememiş içmemiş, biraz para biriktirmeyi başarabilmiş. (s. 338)

Ama çalışır çabalar, karısını bırakmazmış yokta yoklukta. (s. 342)

... delikanlı bir Keloğlan varmış. Sığırlarını otlatırmış köyün. Sabahleyin kalkar, sürüyü önüne katar, akşama kadar otlu sulu derelerde güdermiş. (s. 48)

Dersten sonra Keloğlan'ı hiç boş durdurmamış. Çiftçi olmuş, tarlalarını ekip biçmiş Keloğlan. Bahçıvan olmuş, bağlarını, bahçelerini belleyip budamıştır. Çoban olmuş ineklerini otlatmış. Velhasıl Köse'nin her bir işini yapmış. Kel başını kaşıyacak zaman bulamamış. (s. 52)

Köyde yapılacak bir iş çıkınca ona gider, iş bulamadığı zamanlarda da oturup çorap örermiş. (s. 31)

Gezmiş dolaşmış iş bulmuş kendisine. Çalışarak gül gibi bakmış annesine. (s. 36)

Tarlada ekin ekmiş, tırpan sallayıp harman yerine sırtında sap çekmiş. Ayak basmadığı ne kır kalmış ne bayır. Emek vermediği ne samanlık kalmış ne ahır. Gene bir tas duru su ve bir parça kuru ekmekle gününü gün etmiş. (s. 27)

Bakmış evin her bir işine. Çiftçi olmuş, ekinlerini ekmiş. Irgat olmuş hasatlarını yapmış. Çoban olmuş koyunlarını gütmüş. Bahçıvan olmuş bahçesini bellemiş. Seyis olmuş atını tumarlayıp çullamış. (s. 27)

Gün doğandan gün batana kadar tarlada çalışır. Arada oduna gider dağa. (s. 26)

Büyük kent gibi var mı? Bolluk orda, bereket orda. İş orda, hareket orda. Oralarda aylak kalmayız. Sırtımızda taş taşırız. Kuru taşır, yaş taşırız. Ekmeğimizi aşımızı kazanmanın yolunu buluruz. (s. 17)

Önünde bir inek. Kolunda bir yumak. Yün eğirerek ormanda çobanlık edermiş. (s. 7)

Evde her bir işi o gördüğü halde... (s. 6)

Ertesi gün evin dökülen sıvalarını sıvadım. Kağşamış kapıları onardım. (s. 3)

Onun bunun yufka ekmeğini pişirir, tandırını toplar devşirmiş. (s. 63)

Kadıncağız çanak çömlek de yaparmış topraktan. Yaptığı ham çanakları tandıra gömer, nar gibi pişirmiş. (s. 63)

Kurumakta olan ekin tarlalarını bir bir sulamış. Ayrılmamış oradan, yaz boyunca gayretini sürdürmüştü. Kurumaya yüz tutan ekinleri sulamış, bağlara bahçelere su taşımış. (s. 66)

Gecesini gündüzüne katmış ömrü boyunca. (s. 69)

Yemez içmez, yatmaz uyumaz, Gülşehri'ne hizmet edermiş. (s. 96)

Sanki kendisiymiş bu evin sahibi, kolları sıvamış, girişmiş işe. Önce tozları almış, sonra yerleri silmiş. Daha sonra yemekleri pişirip sofrayı donatmış. (s. 123)

Terzi kız, gündüzleri işle güçle, gelenle gidenle oyalanır. (s. 104)

Daha gün doğmadan kulübesinden çıkar, dağ gibi yüklerin altına girerek kimi zaman yakına, kimi zaman uzağa götürerek ekme parasını alınının teriyle kazanmış. (s. 270)

Hamalken dağları deviren Hasan, başkan olunca yan gelip yatacak değil ya, alın teri göz duru dökerek cennete çevirmiş şehrin her yanını. (s. 275)

Tablo-25'te çalışkanlık değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Sevgi değerinden sonra en fazla yerde geçen bir diğer değer ise çalışkanlık değeridir. Hemen hemen her masalda az ya da çok çalışkanlık değerine yer verilmiştir. Toplamda kırk üç yerde çalışkanlık değerine rastlanmıştır. Çalışkanlık eğitsel değerler içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Masallarda genişçe yer verilen bu değer üzerinden okuyucuya çalışkanlıkla ilgili iletiler verilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın önemi ve sonuçları üzerinde durulmuştur. Masallarda kahramanlar çalışır, çabalar ve emekleriyle bir yerlere gelirler. Çalışma değeri masalların çoğunda öne çıkarılmaya çalışılmıştır. Bir nevi emek olmadan yemek olmaz sözüyle hareket etmek gerektiği okuyucuya sezdirilmiştir. Masallarda zorlukla ve yılmadan çalışan insanlar sonunda mutluluğa ve rahatlığa ulaşmışlardır. Emeklerinin karşılığını büyük ölçüde almışlardır. Kahramanlar kendilerine verilen işi beğenmezlik yapmamışlar ve yerine getirmişlerdir. Çalışkan ve doğru kişilerin elinden tutulması gerektiği insanlara açıkça söylenmiştir.

4. 1. 1. 16. Fedakârlık

Sarıyüce'nin incelenen masallarında fedakârlık değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 26: Fedakârlık Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Ayşecik ile Fatmacık	1
Hamal Hasan	1
Gül Ağacı Olan Kız	1
Safoğlan	1
Gülhanım ile Zülhanım	1
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	1

Kendisi açlıktan kıvrandığı halde torbasından çöreği çıkartıp ıslatmış. Üç hayvana bölüştürmüştü. (s. 199)

Hasan yoksulluğuna bakmamış, kazanabildiği üç beş kuruş parayla onları hiç aç bırakmamış. (s. 271)

“ Senden başka evde kimse var mı? ”

Kız bocalar gibi olmuş. Karşı tepenin ardına mantar toplamaya giden ablasını söyleyecek olmuş. Vazgeçmiş bundan. “ Bir bela gelecekse benim başıma gelsin, ” demiş, “ bir de ablamı karıştırmayayım. ” Gene gururlu bir sesle:

“ Burada benden başka kimse yok, ” demiş. (s. 330)

Sen git, yolunu bulmaya çalış. Beni tasa etme hiç. Ben başımın çaresine bakarım. (s. 77)

Gülsinan Bey çocuklarım analık kahrı çekmesinler diye tekrar evlenmeye yanaşmamış. (s. 96)

“ Kardeşlerim, ” der, “ şu çakıyı saklayın. Eğer günün birinde keskin ağzının kanlandığını görürseniz, biliniz ki başım tehlikededir. Geri dönemem... O zaman başınızın çaresine bakarsınız. ” (s. 265)

Tablo-26’da fedakârlık değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Fedakârlık değeri altı yerde karşımıza çıkmaktadır. Bazı masalarda kahraman kardeşleri için kendini feda etmiş, bazılarında ise çocukları için yeniden evlenmeyen bir padişahın gösterdiği büyük fedakârlıklar üzerinde durulmuştur. Masalarda karşımıza çıkan bir diğer fedakârlık örneği de hayvanlar karşısında gösterilmiştir. Her türlü tehlikeyi göze alan kahramanlar yakınları için kendi canlarını hiçe sayarak fedakârlık göstermişlerdir.

4. 1. 1. 17. Merhamet

Sarıyüce'nin incelenen masallarında merhamet değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 27: Merhamet Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Uyudum N'ettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis Yârimi Nettin?	1
Mıstılcık	1
Çıtı Pıtı Hanım	3
İncili Salkım	1
Ağlayan Nar ile Gülen Ayva	1
Ayşecik ile Fatmacık	1
Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık	1
Başlama Masalı	1
Akkız ile Karakız	1
Ahmak ile Çakmak	2

Dadısı merhamete gelmiş:

“ Eğer babana söylemezsen bu gece seni dışarıya çıkarayım, ” demiş. (s. 71)

Devin ölüsüne gelince, acımışlar ona. Büyük bir mezar kazıp gömmüşler oraya. (s. 146)

“ Şu zavallı kargaya baksana! Çok aç olmalı. Durmadan gıklayıp duruyor. Gel gözlemeleri bu zavallıya yedirelim. Kilimle çoraplar yeter padişaha. ” (s. 155)

“ Şu zavallı köpeğe bak. Sanki yel estikçe titreyen bir kavak. Belli ki üşüyor. Üstünde ne çulu var, ne çuvalı. Ne anası var ne babası. Biliyor musun ne edelim? Kilimi bu köpeğin üstüne örtelim. Yoksa ölüp gidecek zavallı. Hali pek fena görünüyor vallahi! ” (s. 155)

“ Şu zavallı tilkiye bak. Ayakları cıs çıplak. Adım bile atamıyor. İçimden ne geçiyor biliyor musun? ” “ Ne geçiyor? ” “ Gel, nakışlı çorapları tilkiye giydirelim. Zavallıyı sevindirelim. Ayakları soğuktan ağrıyanmış. Onu böyle bırakıp gidersek boyumuzca günaha batarız sonra. ” (s. 155-156)

“ Hamileyim, ne olur bana kıyma. Doğurayım da öyle öldür beni, ” deyince Arap acımış kıza.

“ Haydi git, başının çaresine bak, ” demiş. (s. 189)

“ Şu zavallı insanoğlu da amma acımasız, ” demiş. Deve bile böyle düşüncesiz adım atmaz. Kıymaz zavallı börtü böceğe. (s. 193)

Ayşecik demir eve girince, kedi, köpek ve horozun haline bakmış da yüreği parçalanmış.

“ Vah vah hayvancıklar, ” demiş, “ sizi böyle kim aç bıraktı? ”

Kendisi açlıktan kıvrandığı halde torbasından çöreği çıkartıp ıslatmış. Üç hayvana bölüştürmüştü. (s. 199)

Mehmetoğlu bakmış. Balığın çirpınıp durması içini yakmış. İnmiş atından, balıkçıların yanına sokulmuş,

“ Kardeşler, ” demiş, “ şu balığın durumu yüreğimi parçalıyor. Ne olur bırakın zavallıyı. Böyle çirpına çirpına ölmesini doğru bulmuyorum. ” (s. 204-205)

Adam anladı halimden, tuttu elimden.

“ Bak yavrum, ” dedi, “ sadaka isteyeceksen başka kapıya! Eğer sadaka değil de bir iş istiyorsan doğru kapıyı çaldın derim sana! Senin gibi bir genç lazım bana. Develerim üç gündür çobansız. Katayım önüne. Yemyeşil çayırlarda otlatıp güdersin. Akşam olunca getirip tastamam teslim edersin. ” (s. 1)

“ Ne istersin kızcağızım. Pek perişan halceğizin! ” demiş. (s. 7)

“ Bu, balıkların kralı olmalı. Bak ne soylu bir görünüşü var. Küçük bir altın parçası için kralı öldürmeyelim. ” (s. 17)

Ağabeyciğim, demiş, “ Yanı çifte kuzulu şu güzel geyiğe nasıl kıyalım. Buna can dayanır mı? Yardım et de tuzaktan kurtaralım. Belli ki hayvan çok acı çekiyor. ” (s. 18)

Tablo-27’de merhamet değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Bulgulardan hareketle merhametle ilgili on üç değer tespit edilmiştir. Masallarda insanlara ve hayvanlara acıma duygusuyla hareket edilerek merhamet gösterilmiştir. Daha çok hayvanlara karşı gösterilen merhamet değeri ön plandadır. Bu da okuyucu da hayvanlara merhamet eden kişilerin, insanlara da merhamet edeceği izlenimini uyandırmaktadır.

4. 1. 1. 18. Sabır

Sarıyüce’nin incelenen masallarında sabır değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-28: Sabır Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Ağlayan Nar ile Gülen Ayva	1
Ayşecik ile Fatmacık	1
Ne Gördün Ne Görmedin	1
Kurbağa Prenses	1
Terzi Kız	1
Başlama Masalı	1
Ahmak ile Çakmak	1
Bilmeceli Masal	2
Tın Tın Eden Kabacığım	1
Korkak Osman	1
Küçük Hasan	1
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	5
Hamal Hasan	1

Sabret hele... Elbette yakında karşıma bir büyük kent çıkar. O zaman tutarın bir işin kulpundan. Seni ele güne muhtaç etmem. (s. 193)

Ayşecik sabır taşından da, sabır küpünden de daha sabırlı çıkmış. (s. 198)

Padişah, bıkmamış usanmamış. Karşısına almış hepsini. Bir bir dinlemiş marifetlerini. (s. 249)

Şehzadelerin evlenme çağları gelip çatar. “ Babamız elbet bizi baş göz eder, ” diye sabırla beklerler. (s. 120)

Şehzade bir gün sabretmiş. İki gün sabretmiş. (s. 107)

Ağa baktı baktı, ya sabır çekti. (s. 2)

Eğer dişimizi sıkar, adımlarımızı esirgmeden atarsak belki büyük bir kente bile ulaşabiliriz. (s. 17)

Sonunda usta, delikanlının sabrına, dayancına, hevesine, azmine bakmış bakmış da yanına çırak kalmasına izin vermiş. (s. 171)

Ama üç gündür yanında kalan yiğidin azmini, iradesini beğeniyor. Birçok kereler deniyor sabrını. (s. 172)

Babaları bir gün sabretmiş, iki gün sabretmiş. (s. 134)

Zenginlik ne ki iş istemekte, azimli sabırlı olmakta. (s. 304)

Küçük Hasan öfkesini susturur, öç duygusunu bastırır. Hemen başlamaz işe, uygun zaman arar devle edeceği savaşa. (s. 296)

Eğer ille ben de gideceğim diyorsan sabrı elden bırakma. (s. 266)

Aman ne küfürler ne küfürler... Duymamak için kulaklarını tıkıyor. Öfkesine gem takıyor. “ bana mı küfrediyorsunuz? ” bile demiyor. (s. 267)

Ama ille dağa çıkacağım diyorsan sabırlı ol. (s. 267)

Kim ne derse desin, hiç aldırma. Arkana bakma. Yolunda yürü. Belki o zaman muradına erersin. (s. 267)

Öyle küfürler etmiş ki bir tanesi bile insanı öfkeden çılgına çevirebilir. Kız aldırmamış hiç. İt ürür, kervan yürür demiş, düşe kalka yolculuğunu sürdürmüştü. (s. 267)

“ Biraz çok ama bir kere başladık işe, sonuna kadar katlanacağız. ” (s. 272)

Tablo-28’de sabır değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Sabır değeri on sekiz yerde karşımıza çıkmaktadır. Masallardaki sabır değeriyle insanlara sabırlı olmaları gerektiği öğütlenmiştir. Bilgili, yaşlı insanlar kahramana sabırlı olması şartıyla yol göstermişlerdir. Bazı masal kahramanlarının çok daha fazla sabırlı olduğu görülmüştür. Sabreden insan sonunca amacına ulaşmış ve mutlu olmuştur.

4. 1. 1. 19. Güven

Sarıyüce'nin incelenen masallarında güven değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-29: Güven Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Başlama Masalı	1
Tek Köse İle Çift Köse	1
Kahraman Kara Mustafa	1
Terzi Kız	1
Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık	1

“ Oğlum, işi kavramış görünüyorsun. Ben bugün gelemeyeceğim. Büyük bir hekim gelmiş şehre. Ben de muayene olayım bir kere. Çoktandır midem de bir ağrı var. Sen şu fiyata satarsın. ” (s. 4)

Çift Köse önce altın çömleğine sarılmış. Bunu en yakın bildik bir akrabaya teslim edip denizin kıyısına koşmuş. (s. 15)

Onunla başa çıkmak çok zor. Tek güvencemiz sensin. (s. 285)

İki adam girmiş içeriye. İkisi de ak sakallı, şıklı yüzlü, buğday benizli imiş. Yüzlerine bakan, onlardan bir kötülük gelmeyeceğini hemen anlayabilirmiş. Adamlar kıza da güven vermişler. (s. 106)

Mehmetoğlu bakıyor adama bakışları taşı bile delici, ama güven de verici. (s. 205)

Tablo-29'da güven değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Yukarıdaki bulgular incelendiğinde güven ile ilgili beş değer tespit edilmiştir. Güven, herhangi bir kişiye ve duruma karşı kişinin içsel olarak kendini rahat hissetmesidir. Masallarda güven değeri bazen içsel olarak bazen de dış görünüşe bakılarak insanın içinin rahat

etmesi gibi şekillerde ele alınmıştır. “ Tek Köse ile Çift Köse ” (s. 15) masalında Çift Köse, elindeki çömleği güvendiği en yakın akrabasına teslim etmiştir.

4. 1. 1. 20. Vefa

Sarıyüce'nin incelenen masallarında vefa değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 30: Vefa Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Ahmak ile Çakmak	1
Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık	1
Adaşım Mahmut	1

Ahmak bir süre şaşkın şaşkın bakındıktan sonra:

“ Şu işe bak kardeş, ” demiş, “ kocaman inciye getiren taçlı balık bizim dereye yakaladığımız alabalık değil mi? ” (s. 22)

“ Adaşım, ” diye seslenmiş yolcu Mahmut, “ senden çok memnun kaldım. Eğer günün birinde beni özler de yanıma gelmek istersen verdiğim anmalıkta adresim yazılı. Sorduğun bütün kişiler, beni nasıl bulacağını sana anlatırlar. ” (s. 306)

Arkadaş gördüğün gibi ben insan değil alabalığım. Balıkçılar öldürmek üzere iken varını yoğunu vererek beni ölümden kurtarmıştın. (s. 208)

Tablo-30'da vefâ değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Vefâ değeri üç masalda karşımıza çıkmaktadır. “ Ahmak ile Çakmak ” (s.22) ve “ Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık ” (s. 208) masallarında kahramanların kurtardığı ve yardım ettiği hayvanlar daha sonra kahramanın zor anında onun yardımına yetişip vefa borcunu ödemişlerdir. “ Adaşım Mahmut ” (s. 306) adlı masalda ise Çoban Mahmut'un adaşına göstermiş olduğu misafirperverlik ve cömertlik karşısında adaşı

Mahmut ona bir anmalık hediye etmiş ve kendisine nasıl ulaşabileceğini söyleyerek vefalı bir davranış sergilemiştir.

4. 1. 1. 21. Eşitlik

Sarıyüce'nin incelenen masallarında eşitlik değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 31: Eşitlik Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Keloğlan ile Çil Horoz	1

Günün birinde öyle bir ülkeye ulaşmışlar ki, kimse kimseye haksızlık yapamıyor. Gücüne güvenerek kimse kimseyi ezemiyor. Orada yoksul da bir tutuluyor zengin de. O ülkeye yerleşip kalmışlar. (s .41)

Tablo-31'de eşitlik değerinin yer aldığı masal gösterilmiştir. Eşitlik değerine sadece “ Keloğlan ile Çil Horoz ” (s. 41) masalında yer verilmiştir. Kendilerine adil bir ülke arayan Keloğlan ile Çil Horoz, istedikleri ülkeyi bulabilmek için bütün insanların eşit tutulduğu o ülkeye varmışlar ve oraya yerleşip kalmışlardır. Eşitlik değeri masallarda en az yer tutan değerlerden biridir.

4. 1. 1. 22. Sadakat

Sarıyüce'nin incelenen masallarında sadakat değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 32: Sadakat Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Hamal Hasan	1

Hasan'ın başına bu işler gelirken, kedi, köpek, bir de fare ortalıkta kalakalmışlar. Sonra bir kutuya gidip sinmişler. Akşam olmuş, köpek koklaya koklaya sahibini aramaya koyulmuş. Arkasında da tin tin... Kedi ile fare. (s.274)

Tablo-32'de sadakat değerinin yer aldığı masal gösterilmiştir. Sadakat değeri “ Hamal Hasan ” (s. 274) masalında karşımıza çıkmaktadır. Bu masalda Hasan'ın yardım ettiği üç hayvan ona olan içten bağlılıklarını göstermişlerdir. Köpek sahibini koklaya koklaya bulmuş ve Hasan'a karşı sadakatli bir davranış sergilemiştir.

4. 1. 1. 23. Yol Göstermek ve Nasihatte bulunmak

Sarıyüce'nin incelenen masallarında yol göstermek ve nasihatte bulunmak değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 33: Yol göstermek ve Nasihatte Bulunmak Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Uykucu Mustafa	1
Büyülü Çiçekler	1
Üç Köseye Bir Keloğlan	1
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	1
Gülmeyen İnsanlar Ülkesi	1

Kalabalık arasında bulunan ak pürçekli bir nine, öğütler vermiş tane tane:

“ Hey uykuya doymayan yavru, ” demiş. “ Uyku dipsiz bir kuyudur. Ona ne bakraç ulaşır ne kova. Sen sen ol, erken yat. Erken kalk. Erken kalkan yol alır. Geride kalanı sel alır. Bu uyku sende oldukça ayıların yanında da yerin olmaz, iyilerin yanında da. ” (s. 161)

“ On İki Kardeş Dağı'nın yolunu da nerede olduğunu da bilmiyorum. Yalnız güz turnalarını bekle. Turnalar katar katar sökün edip gelince arkalarına takıl. Güz turnaları On İki Kardeş Dağı'nın üstünden geçerler. Başka yolları yoktur. ” (s. 355)

“ Kel oğlum keleş oğlum, ” demiş, “ benden sana baba nasihati. Sakın ha sakın, köselere olma yakın. Yanılıp da onlarla iş tutma! Bu öğüdümü kulağına küpe yap, hiç unutma. Sonra anadan doğduğuna pişman olursun. Köse deyip geçme, bir düşersen, ellerinden zor kurtulursun. ” (s. 25)

Eğer ille de ben gideceğim diyorsan sabrı elden bırakma. Ardına dönüp bakma. İçinden istekler kabarsa da uyma onlara. Kızma darılma, küfürler yağdırsalar da sana, onlara uyma! Dediklerimi kulak ardı etmezsen, ulaşırsın amacına. Yoksa bir taş olur, yapışır kalırsın dağın yamacına. (s. 266)

“ İşin zor oğlum, ” demiş. “ Ama söyleyeceklerimi hiç unutmadan bir bir yaparsan Cıda Bülbülü'nü elde edersin. ” (s. 313)

Tablo-33'te yol göstermek ve nasihatte bulunmak değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Yol göstermek ve ve nasihatte bulunmak ile ilgili beş değer tespit edilmiştir. Masallarda kahramanlara, kendinden büyük insanlar tarafından genellikle hayatı ile ilgili yapması ve yapmaması gereken şeylerde öğütler verilip yol gösterilmiştir. “ Üç Köseye Bir Keloğlan ” (s. 25) masalında babası Keloğlan'a nasihatlerde bulunmuş yapmaması gereken şeyleri ona söylemiştir. Ancak Keloğlan kime köse denir bilmediği için babasının nasihatini unutmuştur. Diğer masalarda da hep yaşlı bilge kadın kahramana öğütler vermiş ve “ bu şekilde yaparsan amacına ulaşırsın ” diyerek ona doğru yolu göstermiştir.

4. 1. 1. 24. İyi Niyetli Olma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında iyi niyetli olma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-34: İyi Niyetli Olma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Ağlayan Nar ile Gülen Ayva	1
Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık	1
Şaka ile Kaka	1
Hamal Hasan	1
Uzun Kavak, Uzak Kavak	1
Gülhanım ile Zülhanım	1
Kurbağa Prenses	1
Ahmak ile Çakmak	2
Keloğlan ile Çil Horoz	1

Sizlerden iyi olmasın, iyilikte üstüne insan yokmuş. Kimsenin odununa yaş, tavuğuna kış demezmiş. (s. 192)

Mehmetoğlu'nun bir anası varmış ki, eli öpülesi ayağına halı serilesi bir kadınımış. Kimsenin tavuğuna kış, odununa yaş demez, yalan söylemez, haram yemezmiş. (s. 204)

Bu köyde bir Keloğlan yaşarmış. Kimsenin tavuğuna kış, odununa yaş demez, yorgunu yokuşa sürmezmiş. (s. 231)

Hırsız değildi. Arsız değildi. Kimsenin odununa yaş, tavuğuna kış demezdi. Büyüğünü sayar, küçüğünü severdi. (s. 274)

Kalbinde hiçbir kötülük barındırmayan kız: ... (s. 95)

Kendisini adamış halka. Halkını gül gibi geçindirmiş, ne kırmış ne de incitmiş. (s. 102)

Kimseye kaşının altında gözün var demezler, bir fenalık etmezler, düz yollar dururken eğri büğrü yollara gitmezlermiş. (s. 120)

“ Hiç olur mu, ” demiş Çakmak, “ yaşlı, sakat bir adamı kırın ortasında tek başına bırakıp gitmek insanlığa yakışmaz. ” (s. 19)

“ Biz genciz, daha güçlüyüz. Onu sırtımızda taşırız. Karşılaştığımız ilk köyde bir hayır sahibine teslim ederiz. ” (s. 19)

Mıstılcık ne suratını azdırır ne de bir kimseyi gücendirip kızdırmış. İstenilen yere kuş gibi gider, herkesi hoşnut edermiş. (s. 141)

Tablo-34’te iyi niyetli olma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Çoğu masalda aynı şekilde karşımıza çıkan iyi niyet değerine on yerde rastlanmıştır. İyi niyetli insan olmak, her şeye olumlu bakmak ve olumlu yaklaşmakla mümkündür. Masallarda da iyi niyetli olmak çoğunlukla bu şekilde karşımıza çıkmaktadır. İyi niyetle hareket eden insanlar masallarda her zaman mutlu sona ulaşırlar. “ Kimsenin odununa yaş, tavuğuna kış demezdi ” cümlesi çoğu masalda iyi niyet belirtisi olarak okuyucuya sezdirilmeye çalışılmıştır.

4. 1. 2. Millî Değerler

4. 1. 2. 1. Barış

Sarıyüce’nin incelenen masallarında barış değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 35: Barış Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Gülmeyen İnsanlar Ülkesi	1
Memiş ile Mıstık	1
Ne Gördün Ne Görmedin	1
Yedi Kişinin Yedi İşi	1
Bacı ile Bocu	1
Kırk dev, Kütük Ev	1

Bu sesler insanların mutlu, özgür olacakları öyle bir ortam yaratmış ki, gülmeyen yüzler gülmüş. Donan yürekler ısınmış. Bayramı beklemeden kanlı kinli barışmış. (s. 317)

“ Mıstık, gel eteğimizdeki taşarlı dökelim artık, ” demiş. Yine eskisi gibi candan iki arkadaş olalım. Halde haldeş, yolda yoldaş olalım. (s. 278)

Zamanla üç görümcenin dertleri iyileşmiş. Büyüğün parmak yarası kapanmış. Ortancayla küçüğün sümbül gibi saçları yeniden sürüp gelmiş. Kellikleri kaybolmuş. Barışıp koklaşmışlar. (s. 247)

Padişah, damadını vezir yapmış. Yiğitoğlan ne bir ülkeye savaş açmış ne de başka bir ülkenin kendilerine savaş açmasına izin vermiş. Memleketi barış ve esenlik içinde çok güzel yönetmiş. (s. 119)

Biraz daha sürmüş savaş. Sonra tavsamış bu kanlı yarış. İmzalanmış anlı şanlı barış. (s. 131)

Kızının kaybolduğunu, kocası tarafından kurtarıldığını sonradan öğrenen padişah, yeniden kırk gün kırk gece düğün yaptırmış. Düğününe küçük kardeşin üç ablası, üç eniştesi ve iki ağabeyi de gelmişler. Enişterleriyle ağabeylerini barıştırmış. (s. 385)

Tablo-35’te barış değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Bulgulardan hareketle barış ile ilgili altı değer saptanmıştır. “ Bacı ile Bocu ” (s. 131) masalında ele alınan barış, savaşın bitmesi ve bunun sonucunda imzalanan barış antlaşmasını içermektedir. “ Memiş ile Mıstık ” (s. 278), “ Kırk Dev, Kütük Ev ” (s. 385) , “ Gülmeyen İnsanlar Ülkesi ” (s. 317) ve “ Menekşe Yapağından İncinen Kızım ” (s. 247) masallarında ise barış, küslüklerin bitmesi, barışılması şeklinde ele alınmıştır. Bir diğer masal olan “ Yedi Kişinin Yedi İşi ” (s. 119) masalında ise Yiğitoğlan’ın ülkeyi barış içinde yönettiğinden, başka ülkelere savaş açmadığından ve barış yanlısı olduğundan söz edilmiştir.

4. 1. 2. 2. Kahramanlık

Sarıyüce'nin incelenen masallarında kahramanlık değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-36: Kahramanlık Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Bacı ile Bocu	3
Kırk Dev Kütük Ev	1
Şaka ile Kaka	1

Bölüğün içinde en büyük kahramanlığı asker kız göstermiş. (s. 129)

Kızın kahramanlığı yayılmış dilden dile. (s. 129)

Kız kahraman bilindiği için ona özel uğurlama töreni yapılmış. (s. 131)

Biraz sonra saray penceresinden padişahın sesi duyulmuş:

“ O yiğitler yiğidini bırakmayın sakın! Aradığımız kahraman odur! ” (s. 379)

Çekmiş kılıcı, sanki bir can alıcı, okumuş devlere meydan, devler titremiş korkudan. Kılıcını savurmuş, devleri bir bir devirmiş. Salına salına, düşmüş dönüş yoluna. (s. 231)

Tablo-36'da kahramanlık değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Kahramanlıkla değeri beş yerde karşımıza çıkmaktadır. Kahramanlık değerinin en fazla yer aldığı masal “ Bacı ile Bocu ” masalıdır. Burada üç yerde kahramanlık değerine rastlanır. “ Bacı ile Bocu ” (s. 129,131) masalında yiğit bir kızın erkek kılığına girip askere gitmesi ve orada büyük kahramanlıklar sergilediği görülmüştür. Kahramanlık değeri zorlu mücadelelerden sonra kazanılır. Diğer masalarda da kahramanların açıkça kahramanlıkları gösterilmiştir. Masallardaki kişiler düşmanla savaşarak kahramanlık kazanmış kişilerdir.

4. 1. 2. 3. Özgürlük

Sarıyüce'nin incelenen masallarında özgürlük değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-37: Özgürlük Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Üç Kız Kardeş	1

Kızlar böylece kurtulmuş zindandan. Özgürlüğe kavuşmanın sevinci içinde evlerine koşmuşlar. (s. 371)

Tablo-37'de özgürlük değerinin yer aldığı masal gösterilmiştir. Özgürlük değerine “ Üç Kız Kardeş ” (s. 371) masalında rastlanır. Masalarda en az kullanılan değerlerden biri de özgürlüktür. Masalda zindandan çıkıp özgürlüğüne kavuşan üç kız kardeş ele alınmıştır. Özgürlüğüne kavuşan kızlar bunun karşısında sevinç duygusu yaşamışlardır. Çünkü gerek masalarda gerekse gerçek dünyada özgürlük insanın yaşama sevinci, hürriyetidir.

4. 1. 3. Manevî Değerler

4. 1. 3. 1. Dua

Sarıyüce'nin incelenen masallarında dua değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 38: Dua Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Çıtı Pıtı Hanım	2
Bilmeceli Masal	1
Keçi Kız	1
Gül Ağacı Olan Kız	1
Büyülü Çiçekler	1
Altın Oğlan ile Altın Kız	1
Ahmak ile Çakmak	1
Uyudum Nettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis Yârimi N’ettin?	1
Terzi Kız	1
Yedi Kişinin Yedi İşi	2
Karlı Dağları Aşan Kız	2
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	2
Memiş ile Mıstık	1
Tintin Horoz	2
Ayşecik ile Fatmacık	2
Menekşe Yapağından İncinen Kızım	1
Şaka ile Kaka	1
Akkız ile Karakız	1

Bilhassa Peçe, yatar kalkar Tanrı’ya dua eder, bir çocuğu olması için gece gündüz gözyaşı dökermiş. (s. 153)

Ama hiçbir zaman ümitlerini kesmemişler, yazgılarına küsmemişler. Yatıp kalkarak “ Yaratan yüce Tanrım, elbet bir gün bizim de dileğimizi oldurur, yüzümüzü güldürür, çıkmayan candan ümit kesilmez, ” diye dua ederlermiş. (s. 153)

Anam bana bir hayır dua etti, bir hayır dua etti ki, o günden beri işlerim tıkrında gitti. (s. 169)

Her namazın sonunda gözlerinden inciler saçar, ellerini açar, Tanrı'ya uzun uzun yakarırımış:

“ Tanrım, yüce Tanrım, bana da bir çocuk bağışla! İsterse keçi yavrusu olsun razıyım! ” (s. 174)

Kız kardeşine kavuşması için yatıp kalkıp dua edermiş. (s. 331)

Erkek kılığındaki kız, bir hana çekişmiş, kardeşlerini bulmak için dua etmiş Allah'a. (s. 356)

Padişah bu karısına da teşekkür etmiş. “ Allah ikinizden de hoşnut olsun, el içinde yüzümü ak ettiniz, ” demiş. (s. 361)

“ Sağ olun evlatlarım, ” demiş, şaşkın şaşkın kendisine bakan delikanlılara. “ Allah sizden razı olsun. Tuttuğunuz toprak altın olsun. Aç karnınıza beni sırtınızda taşıdınız. ” (s. 19)

Güzel mi güzel, hanım mı hanımcık karısıyla elleri havada, dilleri duada Tanrı'dan bir çocuk bağışlamasını dilemişler... (s. 69)

Dilerim, mutluluğunuz sonsuza kadar sürsün. Her ikinizi de güzel günlere erdirsin. (s. 107)

Kazanması için dua etmişler. (s. 116)

“ Haydi aslanım. ” Demiş, seni bize Allah gönderdi. Yolun açık olsun. Sağlıcakla git, sağlıcakla gel. (s. 115)

“ Hikmetinden sual olunmaz Tanrım, Kelkız idim, lepiska saçlı kız oldum, ” diyerek el açıp dua etmiş. (s. 320)

“ Kızım kızım, kınalı kızım! Ellerin dert görmesin! Tanrı ne murat diliyorsan onu versin! ”(s. 321)

Yükselince biraz daha, dualar okumak zorunda kalmış Allah'a. (s. 268)

Dualar edildikten sonra Allah'a, inmişler dağdan ovaya. (s. 269)

Tanrı'ya el açıp yeniden dualar okumuş. (s. 278)

Hay doğruların doğrusu emmim, ağzın dilin dert görmesin! İneğini dananı kurt yemesin! (s. 290)

Hay ağzın dilin dert görmesin, koyununu kuzunu kurt yemesin! (s. 292)

Önün iyi gitmedi ama dileriz, onun gülsün. (s. 198)

Kızcağız düşe kalka ilerlerken, " Allahım sen bana yardım et! " derken bir demir kapı çıkmış karşısına. (s. 198)

Pamuk ellerin dert görmesin. Tanrı bir keder vermesin. Seni bir padişah oğluyla evlendirsün yaratan Allah. (s. 237)

" Allah razı olsun sizlerden, " demiş. (s. 232)

" Haydi kızım, " demiş " güle güle git. Yakında kısmetin açılacak. Çünkü yolunu bekliyor bir yiğit. Hep güzel kal. Güldükçe yanağından güller açılsın! Yürüdükçe bastığın topraklara bereket saçılsın. " (s. 9)

Tablo-38'de dua değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Dua değerine yirmi dört yerde rastlanır. Allah'a yalvarmanın, yakarmanın ve her şeyi ondan istemenin en güzel yolu olan dua masallarda sıkça karşımıza çıkmaktadır. Dua değeri masallarda çeşitli şekillerde kendini gösterir. Masallarda el açılıp, namaz kılınıp Allah'a dua edilir. Darda kalan, çocuğu olmayan, bir iyilik gören kahraman duayı dilinden düşürmez. Yukarıda incelenen masallarda kahramanlar duanın gücüne inanır ve sonunda mutlaka duaları kabul edilir. Bütün masallarda dua değeri hemen hemen aynı şekilde ele alınmıştır.

4. 1. 3. 2. Şükür

Sarıyüce'nin incelenen masallarında şükür değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-39: Şükür Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Büyülü Sofra	2
Adaşım Mahmut	1
Karlı Dağları Aşan Kız	1
Mercan Kız	2
Ahmak ile Çakmak	1
Tombul Çanak	1

Her namazın sonunda gözlerinden inciler saçar, ellerini açar, Tanrı'ya uzun uzun yakarırımış:

Yemişler içmişler, şükür sözü düşmemiş dillerinden. (s. 34)

“ Her şeyimiz var Allah'a şükür! Neden konuya komşuya güzel bir yemek ziyafeti çekmiyoruz? ” (s. 34)

Ah adaşım bilsen seni ne kadar özledim. Yanına gelebilmek için üç aydır taban tepiyorum. Şükür Allahıma kavuştum. (s. 308)

“ En büyük avı avladım, ” diye şükürler etmiş Allah'a. (s. 322)

Sana iki tane tarak vereyim. Başın ne zaman darda kalırsa tarakları at yere. O zaman şükürler edersin Rastıklı Teyze'ne. (s. 210)

Sana binlerce şükürler olsun ey yüce Tanrı! (s. 214)

Balıklardan geriye kalanları pişirip yemişler. Ağızlarını silip ‘Allah'a şükür,’ demişler. (s. 17)

“ Yüce Mevlam, sana kurbanlar olam, sonunda dileklerimi kabl ettin ha, bir oğlum olsun da varsın çanaktan olsun, ” demiş. (s. 64)

Tablo-39’da şükür değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Bulgulardan hareketle sekiz yerde şükür değerine rastlanmıştır. Hemen hemen bütün şükür değerinin yer aldığı masallarda kahramanların dilinde Allah’ a şükür etme hiç eksik olmaz. Çeşitli durumlar karşısında Allah’a şükrederler. Masallarda şükür değeri Allah’ın verdiği nimetlere şükretmek, yapılan bir iyilik karşısında şükretmek, bir yakınına kavuşunca şükretmek gibi durumları ifade etmek için kullanılmıştır.

4. 1. 3. 3. Namaz

Sarıyüce’nin incelenen masallarında namaz değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-40: Namaz Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Keçi Kız	1
Uyudum N’ettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis Yârimi N’ettin?	1

Her namazın sonunda gözlerinden inciler saçar, ellerini açar, Tanrı’ya uzun uzun yakarırımış:

“ Tanrım, yüce Tanrım, bana da bir çocuk bağışla! İsterse keçi yavrusu olsun razıyım! ” (s. 174)

“ İki rekât namaz kıldıktan sonra elmayı ikiye bölün. Yarısını biriniz, öbür yarsını da öbürünüz yesin. ” (s. 70)

Tablo-40'ta namaz değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Namaz değeri iki farklı masalda karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki olan ‘‘ Keçi Kız ’’ (s. 174) masalında namaz kılan ve her namazının sonunda Allah'a dua eden bir kadın ele alınmıştır. Diğer bir masal olan ‘‘ Uyudum N'ettim, Ben Bana Ettim, Gl ile Nergis Yârimi N'ettin? ’’ (s. 70) masalında ise bir dervif elindeki elmayı namaz kıldıktan sonra ikiye bölüp yemeleri gerektiğini söylüyor. İki masalda da kahramanlar namaz kılıp Allah'tan çocukları olmasını istemektedirler.

4. 1. 3. 4. Hayırseverlik

Sarıyüce'nin incelenen masallarında hayırseverlik değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-41: Hayırseverlik Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Keçi Kız	1
Büyülü iekler	1
Menekşe Yaprաęından İncinen Kızım	2
Yedi eşit Mehmet Ağa	1
Hamal Hasan	1
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	3
Korkak Osman	1

Yoksullara sadakalar dağıtılmış. kszlerin yüzü gldrlmş. (s. 179)

‘‘ Getir kızımı yanıma ’’ diye buyurmuş, ‘‘ ağılığınca altınlar saayım. Yol üstüne kervansaraylar kurup imaretler açayım. Sebiller akıtayım hayrım için. Kanlı ırmakların üstüne köprüler kurayım. ’’ (s. 354)

Sokaklara sadakacılar salmış. Paralar dağıtmış su gibi. Gariplere, yolculara, yoksullara Zekeriya sofraları kurdurmuş. Kokulu şerbetler, şuruplar dağıtmış sel gibi. (s. 241)

Yoksullar yedirilir içirilir. Öksüzler giydirilir. (s. 244)

Kırk gün kırk gece düğün dernek ederek, yoksullara, öksüzlere sadakalar vererek evlenmiş kara yazılı kızla. (s. 227)

Yedi dağdan su getirip çeşmeler akıtmış Parklar bahçeler kurmuş ki her dalında altın bülbüller şakıyor. Öyle güller, çiçekler yetiştirmiş ki, güzeller seyran edip bakıyor. (s. 275)

“ Sonrası şu ki padişahım, kendinize yeni bir saray yaptırmalısınız. Şimdiki şu büyük sarayı da hastane mi olur, yoksullar yurdu mu olur, okul mu olur, hangisi uygun düşerse bir işten bir işe adamalısınız. ” (s. 262)

Ben derim ki, yurdumuzda yeterince yol yok. Yollar yaptırılmalı. Yollar üstüne hanlar, kervansaraylar kurmalı. Azgın ırmakları da unutmamalı, üzerlerine yüce köprüler dikmeli. (s. 262)

Öyle yollar, öyle köprüler, hanlar, hamamlar, kervansaraylar, hastaneler, okullar, aşevleri yapılmış ki, ünleri dünyanın dört bucağını tutmuş. (s. 263)

Öksüze, kimsesize, yoksula sezdirmeden yardımı eksik etmez, karısı ne söylese uyar, onun zıddına hiç gitmezmiş. (s. 304)

Tablo-41’de hayırseverlik değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Anadolu Masalları’nda hayırseverlik ile ilgili on değer tespit edilmiştir. Açların doyurulması, güçsüzlerin ve kimsesizlerin gözetilmesi ve düşkünlerin düşünülmesine imkân sağlamak hayırseverliktir. Hayırseverlik değerine en fazla “ Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı ” (s. 262, 263) masalında rastlanır. Masalların genelinde aynı hayır işleri üzerinde durulmuştur. Yoksullara ve kimsesizlere yardım etmek, yollar yaptırmak,

hanlar, hamamlar, okullar köprüler inşa etmek, öksüzleri giydirmek, kervansaraylar yaptırmak bu hayır işlerinin başında gelmektedir.

4. 1. 3. 5. Ziyaret Etme

Sarıyüce'nin incelenen masallarında ziyaret etmek değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-42: Ziyaret Etme Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Tın Tın Eden Kabacığım	1

Kocam Kafdağı'nın ardında oturan akrabalarını ziyarete gitti. (s. 136)

Tablo-42'de ziyaret etme değerinin yer aldığı masal gösterilmiştir. Ziyaret etme değerine sadece “ Tın Tın Eden Kabacığım ” (s. 136) masalında yer verilmiştir. Burada dev anası, çocuklara kocası olan devin akrabalarını ziyarete gittiğini söylemiştir. Akrabaları ziyaret etmek dinimizde de son derece önemli ve yapılması gerekli bir değerdir.

4. 1. 3. 6. Emaneti Koruma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında emaneti koruma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 43:Emaneti Koruma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Üç Kız Kardeş	1
Tintin Horoz	1

“ Biz çok iyi biliriz padişahımızı. Bu yüzden de kazlarını gözümüz gibi koruruz. ” (s. 372)

Emanete hıyanet edenlerin bu dünyada da öbür dünyada da yeri kalmaz. (s. 291)

Tablo-43'te emaneti koruma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Dinimizde emaneti korumak son derece önemli bir davranıştır. İncelenen masalarda bu değer iki masalda karşımıza çıkmaktadır. “ Üç Kız Kardeş ” (s. 372) masalında kahramanlar padişahın kazlarına gözleri gibi bakacaklarını söyleyerek kendilerine emanet edilen havyaları korumuşlardır. “ Tintin Horoz ” (s. 291) masalında ise Çopur Saliha emaneti korumanın öneminden bahsetmiş ve eğer insan kendisine emanet edilen bir şeye hıyanetlik ederse bu dünyada da ahirette de yerinin olmayacağını söyleyerek emaneti koruması gerektiğini komşusuna göstermiştir.

4. 1. 4. Kişisel Değerler

4. 1. 4. 1. Affetme

Sarıyüce'nin incelenen masalarında affetme değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-44: Affetme Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Üç Kız Kardeş	1
Altın Oğlan ile Altın Kız	1
Tilki ile Sütçü Nine	1

... Affettim, zindandan çıkarılınsınlar, demiş. (s. 371)

“ Gerçekler meydana çıktı. Ben çocuklarıma kavuştum ya. Bu bana yeter. Çektiğim acıları unuttum gitti, ” demiş.

Padişahı affetmiş. (s. 366)

Tam yüz beşinci yaşına iki gün önce girmiş olan kaplumbağa da söze karışmış:

“ Ablacığım, ” demiş, “ ben de tilkilerden yana değilim. Sevmem onları. Gerçi ben ayrı şeyler yerim, onlar ayrı şeyler yerler. Ama temizliğe hiç uymazlar. Çevreye saygılı davranmazlar. İşte şu kuyruksuz şeytani kaç kere güzelim çayırın üstüne çiş yaparken gördüm. Ama gene de kuyruksuz bırakmak çok büyük bir ceza. Onu ilk ve son defa olmak üzere affetmelisin. ” (s. 335)

Tablo-44’de affetme değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Affetme değeri üç masalda karşımıza çıkmaktadır. “ Üç Kız Kardeş ” (s. 371) masalında padişah, üç kız kardeşi affettiğini ve zindandan çıkarılmalarını söylemiştir. “ Altın Oğlan ile Altın Kız ” (s. 366) masalında padişahın karısı, çektiği sıkıntılara rağmen gerçekler ortaya çıktığı ve çocuklarına kavuştuğu için padişahı affederek büyük bir erdem göstermiştir. Affetmek her zaman büyüklük ve erdemin bir göstergesidir. Bir diğer masal olan “ Tilki ile Sütçü Nine ” (s. 335) de ise yaşlı kaplumbağa sütçü nineye “ tilki bir suç işledi ama onu affetmelisin ” demesi de affetmenin önemini bizlere göstermektedir.

4. 1. 4. 2. Empati Kurma

Sarıyüce’nin incelenen masallarında empati kurma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-45: Empati Kurma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Başlama Masalı	1

Varıp kocakarıya olup biteni haber versem, özür üstüne özür dileysem mi? Beni bağışlayacağını, sırtımı sıvazlayacağını hiç sanmam... (s. 3)

Tablo-45’te empati kurma değerinin yer aldığı masal gösterilmiştir. “ Başlama Masalı ” adlı masalda empati kurma değerine yer verildiği görülmektedir. Kahraman

yaptığı yanlış nedeniyle kendini kocakarının yerine koyar işinin ne kadar zor olduğu sonucuna ulaşır. Kocakarıyla duygudaşlık gösterir.

4. 1. 4. 3. Güler Yüzlü Olma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında güler yüzlü olma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-46: Güler Yüzlü Olma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Mavi Kahkaha Çiçeği	2

Gençlikte kocalıkta, içerde, dışarıda, hatta iş tutarken ya da avare yatarken insan güleç yüzlü olmalı. (s. 58)

Gülümseyen, gülümsedikçe de iyilikler düşünen bir yüz belirmiş yüzünde. (s. 61)

Tablo-46'da güler yüzlü olma değerinin yer aldığı masal gösterilmiştir. Güler yüzlü olma değerine “ Mavi Kahkaha Çiçeği ” (s. 58, 61) masalında sadece iki yerde rastlanmaktadır. İlkinde insanlara her zaman ve her yerde güler yüzlü olmaları gerektiği öğütlenir. Bu sayede okuyucuya da inceden mesajlar verilmektedir. Diğerinde ise masal kahramanının yüzünde beliren gülümsemesinden, güler yüzlü olmasından bahsedilmiştir. Gülümsedikçe de yüzünde iyiliğin belirdiğine değinilmiştir.

4. 1. 4. 4. Kanaatkâr Olma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında kanaatkâr olma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 47: Kanaatkâr Olma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Yedi Çeşit Mehmet Ağa	1
Menekşe Yaprağından İncinen Kızım	2
Ahmak ile Çakmak	1
Üç Köseye Bir Keloğlan	2
Büyülü Sofra	1
Uyudum Nettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis Yârımı N’ettin?	1
Gülmeyen İnsanlar Ülkesi	1

“ Nineciğim! Nineciğim! Ey benim bir taneciğim! ” demiş. “ Yanına yanaşma al beni. Senden günlük de istemem, aylık da. Bir kuru ekmekle karnımı doyur yeter. ” (s. 226)

Onun bunun çamaşırını yıkar, kıt kanaat geçinmeye çabalardı. (s. 236)

Karnını doyurmak, ona buna el açmaktan kurtulmak için koşmak zorunda kalır onun bunun işine. Sabahtan akşama kadar başkalarının kirli çamaşırını yıkar, ancak karnını doyuracak kadar para kazanırmış. (s. 236)

Onun bunun işlerine yardım ederek kimi zaman dana, kimi zaman koyun kuzu güderek kıt kanaat geçinmeye çalışırmış. (s. 16)

Ne buyurduysa Köse Ağa yapamam, elimden gelmez demez, önüne koydukları bir kuru ekmeği yer. (s. 26)

Gene bir tas duru su ve bir parça kuru ekmekle gününü gün etmiş. (s. 27)

Yeter gayrı oğlum. Hele torbadakileri harcayalım. Aslına bakarsan onlar bize yeter de artar bile. Fazla altın ya taş yarar ya baş. (s. 35)

Dağ başında parayı ben neyleyim? Bir çarıkla bir hırka bana yeter. Yağlı ballı azığı ben neyleyim? Kırlar yaban elması dolu. İki elma bir gün için bana yetiyor... (s. 70)

Söyleyeyim söylemesine ama efendim, ben altını neyleyim. Bir lokma bir hırka bana yetiyor da artıyor bile. (s. 311)

Tablo-47’de kanaatkâr olma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Kanaatkâr olmak, elindekiyle yetinmeyi bilmek, açgözlü olmamaktır. Bu değer masalarda dokuz yerde geçmektedir. Çoğu masalda elindekiyle yetinen, çalıştığıyla ve çabaladığıyla kendisine yeten insanlardan bahsedilmiştir. Masallardaki bu karakterler tok gözlüdür ve daha fazlasına tenezzül etmezler. Bir kuru ekmele gününü gün eden masal kahramanları çoğu yerde karışımıza çıkmaktadır. Bazı masalarda ise birden fazla kanaatkâr olma değeri tespit edilmiştir. Kanaatkâr olma değeriyle okuyucuya elindekiyle yetinmeyi bilmesi gerektiği gösterilmeye çalışılmıştır.

4. 1. 4. 5. Özür Dileme

Sarıyüce’nin incelenen masallarında özür dileme değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-48: Özür Dileme Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Gülmeyen İnsanlar Ülkesi	1
Büyülü Çiçekler	1
Altın Oğlan ile Altın Kız	1
Uyudum N'ettim, Ben Bana Ettim Gül ile Nergis Yârimi N'ettin?	1
Safoğlan	1
Bacı ile Bocu	1
Sırma Saçlı Suna Hanım	1
Keçi Kız	1
İncili Salkım	1

Özür üstüne özür dilemiş padişah. (s. 311)

Kız, kocakarıdan özür dilemiş.(s. 355)

Padişah tekrar tekrar özür dilemiş karısından, çocuklarından. (s. 366)

Özür üstüne özür dilemişler. (s. 70)

“ Özür dilerim ağam, ” demiş, “ ben de körüm, kör olmasaydım hiç sana toslar mıydım? ” (s. 81)

Oyun bitince birbirlerinden özür dilemişler. (s. 131)

Özür dilerim efendim. Size diyecektim ki...(s. 166)

Kucaklayıp öpmüş. Özür üstüne özür dilemiş. (s. 179)

Bebeği bırakıp öbür odada bekleyen karısına sarılıyor. Özür üstüne özür diliyor. (s. 191)

Tablo-48’de özür dileme değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Masallar incelendiğinde özür dileme ile ilgili dokuz değer tespit edilmiştir. Özür dileme insanların yaptıkları hatalar karşısında dile getirdikleri bir söylemdir. O an yapılan bir hatanın farkına varılarak karşıdaki kişiden özür dilenir. Masallarda tespit edilen bu değer çoğu yerde aynı şekilde geçmektedir. Masal kahramanları yaptıkları hatalardan dolayı üzüntü duymakta ve bunu telafi etmek için karşısındaki kişiden özür dilemektedir.

4. 1. 4. 6. Hediyeleşme

Sarıyüce’nin incelenen masallarında hediyeleşme değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-49: Hediyeleşme Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Adaşım Mahmut	3
şaka ile Kaka	1
Yedi eşit Mehmet Ağa	1
Tombul anak	2
İncili Salkım	1
ıtı Pıtı Hanım	2

Giderken yolcu Mahmut bir anmalık çıkarıp verir obana. Altın bir zincire bağlı altın bir madalyon (s. 306)

Bir kuzu ile bir tulum peynir getirdim. Kahvaltı edersin diye tulumun en yağlısını seçtim. (s. 308)

Sırtına besili bir kuzu ile bir peynir tulumu sarar, düşer yola. Mahmut hiç eli boş gidebilir mi? Ya zavallı adaşının kahvaltı edecek peyniri yoksa? (s. 307)

Zavallı anacığıma iki top dal basma alabildim. (s. 232)

Bu bana getirdiğin en güzel armağan. (s. 229)

*Kendi köyüne gelmiş sonra, kalan bir iki parçayı da anasına armağan etmiş.
(s. 67)*

Köylüler vardan yoktan birer armağan vermek istemişler... (s. 67)

Büyük kıızıyla ortanca kızına armağanlarını vermiş. (s. 187)

*Hani benim dokuduğum bir kilimimiz var ya. Dal dal çiçekli. Onu da alalım.
Gözlemelerin yanında çok makbule geçer. (s. 154)*

*“ Bu kilim de az görünüyor gözüme. Hani koyun yününden kök boylarıyla
boyayıp renk renk, dal dal, çiçek çiçek ördüğüm iki çift çorap var ya, onları da
alalım. Belkim padişahın ayağına giyecek çorabı yoktur. Çok makbule geçer. ” (s.
155)*

Tablo-49’da hediyeleşme değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Bulgulardan yola çıkılarak on yerde hediyeleşme ile ilgili değerler tespit edilmiştir. Hediyeleşmenin önemi büyüktür. Masallarda da bu değere az da olsa yer verilmiştir. Kahramanlar bir yere giderken de gelirken de eli boş gidip gelmezler. Mutlaka yanlarında bir hediye vardır. Bazı masallarda kahramanlar, seyahat dönüşü annesine, çocuklarına çeşitli hediyeler getirmişlerdir. Bazı masallarda ise bir yere, uzak ülkelere giden kahramanlar elleri boş gitmemişlerdir. Gittikleri yerlerdeki kişilere en değerli hediyeleri götürmüşlerdir. Dinimizde de hediyeleşmek sünnettir ve önemi son derece büyüktür.

4. 1. 4. 7. Sorumluluk

Sarıyüce’nin incelenen masallarında sorumluluk değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 50: Sorumluluk Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Tombul Çanak	1

“ Ana ben gidiyorum, ” demiş. “ Artık büyüdüm. Gideyim dolaşayım dünyayı. Üstüme ne gibi görevler düşüyorsa yerine getireyim. (s. 65)

Tablo-50’de sorumluluk değerinin yer aldığı masal gösterilmiştir. “ Tombul Çanak ” (s. 65) masalında sorumluluk değeri gösterilmiştir. Bu masalda çanak artık büyüdüğünü ve üzerine ne gibi görevler düşüyorsa onları sorumluluk bilinciyle yerine getirmesi gerektiğini vurgulamıştır. Tombul çanak, üzerine düşen görevlerin farkındadır.

4. 1. 4. 8. Sözünde Durma

Sarıyüce’nin incelenen masallarında sözünde durma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 51: Sözünde Durma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Alicengiz Oyunu	1
Yedi Kişinin Yedi İşi	1
Ağlayan Nar ile Gülen Ayva	1
Kırk Dev, Kütük Ev	1

Padişah bakmış ki işler fena. Sözüünü tutmasa ne işler gelecek başına. Bir daha Alicengiz oyunuyla kimseye fenalık etmemesi, doğru yol dururken eğri yola gitmemesi şartıyla kızını Keloğlan’a vermeye razı olmuş. (s. 56)

Padişah sözüünü tutmuş. (s. 119)

Babası da kızının sözünü dinlemiş. Hemen başlatmış düğünü. (s. 196)

Ama küçük kardeşleri Nuh demiş, peygamber dememiş. “ Babam daha sağken onun sözünü çiğneyemeyiz, ” demiş de başka bir şey dememiş. (s. 375)

Tablo-51’de sözüne durma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Sözüde durma değeri masallarda dört yerde karşımıza çıkmaktadır. Masallarda verilen sözlerin yerine getirilmesine gayret gösterilmiştir. Özellikle “ Kırk Dev, Kütük Ev ” (s. 375) masalında babasına verdiği sözü yerine getirme gayreti içinde olan küçük kardeş üzerinde durulmuştur. Diğer masalarda da verilen sözler tutulmuştur. “ Alicengiz Oyunu ” (s. 56) masalında ise padişah bir daha Alicengiz oyunu oynamaması şartıyla kızını Keloğlan’a vermeye razı olmuş ve sözünü tutmuştur.

4. 1. 4. 9. Teşekkür Etme

Sarıyüce’nin incelenen masallarında teşekkür etme değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 52: Teşekkür Etme Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Altın Oğlan ile Altın Kız	2
Kırk Dev, Kütük Ev	1
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	3
Hamal Hasan	1
Korkak Osman	1
Adaşım Mahmut	1
Ayşecik ile Fatmacık	1
Yedi Çeşit Mehmet Ağa	1
Tın Tın Eden Kabacığım	1
Uykucu Mustafa	2
Akkız ile Karakız	1
Alicengiz Oyunu	1

Padişah halıyı pek beğenmiş, karısına teşekkür etmiş. (s. 361)

Padişah bu karısına da teşekkür etmiş. (s. 361)

Kartallar şahına teşekkür eden iki kahraman, hemen uzaklaşmışlar oradan. (s. 383)

Padişah oğlu kocakarıya teşekkür etmiş. (s. 266)

Öbür yiğitler kıza teşekkür ederek ayrılmışlar oradan. (s. 269)

Kız nineye teşekkür ettikten sonra sürmüş atını dağa. (s. 267)

“ İyi yapmışsın arkadaş, sağ ol ” demiş. (s. 272)

“ Sağ olun, ” der, ... (s. 304)

“ Teşekkür ederim adaşım, ” demiş. (s. 305)

Kız, kedi, köpek ve horoza teşekkür etmiş. Sırtlarını sıvazlamış. (s. 200)

“ Bu ne güzel çiçek böyle, ” demiş. “ Teşekkür ederim kardeşim. Bu bana getirdiğin en güzel armağan. ” (s. 229)

“ Dev anne, ” demişler, “ teşekkür ederiz. Biz artık buradan gitsek iyi olur. ” (s. 137)

“ İstemem, teşekkür ederim! ” diyor. (s. 160)

“ İstemem, teşekkür ederim! ” diye fısıldıyor. (s. 160)

“ Teşekkür ederim güzel kızım, ” demiş. (s. 9)

“ Sağ olun padişahım, ” demiş, kadın. (s. 51)

Tablo-52’de teşekkür etme değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Teşekkür etme değeri ile ilgili on altı değer bulunmuştur. Masalların pek çok yerinde bu değer göze çarpar. Bazı masallarda bu değeri birkaç yerde bile görmek mümkündür. Kahramanlar bazen kendilerine yapılan iyilikler karşısında bazen de kendilerine yol gösteren, yardımcı olan birine karşılık teşekkür etmişlerdir. Teşekkür etme değeri önemli değerlerimizden biridir.

4. 1. 4. 10. Umutlu Olma

Sarıyüce’nin incelenen masallarında umutlu olma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-53: Umutlu Olma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Tilki ile Sütçü Nine	1
Altın Oğlan ile Altın Kız	1
Tın Tın Eden Kabacığım	1
Ahmak il Çakmak	3
Terzi Kız	1
Ağlayan Nar ile Gülen Ayva	1

Tilki umutsuzluğa kapılmamış. Yalvarmalarını sürdürmüş. Sonunda ineklerin asık yüzlerini güldürmüş. (s. 335)

“ Seni beni yaratan Allah, bir gün elimizden tutar da bizi anamıza babamıza kavuşturur. ” (s. 363)

Belki başımızı sokacak bir yer çıkar karşımıza. (s. 135)

Gidelim de neresi olursa olsun. Dağ olsun, bayır olsun. (s. 17)

Allah'tan ümit kesilmez. Belki günün birinde anlı şanlı birer adam bile oluruz. (s. 17)

“ Ağabeyciğim, ” demiş. Hemen gözümüz yılmasın. Köyden çıktığımızda altımızda atımız mı vardı? Allah büyüktür. Elbet bir çıkış yolu bulacağız. (s. 23)

“ Anam saklamış olmalı bunları, ” demiş. “ Değerli tohumlar olmasa niçin saklasın? Boş bir saksı var evde. Ona dikeyim bari. Bakarsın kederli gönlümü neşelendirir çiçekleri. ” (s. 104)

“ Bu köyde ekmek kapıları kapalı bana. Varayım gideyim yabana. Oralarda bir iş, bir eş bulur da bir baltaya sap olurum belki. ” (s. 192)

Tablo-53'te umutlu olma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Bulgulardan hareketle umutlu olma değerine masallarda sekiz yerde rastlamaktayız. Umut etme kimi masallarda “ *Allah'tan ümit kesilmez* ” şeklinde karşımıza çıkmakta ve umutlu olmanın önemi üzerinde durulmaktadır. Umut etme, yapılan işin sonucunda olumlu bir fayda elde etmeyi sağlamaktadır. Masallarda sık sık kahramanlar aracılığıyla okuyucuya umut etmesi, ümitli olması gibi tavsiyeler verilmektedir. İnsan her an umutlu olmalı ve hiçbir zaman o umudunu kaybetmemelidir.

4. 1. 4. 11. Azimli Olma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında azimli olma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 54: Azimli Olma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Büyülü Çiçekler	1
Üç Kız Kardeş	1
Korkak Osman	1
Bilmeceli Masal	2

Kız, turna katarlarını kaybettiği için üzülmemiş, yolundan dönmemiş. (s. 356)

Üç delikanlı koca şehri aramışlar taramışlar. Sokak sokak, kapı kapı sormadık bir kul bırakmamışlar. Birçok adam da yardımcı olmuş kendilerine. (s. 373)

Zenginlik ne ki? İş istemekte, azimli sabırlı olmakta. (s. 304)

Sonunda usta, delikanlının sabrına, dayancına, hevesine, azmine bakmış bakmış da yanında çırak kalmasına izin vermiş. (s. 171)

Ama üç gündür yanında kalan yiğidin azmini, iradesini beğeniyor. (s. 172)

Tablo-54'te azimli olma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Masallarda azimli olma değeri beş yerde karşımıza çıkmaktadır. Masallarda geçtiği her yerde azimli olma değerinin aynı şekilde ele alındığı görülmektedir. Masallardaki kahramanlar yılmadan, azimle sabırla çalışırlar. Yanlarında çalıştıkları insanlar, onların bu azimini, dayancını çok beğenirler. İnsan isteyince azimli de olur sabırlı da. Yeter ki istesin. Bu iletiler masallarda açıkça ifade edilmektedir.

4. 1. 4. 12. Düşünerek Davranma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında düşünerek davranma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-55: Düşünerek Davranma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	2
Hamal Hasan	1
Kahraman Kara Mustafa	1
Ağlayan Nar ile Gülen Ayva	1
Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık	1
Ne Gördün Ne Görmedin	2
Menekşe Yaprağından İncinen Kızım	2
Üç Kız Kardeş	1
Altın Oğlan ile Altın Kız	1
Büyülü Çiçekler	1
Mavi Kuşum, Gökkuşğunun Altından	1
Çabuk Geç	
Alicengiz Oyunu	1
Keloğlan ile Çil Horoz	2
Bacı ile Bocu	1
Yedi Kişinin Yedi İşi	1
Terzi Kız	1
Gülhanım ile Zülhanım	1
Süpürgeci Baba	1
Uzun Kavak, Uzak Kavak	1
Bilmeceli Masal	1

Günlerce gecelerce düşünüp taşındıktan sonra padişahla konuşmaya karar verir. Sonunda çıkar huzura, gösterilen yere edepli uslu oturur. (s. 262)

Günlerce düşünüp durdum, bir hükümdarı adıyla santıyla yaşatacak, yurdu mutlu kılacak işler nedir diye... (s. 262)

Sabah olmuş. Hasan'ı bir düşüncedir almış. Bu kadar altınla ne yapsın? " En iyisi, " demiş kendi kendine, " Bir evceğiz yaptırayım. Dostlarımla kulübeye sığışamıyorum. " (s. 271)

Düşüne düşünene yapmalı bir işi, sonra pişman olmamalı kişi. (s. 283)

Günlerce düşünüp taşındıktan sonra Memiş şöyle demiş:

" Bu köyde ekmek kapıları kapalı bana. Varayım gideyim yabana. Oralarda bir iş, bir eş bulur da bir baltaya sap olurum belki. " (s. 192)

" Şu yola mı, yoksa bu yola mı sapsam daha hayırlı olur diye düşünüyorum. " (s. 205)

Keloğlan böyle deyince padişah düşünür ince ince. Keloğlan'ı kovmaz, yanında alıkoyar. (s. 249)

Düşünmüş taşınmış kızıyla Keloğlan'ı katmış yanına. Korumalarla birlikte düşmüş Keloğlan 'ın gördüğünü söylediği mercan sarayın yoluna (s. 251)

Neredeyse bağırıp çağırarak, koruyucularına " kırım kapıyı! " diye emir vereceken vazgeçiyor bundan. Böyle bir davranışın işi güçleştirmekten öte bir yararı olamayacağını anlıyor. (s. 241)

" Kişi kendi kusurunu görmeli. Bir söyleyip iki düşünmeli. Kusursuz kul, dönemeçsiz yol olmaz, " diyerek derin düşüncelere dalmış. (s. 247)

Düşünüp durularken akıllarına parlak bir fikir gelmiş. (s. 371)

Vezirler düşünmüşler, taşınmışlar. Neden demişler ki akıl akıldan üstündür diye. Vezirlerin arasında bir akıllı kul varmış. (s. 360)

" Dadıcığım, " demiş. " Düşündüm taşındım, sarayı terk etmeye karar verdim. Benim yüzümden yurt ve yuvalarından olan erkek kardeşlerimi arayacağım. " (s. 355)

Sonra biraz düşününce işin içinde bir iş olduğunu kavramakta gecikmemiş. Demek kocakarının bahsettiği büyü, gökkuşağının altından geçince bozulacak... (s. 326)

Padişah kızmış mı? Küplere binmiş mi? Hayır. Halktan bir kişiyi karşısına alan akıllı bir padişah, içten öfkelenirse de dıştan hiç belli etmez. Kendisine teklif edilen şeyi kabul etmese de bunu açıkça, dobra dobra söylemez. (s. 50)

“ Horoz kardeş, ” demiş, “ biz nereye gidiyoruz? İnsanın gölgesinden bile vergi alınan o ülkede ne işimiz var? Başımızı alalım adaletli ülkelere gidelim. ” (s. 41)

Horoz küçük alıyla şöyle düşünmüş:

“ Bulduğum şeyi koşup Keloğlan’a götürürsem, öbür çocuklar çekip elimizden alırlar. En iyisi kimseye çaktırmadan, bu tarafa baktırmadan onu yanıma çağırayım. ”(s. 37)

Durdurmuşlar arabaları. Baş başa vermiş iki eski asker, bir plan düzenlemişler. (s. 132)

Bizinkiler bunları öğrenince düşünmüşler ince ince. Burayı terk ederek başka ülkelere mi gitsinler? Yoksa her hafta düzenlenen yarışmalara mı katılsınlar. (s. 115)

Akıllı kız aklına uymuş. Her şeyi açıklamayı doğru bulmuş. (s. 107)

Gülsinan Bey’e gelince düşünmüş ince ince evlenmemiş bir daha. Kendisini adamış halka. (s. 102)

Padişah oğlunun da aklı başına gelmiş, daha ileriye gidemeyeceğini anlamış... (s. 86)

Küçük kız bakmış ki işler sarpa sarıyor, bağıırıp çağırarak işe yaramıyor. Aklını kullanmayı, köseyi kollamayı daha uygun bulmuş. (s. 93)

“ Yiğitlerim bana üç gün izin, ” demiş. “ Düşünüyüm biraz. Düşünmeden karar vermek olmaz. Doğrusu içinüzün de hüneri birbirinden üstünmüş. Hanginizi hanginizden üstün tutayım? Bir türlü işin içinden çıkamıyorum. İzin verin de düşünüyüm. ” (s. 173)

Tablo-55’te düşünerek davranma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Masallarda sıkça rastlanan değerlerden biri de düşünerek davranmadır. Yirmi dört farklı yerde düşünerek davranma değerine rastlamaktayız. Yukarıdaki bulguların genelinde de görüldüğü gibi bir sorun karşısında ani karar vermek yerine bir süreç içerisinde düşünerek davranmak en kârlısıdır. Masal kahramanları da bu şekilde davranarak sorunlar karşısında kendilerine en iyi olan çözüm yolunu bulmuşlardır. Masallar aracılığıyla vurgulanmak istenilen ise insanların bir işi yapmadan önce o iş üzerine iyice düşünmesi gerektiğidir. Çoğu masalda bu böyledir. Düşünen bir varlık olan insanoğlu düşünmeden karar vermemekte ve sonunu bilmeden bir işe girişmemektedir.

4. 1. 4. 13. Bilgili İnsan Olma

Sarıyüce’nin incelenen masallarında bilgili insan olma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo-56: Bilgili İnsan Olma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Süpürgeci Baba	1
Ne Gördün Ne Görmedin	1

“ Ben şimdiye kadar hiç yalan söylemedim. Aka kara, karaya ak demedim. En küçük kızım halletti meseleyi. O her şeyi bilir. Her şeye aklı erer. ” (s. 87)

... elinden örgü örmek de gelirmiş hanım kızın, bilim denizinden bilgiler dermek de. (s. 248)

Tablo-56’da bilgili insan olma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Bilgili insan olma değeri iki masalda karşımıza çıkmaktadır. ‘‘ Süpürgeci Baba ’’ (s. 87) masalında süpürgeci baba, kızınının her şeyi bildiğini, her şeye aklının erdiğini söylemekte ve onun bilgili, bilinçli bir insan olduğunu göstermektedir. ‘‘ Ne Gördün Ne Görmedin ’’ (s. 248) masalında ise kahramanın elinden her bir işin geldiği okura sezdirilmeye çalışılmıştır. Bilgili bir insan olarak gösterilen kızın araştırmaya önem verdiği de görülmektedir.

4. 1. 4. 14. Kendine Güven

Sarıyüce’nin incelenen masallarında kendine güven değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 57: Kendine Güven Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Başlama Masalı	1
Ahmak ile akmak	1
Bacı ile Bocu	3
Alicengiz Oyunu	1
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	1
Yedi Kişinin Yedi İşi	2

‘‘ Olur efendim, ’’ dedim. ‘‘ Mallar belli, fiyatlar belli. Sen hiç tasa ekme. Evvel Allah ben işin üstesinden gelirim. ’’ (s .4)

Eğer dişimizi sıkar, adımlarımızı esirgemenen atarsak belki büyük bir kente bile ulaşabiliriz. (s. 17)

‘‘ Sen bunları hiç düşünme babacığım. Erkek kılığına girerim. Ne görev verirlerse karşı gelmem, eyvallah derim. Hiçbir erkekten geri kalmam. ’’ (s. 128)

‘‘ Ben kurtarabilirim şehzademizi, ’’ demiş. (s. 130)

“ Babacığım, ” demiş, “ sen dur, yerine ben gideyim askere. Evvel Allah her bir görevi yaparım. Alnımın akıyla alır gelirim tezkere. ” (s. 128)

“ Olur ana ,” demiş, “ ben her bir sanatı bellerim. Yeter ki bir öğretene bulunsun. ” (s. 51)

Ama ille dağa çıkacağım diyorsan, sabırlı ol. Kendine güven. (s. 267)

“ Elbette, ” demiş Seyrekbasan, ben ne güne duruyorum. Üç günlük yere ben üç saatte gider gelirim. (s. 114)

Çobanlık yaparken kurtların ardı sıra çok taş ve sopa attığı için kollarının gücüne güveniyormuş. (s. 118)

Tablo-57’de kendine güven değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Kendine güvenle ilgili değerler dokuz farklı yerde karşımıza çıkmaktadır. Masallarımızda da görüldüğü gibi kendine güven değeri, genellikle sorumluluk bilincine sahip kahramanlarda kendini göstermektedir. “ Bacı ile Bocu ” (s. 128,130) masalında üç yerde bu değer geçmektedir. Erkek kılığına girip babasının yerine askere giden bir kızın kendine sonuna kadar güvendiği görülmektedir. Öz güveni gelişmiş olan masal kahramanlarının kendilerine verilen görevleri yerine getirdikleri görülmektedir. “ Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı ” (s. 267) masalında da açıkça kahramana kendine güvenmesi gerektiği söylenmiştir.

4. 1. 4. 15. Merak

Sarıyüce’nin incelenen masallarında merak değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 58: Merak Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Uyudum N’ettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis Yârimi Nettin?	2
Süpürgeci Baba	1
Uzun Kavak, Uzak Kavak	1
Bacı ile Bocu	1
Yedi Kişinin Yedi Kişi	1
Terzi Kız	1
İncili Salkım	1
Büyülü Sofra	1
Üç Kız Kardeş	1
Büyülü Çiçekler	1
Uykucu Mustafa	1
Tintin Horoz	1
Gülmeyen İnsanlar Ülkesi	1

Serencam Hanım’da ilk defa dış âleme karşı büyük bir merak uyanmış. Sordukça sormuş. Öğrendikçe meraklanmış. Yerinde duramaz olmuş. (s. 71)

“ Güneş mi? Güneş nasıl bir şey? Bana anlatır mısın dadıcığım? ” (s. 71)

Şimdiye kadar babasının böyle konuştuğunu görmeyen kız, büsbütün meraklanmış. (s. 85)

Ablaları dönmeyince meraktan çatlayacak hale gelmişler. (s. 92)

Talimlerle birlikte askerlerin de merakları devam etmiş. Onun kız olup olmadığını anlamak için türlü türlü denemelerden geçirmişler. (s. 129)

Korkunç da olsa, kanlı da olsa halk yarışma gibi, eğlence gibi şeyleri görmeye pek meraklıdır. (s. 116)

Çiçeğin saz çalıp şarkı söylemesini çok merak etmiş. (s. 107)

Kız o kadar merak etmiş ki kendini tutamamış. Girmiş içeri. Bir çarşı ama nasıl bir çarşı? Kapalıçarşı onun yanında avuç içi kadar bir yer. Başlamış dolaşmaya. (s. 188)

Çoğu Keloğlan'ı sevdikleri için değil, şu yoksul Keloğlan bakalım bize ne yedirecek diye merak ettikleri için gelmişler. (s. 34)

Üç delikanlı avdan dönüyormuş. Kulaklarına kahkahalar ulaşmış. Issız kırdaki bu da neyin nesi diye merak etmişler. Yaklaşmışlar dereye. Bir de bakmışlar ki ne görsünler? Günlerdir yana yana aradıkları, hiçbir yerde bulamadıkları işte orada... (s. 373)

Aklına bir kötülük getirmediği için ne üzülmüş ne de şaşmış. Ama merak etmiş, gidip dadısına sormuş. (s. 355)

Herkes meraklı gözlerle kendisine bakıyor. Merakta bırakmamış Mustafa onları. Bir bir anlatmış başından geçenleri. (s. 161)

Doğruluk ararmış her işte. Doğruluğa pek meraklıymış. (s. 288)

Acaba ağabeylerimin başına bir şey mi geldi diye düşünür. Aramaya çıkar onları. (s. 314)

Tablo-58'de değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Merak değeri on dört farklı yerde karşımıza çıkmaktadır. Merak değerinin yer aldığı masallarda kahramanlar çeşitli olay ve durumlar karşısında merak duymaktadırlar. “ Uyudum N’ettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis, Yârimi N’ettin? ” (s. 71) masalında hayatında dış dünyayı hiç görmeyen Serencam Hanım, güneşin ne olduğunu merak eder ve dadısına sorular sorar. Öğrendikçe iyice meraklanır ve ilk defa dış âleme karşı içinde öğrenme merakı uyanır. Bazı masallarda ise merak değeri bir insandan

haber alamayınca onu merak etmek şeklinde yorumlanmıştır. Bazen de merak, bir olayı bir durumu merak etmek, nasıl olacağını görmeyi istemek şeklinde masalarda yer almaktadır.

4. 1. 4. 16. Tebrik Etme

Sarıyüce'nin incelenen masalarında tebrik etme değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 59: Tebrik Etme Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Alabalık Alabalık Başım Yine Kalabalık	1
Kurbağa Prenses	1
Yedi Kişinin Yedi İşi	1
Kahraman Kara Mustafa	1

“ Kutlarım seni, ” demiş Baltabıyık, başka bir söz dememiş. (s. 206)

Ağabeyleri ses çıkarmamışlar Şan'ın hükümdar olmasına. Gelip kendisini kutlamışlar. (s. 125)

Kutlayarak Seyrekbasan'ı hemen ödemişler ağırlığınca altını. (s. 115)

Tonton padişaha gelince, kahramanımızı savaş dönüşü yarı yolda karşılamış. Sarılmış, alnından, gözlerinden öpmüş:

“ Tebrik ederim yiğidim, ” demiş. (s. 285)

Tablo-59'da tebrik etme değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Tebrik etme değeri dört masalda karşımıza çıkmaktadır. Tebrik etme, mutlu bir olay karşısında sevincini karısındaki kişiye söz, yazı ya da davranışla ifade edebilmektir. İncelenen dört masalda da kahramanlar yaptıkları işlerden dolayı tebrik edilmişlerdir. Bazen de kahramana yardımcı olan kişiler gösterdikleri yiğitlikler karşısında

kutlanmışlardır. Tebrik etme değeri kahramanın arkadaşının başardığı işe sevindiğini, mutlu olduğunu gösteren bir değerdir.

4. 1. 4. 17. Tedbirli Davranma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında tedbirli davranma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 60: Tedbirli Davranma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Menekşe Yaprığından İncinen Kızım	1
Memiş ile Mıstık	1

“ Efendim, sizi eve alamam. Benim erkeğim yok, emriniz ne ise söyleyin de yapayım. ” (s. 241)

İki dönümlük toprağı varmış babadan kalan. Geçmiş onun başına, dikkat etmiş işine. (s. 278)

Tablo-60'ta tedbirli davranma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Tedbirli davranma değerine iki masalda yer verildiği görülmektedir. Tedbirli davranma, bir olay ya da durum karşısında önceden önlemine almaktır. Bu masallarda da tedbirli olma değeri bu şekilde ele alınmıştır. “ Menekşe Yaprığından İncinen Kızım ” (s. 241) masalında kadın kapısına gelen adamları evde erkeğim yok size içeri alamam diyerek temkinli bir davranış sergilemiştir. Bir diğer masal olan “ Memiş ile Mıstık ” (s. 278) masalında ise Memiş babadan kalma toprağın başına geçmiş ve bir aksilik olmasını önlemek için işine dikkat ederek tedbirli davranmıştır.

4. 1. 4. 18. Hatasının Farkına Varma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında hatasının farkına varma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 61: Hatasının Farkına Varma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Gülhanım ile Zülhanım	1
Başlama Masalı	1
Büyülü Sofra	1
Tilki ile Sütçü Nine	1
Uyudum Nettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis Yârimi N’ettin?	1
Safoğlan	1
Keçi Kız	1
Ne Gördün Ne Görmedin	1
Menekşe Yaprağından İncinen Kızım	3
Altın Oğlan ile Altın Kız	2

Gülsinan Bey’e gelince düşünmüş ince ince evlenmemiş bir daha. Kendisini adanmış halka. (s. 102)

Bir daha ana bana sözü dinlememek mi? Burnunun doğrultusuna gitmek mi? Allah yazdıysa bozsun. Gayrı anam dışarı çıktıkça önüne pabuçlarını serdim, içeri girdikçe fırlayıp altına minder serdim, sırtına yastık koydum. Velhasıl o günden sonra hayırlı bir evlat oldum. (s. 5)

Kafasına inen tokmaklar aklını başına getirmiş. Yanlış yol tuttuğunun farkına varmış. Bundan sonra anasının bir sözünü iki etmemiş. Gezmiş dolaşmış bir iş bulmuş kendisine. Çalışarak gül gibi bakmış annesine. (s. 36)

Başına gelenleri kulağına küpe etmiş, unutmamış. Böcek kapmış, çekirge yakalamış ama hırsızlık etmeye kalkışmamış bir daha. (s. 337)

‘‘Dağ başında parayı ben neleyim? Bir çarıkla bir hırka bana yeter. Yağlı ballı azığı ben neleyim? Kırlar yaban elması dolu. İki elma bir gün için bana yetiyor,’’ deyince hatalı bir iş yaptıklarını anlamışlar. Özür üstüne özür dilemişler. (s. 70)

Bir daha saflık da, saf oğlanlık da etmemiş. Ne Ayyar Salihaların oyuncağı olmuş ne de Sarraf Raziyelerin... Ne kör Mistik parasını alıp gitmiş, ne de Topal Memiş... (s. 82)

Kucaklayıp öpmüş. Özür üstüne özür dilemiş. Bundan sonra onu ne tokaçlamış ne de tepmiş. Başının üstünde yer vermiş. (s. 179)

Gelmiş eskisi gibi aklı başına, bir daha basmamış elmas diye çakıl taşına. (s. 255)

Ama aklı başına geliyor. ‘‘ Bundan sonra sayım suyum yok, ’’ diyerek köşesine çekiliyor. Kısmetini beklemeye başlıyor. (s. 245)

Bir daha ne dedikodusunu yapmış yengesinin ne de günahını almış. (s. 247)

Utancından odasına kaçmış. Bir daha ortalarda görünmediği gibi etliye sütlüye de karışmamış. (s. 246)

‘‘ Affet beni karıcığım, ’’ demiş, ‘‘ beni aldatmışlar. Sana bilerek kötülük yapmadım. ’’ (s. 366)

Altın oğluyla altın kızına bakan padişah, ‘‘ Ne yapayım altın halıyı? Ne yapayım ipek çadırı? Bana altın evlatlar lazım, ’’ deyip halıyla çadırı bir kıyıya attırmuş. Çengi ağacını kestirmiş. İçkiyi ağzına sürmemiş bir daha. (s. 366)

Tablo-61’de hatasının farkına varma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Hatasının farkına varma değeri on üç yerde karşımıza çıkmaktadır. Masalarda kahramanlar yaptığı hatanın farkına varır pişman olur ve sonunda hatasını telafi ederler. İnsanın hatasının farkına varıp onu düzeltmeye çalışması da önemli değerlerdendir. Masal kahramanları yaptıkları hataları bir daha yapmamak üzere telafi ederek erdemli bir davranış sergilemişlerdir. Yaptıkları hatalardan da

kendilerine dersler çıkarmışlar ve aynı hatalara düşmemek için dikkatli davranmışlardır.

4. 1. 4. 19. Öz Eleştiri Yapma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında öz eleştiri yapma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 62: Öz Eleştiri Yapma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Başlama Masalı	1
Gülhanım ile Zülhanım	1

Ben n'eyleyip n'ettim? Ne ettimse kendime ettim. Anasının atasının sözünü dinlemeyenden, burnunun doğrusuna gidenden hiç onmuş, başına devlet kuşu konmuş var mı? (s. 5)

“ Ben n'eyleyip n'ettim, ” diye dövünmeye başlamış. “ Kendimi işe güce verdim. Gül yüzlü çocuklarımı arayıp sormaz oldum. Ne idüğü bilinmez bir kadını altın tahta oturttum da onurumu beş paralık ettim. Kimse etmedi bana, ben bana ettim! ” (s. 100)

Tablo-62'de öz eleştiri yapma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Öz eleştiri yapma, değeri iki masalda görülmektedir. İki masalda da görüldüğü üzere kişiler yaptıkları yanlışlar karşısında samimi bir yaklaşımla kendi eksik yanlarını görüp eleştirmişlerdir. “ Başlama Masalı ” (s. 5) adlı masalda kahraman yaptıklarından, ettiklerinde kendini sorumlu tutmuş ve öz eleştiri yapmıştır. “ Gülhanım ile Zülhanım ” (s. 100) masalında ise hükümdar Gülsinan Bey'in aynı şekilde yaptığı yanlışlardan kendisini mesul tutup öz eleştiri yaptığı görülmektedir.

4. 1. 4. 20. Sakinliğini Koruma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında sakinliğini koruma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 63: Sakinliğini Koruma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Akkız ile Karakız	1
Üç Köseye Bir Keloğlan	1

Hiç üzülmemiş buna. N'oldu, ne yaptın bana diye çağırıp haykırmamış. (s. 8)

Keloğlan'dır kızmamış, öfkelenmemiş. Bir karşılık vermemiş elden dilden. Uysallığı bırakmamış elden. (s. 28)

Tablo-63'te sakinliğini koruma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. İncelenen masallardan hareketle iki masalda sakinliğini korumak değerine yer verildiği görölmektedir. “ Akkız ile Karakız ” (s. 8) masalında Ayşegöl içinde bulunduğu durum karşısında hiç üzülmemiş ve sakinliğini korumuştur. “ Üç Köseye Bir Keloğlan ” (s. 28) masalında ise Keloğlan'ın yine bir durum karşısında kızmadığı, öfkelenmediği ve sakinliğini koruduğu görölmektedir. Bir insanın yaşadığı kötü bir durum karşısında bile sakinliğini koruması büyük bir davranış olarak gösterilmektedir.

4. 1. 4. 21. Güzel Konuşma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında güzel konuşma değerleriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 64:Güzel Konuşma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Akkız ile Karakız	2
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	1
Süpürgeci Baba	1
Bilmeceli Masal	1
Terzi Kız	1

Ayşegül oğul balı gibi tatlı ve duru bir dille:

“ Nineciğim nineciğim, ey benim bir taneciğim! ” demiş. (s. 7)

Senin baklavan baklava değil bir gül yaprağı sanki. İnsanın ağzında dağılıveriyor. (s. 8)

Karaca vezir her şeyi yoluyla yordamıyla anlatmasını bilirmiş çünkü. Ağır ağır, tane tane konuşur, sanki konuşmazmış da ağzından bal akıtmış. (s. 262)

Hele tatlı bir dil döküşü var ki bülbüller öyle şakıyamaz. Tutiler öyle söyleyemez. (s. 88)

Konuşmuyorlar, ağızlarından bal akıyorlar. (s. 170)

Çiçek dile gelmiş. Çok tatlı bir sesle karşılık vermiş:

“ O pamuk eller dikti, o pamuk eller! ” (s. 104)

Tablo-64'te güzel konuşmak değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Masallarda güzel konuşmak ile ilgili altı değere ulaşılmıştır. Masallarda güzel, tatlı bir dille konuşan kahramanlar çevresindeki kişilerin yüreğine dokunur ve onları mutlu ederler. Güzel konuşma çoğu yerde “ konuşmuyor da ağzından bal akıyor ” söylemiyle karşımıza çıkmaktadır. Masallarda güzel konuşan insanların karşılarındaki kişileri ses tonları ve konuşmalarıyla büyüledikleri görülmektedir.

4. 1. 4. 22. Geçimli Olma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında geçimli olma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

İnsanların insanlarla, hayvanların hayvanlarla gül gibi geçinip kardeş kardeş yaşadıkları o eşi bulunmaz altın çağların birinde bir padişah vardı. (s. 261)

“ İnsanlar, dövüşü kavgayı bir yana atın! Hiçbir şeyi kendinize dert etmeyin! Kin gütmeyin! Kan dökmeyin! Hayat her şeyden güzeldir. ” (s. 269)

Tablo- 65: Geçimli Olmak Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı	2

Tablo-65'te geçimli olma değerinin yer aldığı masal gösterilmiştir Geçimli olmak değerine sadece “ Karlı Dağdaki Güzellik Ağacı ” (s. 261, 269) masalında rastlanmaktadır. İlk değerde insanların insanlarla, hayvanların hayvanlarla geçimli bir şekilde yaşadıkları görülmektedir. Diğer değerde ise insanlara geçimli olmaları ve birbirleriyle kavga etmemeleri hakkında öğütler verilmiş, hayatın her şeyden güzel olduğu vurgulanmıştır.

4. 1. 4. 23. Söz Dinleme

Sarıyüce'nin incelenen masallarında söz dinleme değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 66: Söz Dinleme Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Başlama Masalı	1
Tın Tın Eden Kabacığım	1
Uykucu Mustafa	3

Bir daha ana bana sözü dinlememek mi? Burnunun doğrultusuna gitmek mi? Allah yazdıysa bozsun. Gayrı anam dışarı çıktıkça önüne pabuçlarını serdim, içeri girdikçe fırlayıp altına minder serdim, sırtına yastık koydum. Velhasıl o günden sonra hayırlı bir evlat oldum. (s. 5)

Çocuklar çok mu yaramazmış? Analık kadını çok mu üzerlermiş? Doğru oturup doğru konuşmalı. Zavallı öksüzlerin ağızları var, dilleri yokmuş. Hiç kimsenin dikine gitmezler, analıklarının bir dediğini iki etmezlermiş. (s. 134)

Mustafa tutmuş ak pürçekli ninenin sözünü. Bir daha üzmemiş hayat arkadaşını el kızını. Her akşam erken yatmış. Her sabah erken kalkmış. (s. 161)

Tablo-66’da söz dinleme değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Söz dinleme değerine üç masalda rastlamak mümkündür. Söz dinleme verilen bir sözü tutmak ve davranışlarını bu söze uydurmaktır. “ Başlama Masalı ” (s. 5) masalında kahraman anasının babasının sözünü dinlemediği için başına gelen felaketler sonucunda artık annesinin babasının sözünden dışarı çıkmayacağını söylemektedir. Bu sözyle okuyucuya bir nevi nasihatte bulunmaktadır. “ Tın Tın Eden Kabacığım ” (s. 134) masalında ise üvey annelerinin sözünü dinleyen çocuklardan bahsedilmektedir. Bir diğer masal olan “ Uykucu Mustafa ” (s. 161) da ise nine Mustafa’ya öğütler verir, bunun sonucunda Mustafa ninenin sözünü tutar ve hayatı yoluna girer.

4. 1. 4. 24. Temkinli Olma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında temkinli olma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 67: Temkinli Olma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Tın Tın Eden Kabacığım	1

“ Kardeşim, ” demiş, “ burası uğursuz bir yere benziyor. Gel girmeyelim içeriye. Sonra çıkamayız dışarıya. ” (s. 136)

Tablo-67’de temkinli olma değerinin yer aldığı masal gösterilmiştir. Temkinli olma değerine “ Tın Tın Eden Kabacığım ” (s. 136) masalında yer verilmiştir. Bu masalda kız, kardeşini gittikleri yer konusunda uyararak temkinli bir davranış sergilemiştir.

4. 1. 4. 25. Düşünceli Davranma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında düşünceli davranma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 68: Düşünceli Davranma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Adaşım Mahmut	1
Çıtı Pıtı Hanım	1

Sırtına besili bir kuzu ile bir peynir tulumu sarar, düşer yola. Mahmut hiç eli boş gidilir mi? Ya zavallı adaşının kahvaltı edecek peyniri yoksa? (s. 307)

“ Bu kilim de az görünüyor gözüme. Hani koyun yününden kök boylarıyla boyayıp renk renk, dal dal, çiçek çiçek ördüğüm iki çift çorap var ya, onları da

alalım. Belkim padişahın ayağına girecek çorabı yoktur. Çok makbule geçer. ” (s. 155)

Tablo-68’de düşünceli davranma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Düşünceli davranma değeri iki masalda karşımıza çıkmaktadır. Düşünceli davranma karşımızdaki insana karşı ince düşünmektir. Masallarda da bu şekilde ele alınmıştır. “ Adaşım Mahmut ” (s. 307) masalında Çoban Mahmut’un, arkadaşının yanına giderken belki kahvaltı edecek peyniri yoktur düşüncesiyle hareket edip arkadaşına bir peynir tulumu götürmesi düşünceli bir davranış sergilediğini göstermektedir. Bir diğer masal olan “ Çıtı Pıtı Hanım ” (s. 155) da ise aynı şekilde padişahın yanına giden karı koca ona hediye seçerken belki padişahın giyecek çorabı yoktur düşüncesiyle hareket etmişlerdir.

4. 1. 4. 26. Alçakgönüllü Olma

Sarıyüce’nin incelenen masallarında alçakgönüllü olma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 69: Alçakgönüllü Olma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Alicengiz Oyunu	1

Kendisi tahtında otururken Keloğlan’ın anasını ayakta bekletmemiş padişah. Karşısındaki koltuğa buyur etmiş. (s. 50)

Tablo-69’da alçakgönüllü olma değerinin yer aldığı masal gösterilmiştir Alçakgönüllü olma değerine sadece “ Alicengiz Oyunu ” (s. 50) masalında yer verilmiştir. Burada ülkeye hükmeden bir padişahın Keloğlan’ın annesine göstermiş olduğu davranış alçakgönüllülük değerini açıkça göstermektedir.

4. 1. 4. 27. Anlayışlı Olma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında anlayışlı olma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 70: Anlayışlı Olma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Çıtı Pıtı Hanım	1

Kızmamış padişah. Küplere binmemiş. Onları karşısına oturtmuş, kahveler, şerbetler içirtmiş.

“ Ne iyi etmişsiniz de gelmişsiniz, ” demiş. “ Elbette böyle bir derdiniz varken kime gidecektiniz? En doğru işi yapmışsınız. Gönlünüz daralmasın hiç. Kapımdan eli boş dönecek değilsiniz. ” (s. 156)

Tablo-70'te anlayışlı olma değerinin yer aldığı masal gösterilmiştir Anlayışlı olma değeri “ Çıtı Pıtı Hanım ” (s. 156) masalında karşımıza çıkmaktadır. Bu masalda padişah kendisine gelen halktan kişileri karşısına oturtmuş ve büyük bir anlayış içerisinde onları dinlemiştir. Anlayışlı olma değeri de önemli değerlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

4. 1. 4. 28. Gayretli Olma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında gayretli olma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 71: Gayretli Olma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Marifetli Hırsızlar	1
Uykucu Mustafa	1
Tabla Kavuklu Kadı	1
Bilmeceli Masal	1
Tombul Çanak	1

O ana kadar iz bile bırakmadan sayısız soygun yapan hırsızlar, Palabıyık'ın gayretiyle yakalanmışlar. (s. 259)

Yeniden gayrete gelmiş Mustafa. (s. 160)

Oğlanlar ilk günleri bir gayrete gelmişler. Babaları ne istediye koşturmuşlar. (s. 163)

“ Eğer gayret eder, gösterdiğim yoldan gidersen üç yıl sonra öğrenirsin ayna yapmayı. (s. 171)

Kurumakta olan ekin tarlalarını bir bir sulamış. Ayrılmamış oradan. Yaz boyunca gayretini sürdürmüş. Kurumaya yüz tutan ekinleri sulamış, bağlara bahçelere su taşımış. (s. 66)

Tablo-71'de gayretli olma değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Masallarda gayretli olma ile ilgili beş değer tespit edilmiştir. “ Bilmeceli Masal ” (s.1 71) masalında ustası kahramana gayretli olması yönünde nasihatte bulunmuş ve eğer gayret ederse ayna yapmayı öğrenebileceğini söylemiştir. Diğer masallarda ise gayretli olma değeri aynı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. İnsanların bir işi başarmak için gayret gösterdikleri üzerinde durulmuştur.

4. 1. 4. 29. Hevesli Olma

Sarıyüce'nin incelenen masallarında hevesli olma değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 72: Hevesli Olma Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Bilmeceli Masal	1

Sonunda usta delikanlının sabrına, dayancına, hevesine, azmine bakmış bakmış da yanına çırak kalmasına izin vermiş. (s. 171)

Tablo-72'de hevesli olma değerinin yer aldığı masal gösterilmiştir. Hevesli olma değerine “ Bilmeceli Masal ” (s. 171) masalında rastlanmaktadır. Burada ustası, yanında çalışan delikanlının hevesine, azmine, dayancına bakarak onun yanında çalışmasına izin vermiştir. Hevesli olma değeri de yapılan bir işi isteyerek, severek yapmak şeklinde yorumlanmaktadır.

4. 1. 4. 30. Yeni Bilgiler Öğrenme

Sarıyüce'nin incelenen masallarında yeni bilgiler öğrenme değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 73: Yeni Bilgiler Öğrenme Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Uyudum N'ettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis Yârimi N'ettin?	1

Daha neler tanımamış ki? Böğürtlenleri tanımış, böğürtlen yemesini öğrenmiş. Yaban çileklerini tanımış, çilek hoşafı yapmasını öğrenmiş. Otları, ağaçları, çiçekleri bir bir tanımış vesselam. (s. 74)

Tablo-73'te yeni bilgiler öğrenme değerinin yer aldığı masal gösterilmiştir. Yeni bilgiler öğrenme değerine “ Uyudum N’ettim, Ben Bana Ettim, Gül ile Nergis Yârimi N’ettin? ” (s. 74) masalında rastlanmaktadır. Burada kahraman tek başına yaşamını sürdürmek zorunda kalmış ve yaşadığı yerde birçok yeni şeyle ilk defa karşılaşmıştır. Yeni yeni bitkileri, otları, ağaçları, çiçekleri tanıyarak yeni bilgiler öğrenmiştir.

4. 1. 4. 31. Temizlik

Sarıyüce'nin incelenen masalarında temizlik değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 74: Temizlik Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Ahmak ile Çakmak	1
Hamal Hasan	1

Temiz pak giyindikten sonra iri pembe inciye saraya götürüp teslim etmişler.
(s. 22)

Çarşı Pazar tertemiz. (s. 275)

Tablo-74'te temizlik değerinin yer aldığı masallar gösterilmiştir. Temizlik değeri iki masalda karşımıza çıkmaktadır. “ Ahmak ile Çakmak ” (s. 22) masalında Ahmak ile Çakmak'ın temiz ve pak bir şekilde giyindiklerinden söz edilmiştir. “ Hamal Hasan ” (s. 275) masalında ise çarşı ve pazarın temiz olduğu söylenerek temizliğin önemi üzerinde durulmuştur.

4. 1. 4. 32. Emek

Sarıyüce'nin incelenen masalarında emek değeriyle ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo- 75: Emek Değeri

Değerin Geçtiği Masallar	F
Mavi Kahkaha Çiçeği	1

İnsanoğlu bir ağaca benzer. Emek verirsen büyüür, ulu bir varlık olur. (s. 57)

Tablo-75'te emek değerinin yer aldığı masal gösterilmiştir Emek değerine “ Mavi Kahkaha Çiçeği ” (s. 57) masalında rastlanır. En az kullanılan değerlerden biri de emek değeridir. Burada insanlar bir ağaca benzetilmiş, emek verilirse büyüüp ulu bir varlık olacakları söylenerek emek değerinin önemi okuyucuya sezdirilmiştir.

4.2.Eserde kullanılan değerler aracılığıyla hangi iletiler verilmiştir?

Tablo-76: Anadolu Masalları'nda Değerler Aracılığıyla Verilen İletiler

1.İyilik eden iyilik bulur, kötülük eden kötülük bulur.
2. Mutluluğa giden yol uzun ve çetindir.
3.Her ödülün mutlaka bir zorluğu vardır.
4.İnsan umutsuzluğa kapılmamalıdır.
5.İnsana en umutsuz anında bile yardım eli uzanabilir.
6.Yalan ve kurnazlığın getireceği mutluluk kısa sürelidir.
7.Sabreden insanlar sonunda mutlaka mutluluğa ulaşırlar.
8.Kıskançlık, kötülük ve zulüm hiçbir zaman cezasız kalmaz.
9.İnsan her şeye karşı dikkatli olmalı, en yakınına bile güvenmemelidir.
10.Bağışlamak yüce bir erdemdir.
11.Dış görünüşe aldanmamalıdır.
12.Sabırlı, tutarlı ve kararlı insanlar amaçlarına ulaşırlar.
13.Zekâ ve sağduyu, kaba gücü ve zoru yenerek pek çok sorunu çözer.
14.Her canlı diğer canlılara muhtaçtır, herkesin yardımına gereksinim duyulabilir.
15.Eş adaylarını iyice tanımadan yapılan evlilikler, bazen felaket getirebilir.

Tablo-76'da Sarıyüce'nin masallarında yer alan değerler aracılığıyla hangi iletilerin verildiği görülmektedir. İncelenen 60 masalda ortak iletiler yer almaktadır. Masallarda yer alan eğitsel değerlerden yararlanılarak Tablo-76'da yer verilen iletilere ulaşılmıştır.

Masallarda üvey anneler, üvey kız kardeşler, üvey babalar, devler, köseler kötülük yaptığı için sonunda yine kötülük bulmuştur. Diğer taraftan kahramanlar, kahramanın arkadaşları, kız kardeşler, öz anne babalar, kocakarılar iyilik yaptıkları için masalın sonunda da bu iyilikler ödüllendirilmişlerdir. Bu görünüm “ *iyilik eden iyilik bulur* ” sözünün de akıllara gelmesini sağlayabilmektedir. Mutluluğa ulaşmak için zorluk çeken, türlü sıkıntılara maruz kalan kahramanlar sonunda mutlaka hedeflerine ulaşırlar. En umutsuz anlarında kendilerine bazen bir bilge bazen de bir kocakarı aracılığıyla yardım eli uzatılır.

İncelenen bu masalarda ortaya çıkan iletiler toplumun yaşam deneyimleri hakkında bilgi vermekte, geçmişi değerlendirme olanağı sunmakta, bugüne ışık tutmakla birlikte geleceği yönlendirme konusunda fikir verebilecek niteliktedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada Hasan Lâtif Sarıyüce'nin “ Anadolu Masalları ” adlı eserindeki 60 masal eğitsel değerler bakımından incelenmiş ve zengin bir içeriğe sahip olan bu masalarda 72 farklı değere ulaşılmıştır.

Hasan Lâtif Sarıyüce'nin bu eseri, halk kültürü yönünden zengin masal derlemelerinden oluşmaktadır. Bu sebeple içerisinde halk kültürünü, halkın geleneğini, göreneğini, inançlarını ve millî masal anlayışını barındıran çok sayıda örneğe rastlanılmıştır. Çalışmada tespit edilen bu değerler, evrensel değerler, millî değerler, manevî değerler ve kişisel değerler olmak üzere dört grup altında incelenmiştir.

Evrensel değerler içinde en geniş yere sahip olan değerın sevgi değeri olduğu gözlemlenmiştir. Masalarda toplamda 59 yerde sevgi değeri karşımıza çıkmaktadır. Sevgi değeri masalarda çok boyutlu olarak yansıtılmıştır. Sevgi değeri içerisinde özellikle evlat sevgisi, geniş bir yer tutmaktadır. Eserde sevgi başlığı altında insan, anne, baba, evlat, kardeş, doğa ve havyan sevgisine yer verilmiştir. Tüm canlılar için önemli ve gerekli olan sevgi değeri sayesinde insanların hem aile bireylerine hem de diğer canlılara karşı göstermiş olduğu sevgi okuyucuya gösterilmeye çalışılmıştır.

Sevgi değerinden sonra evrensel değerler içerisinde yer alan çalışkanlık değeri de çoğu masalda karşımıza çıkmaktadır. Masalarda toplamda 43 yerde çalışkanlık değerine rastlanılmıştır. Bu değerle okuyucuya çalışmak, çabalamak ve emek harcayarak bir yerlere gelmeleri gerektiği aktarılmaya çalışılmıştır. Çalışkanlık değerine de sevgi değeri kadar önem verilmiştir. Masalarda çalışan, çabalayan ve ekmeğinin peşinde olan insanlar, sonunda mutlaka emeklerinin karşılığını almışlardır.

Bir diğer evrensel değer olan saygı değerine de masalarda sıklıkla rastlanılmaktadır. Saygı değeri masalarda toplamda 27 yerde geçmektedir. Masalarda saygı değeri, küçüğün büyüğünü saydığı, ona hürmette kusur etmediği bir şekilde ele alınmıştır.

Masallarda en az işlenen evrensel değerler ise hoşgörü, eşitlik ve sadakat değerleridir. Yalnız bir masalda bu değerlere rastlanılmıştır.

Çocuğun sevgi, saygı, çalışkanlık, doğruluk ve dürüstlük, arkadaşlık ve dostluk, birlik ve beraberlik gibi değerleri benimseyerek hareket etmesi zamanla bu değerleri içselleştirmesine olanak sağlamaktadır. Ayrıca bu değerlerden hareketle çocuklara istedik ve kalıcı davranışların kazandırılması üzerinde de durulmaktadır.

Barış, kahramanlık, özgürlük gibi millî değerler de masallarda az da olsa görülmektedir. Bu değerler çeşitli yollarla çocuğa gösterilmeye çalışılmıştır. Barış ve kahramanlık değeri millî değerler içerisinde daha çok yer almıştır. Millî değerler içerisinde en sık tekrar eden değer barış değeridir. Toplamda 6 masalda karşımıza çıkmaktadır. En az yer verilen millî değer ise özgürlük değeridir. Sadece bir masalda yer almaktadır. Çocuğun bu değerler sayesinde kendi kimliğinin ve millî değerlerinin bilincine varması sağlanmıştır.

Manevî değerler ise toplumu bir arada tutan, birlik ve beraberliği güçlendiren önemli bir unsurdur. Masallarda dua, şükür, namaz, hayırseverlik, ziyaret etme ve emaneti koruma değerlerine yer verilmiştir. Masallarda en fazla yer verilen manevî değer dua değeridir. 24 yerde bu değere rastlanılmaktadır. En az yer verilen manevî değer ise ziyaret etme değeridir. Bu değere sadece “ Tın Tın Eden Kabacığım ” masalında yer verilmiştir. Sarıyüce'nin, toplumun yaşayış biçimini, inanç yapısını, geleneğini ve göreneğini bu masallarla çocuklara kavratmaya çalıştığı görülmüştür.

“ Anadolu Masalları ” adlı eserde yer alan masallar, çocuğun sadece evrensel, millî ve manevî yönünü geliştirmekle kalmayıp ayrıca çocuğun kişisel gelişimine de yardımcı olacak birçok değeri tanımasına ve bu değerleri davranışa dönüştürmesine de olanak sağladığı görülmüştür. Kişisel değerler içersine en fazla rastlanılan değer düşünerek davranma değeridir. Düşünerek davranma değeri toplamda 24 yerde karşımıza çıkmaktadır. İnsanlara bir işi yaparken ya da bir şeye karar verirken ani hareket etmemesi gerektiğini gösteren bu değer masallarda geniş bir yer tutmaktadır. Bir diğer kişisel değer olan teşekkür etme değerine de 16 yerde rastlanılmaktadır.

Masallarda en az yer verilen kişisel değerler ise empati kurma, sorumluluk, geçimli olma, temkinli olma, alçakgönüllü olma, anlayışlı olma, hevesli olma, yeni bilgiler öğrenme ve eşitlik gibi değerlerdir. Özür dileme, affetme, sorumluluk, güler yüzlü olma, düşünceli davranma, teşekkür etme vb. gibi kişisel değerlerle çocuğun, görgü kurallarını öğrenmesi, sağlıklı iletişim kurabilmesi ve sosyal gelişimini olumlu bir şekilde tamamlaması üzerinde durulmuştur.

“ Hasan Lâtif Sarıyüce'nin Anadolu Masalları'nın Eğitsel Değerler Açısından İncelenmesi ” adlı bu çalışmada “ Anadolu Masalları ” adlı eserde yer alan masalların değer aktarımı bakımından zengin bir içeriğe sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Masallarda yaratılmış insan tipleri, hayata bakış açılarıyla, yaşama biçimleriyle, isimleriyle, değer yargılarıyla özgün ve bize göredir. Masalların dilinin anlaşılır olması, çocuğun değeri fark etmesine ve kavramasına yardımcı olmaktadır.

Masallarda ulaşılan her bir değer kendi içerisinde de birden fazla değeri barındırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun neticesinde değerlerin birbirlerini besledikleri ve bir değer başka bir değer gelişmesinde katkısının olduğu görülmüştür. Değerlerin birbirinden ayrılmaz bir yapıya sahip olduğu ve genelde birbirlerini pozitif yönde etkiledikleri gözlemlenmiştir.

Sarıyüce, incelenen masallarda vermek istediği değerleri olaylar içinde kurgulayarak ve karakterlere benimsetmiş olarak çocuğa sunmaktadır. Çalışmada, değerler üzerine yapılan incelemelerle, Sarıyüce'nin masallarının değerler açısından zengin olduğu, çocuklara değerleri tanıtmaya ve kazandırmaya etkili olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Hasan Lâtif Sarıyüce, masallarda güçlü bir dil kullanarak aktarmak istediği değerleri ve iletileri başarılı bir şekilde işlemiştir. Anadolu Masalları'nda yer alan masallar ile evrensel, millî, manevî ve kişisel gelişimi olumlu etkileyen değerler okuyucuya kazandırılacak niteliktedir. Sevgi, çalışkanlık, saygı gibi evrensel değerlerin ön plana çıkarıldığı görülmektedir.

ÖNERİLER

Yapılan çalışma ile Hasan Lâtif Sarıyüce'nin “ Anadolu Masalları ” adlı eserinde yer alan bütün masallar tek tek okunarak içerisindeki değerler incelenmiş ve yorumlanmıştır. Elde edilen sonuçlar bağlamında birtakım öneriler geliştirilmiştir.

- Hasan Latif Sarıyüce'nin “ Anadolu Masalları ” adlı eserinde yer alan masalların değerler eğitimi bakımından diğer çocuk masalları ile karşılaştırıldığında zengin bir içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Bu nedenle bu kitap çocuklarla buluşturulmalıdır.
- Masallar, okuyucunun ilgisini çekici, dikkatini canlı tutacak seviyesine uygun resimlerle desteklenmelidir.
- Zengin bir içeriğe sahip olan masallardaki iletiler çocuğa sezdirme yoluyla verilmelidir.

KAYNAKÇA

- AKBALIK, H., “Değerler Eğitimi Bağlamında Hacı Bektaş-ı Veli’nin Eserlerinde Yer Alan Eğitsel Unsurlar”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, 2015.
- AKBAŞ, O., “Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının İlköğretim II. Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2004.
- AKBAŞ, O., “Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış”, Değerler Eğitimi Dergisi, 6 (16), 9-27. 2008.
- AKTAŞ, Ş. ve GÜNDÜZ O., “Yazılı ve Sözlü Anlatım: Okuma-Dinleme Konuşma-Yazma”, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011.
- AKPINAR, B. ve ÖZDAŞ, F., “İlköğretimde Değer Eğitimine İlişkin Öğretmen Görüşleri: Nitel Bir Analiz”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23 (2), 105-113, 2013.
- AKYOL, Ş., “İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Sevgi Temasının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, 2010.
- ALAGÖZ, F. C., “Cahit Uçuk’un Masal Kitaplarında Temel Değerlerin Türkçe Eğitimine Katkısı”,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, 2011.
- ARSLAN, İ., “Değer Mahallesi’nde Cesaret”, Gizemli Bahçe Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- ARSLAN, İ., “Değer Mahallesi’nde Çalışkanlık”, Gizemli Bahçe Yayıncılık, İstanbul, 2018.

- ARSLAN, İ., “Değer Mahallesi’nde Doğruluk Dürüstlük”, Gizemli Bahçe Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- ARSLAN, İ., “Değer Mahallesi’nde Güven”, Gizemli Bahçe Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- ARSLAN, İ., “Değer Mahallesi’nde Hoşgörü”, Gizemli Bahçe Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- ARSLAN, İ., “Değer Mahallesi’nde Sevgi”, Gizemli Bahçe Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- ARSLAN, İ., “Değer Mahallesi’nde Temizlik Hijyen”, Gizemli Bahçe Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- ARSLAN, İ., “Değer Mahallesi’nde Tutumluluk”, Gizemli Bahçe Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- ARSLAN, İ., “Değer Mahallesi’nde Vatanseverlik”, Gizemli Bahçe Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- ARSLAN, İ., “Değer Mahallesi’nde Yardımlaşma”, Gizemli Bahçe Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- ATALAY, E., “Seza Kutlar Aksoy’un Eserlerindeki Eğitsel Değerler ve Bu Değerlerin Davranışa Yansıma Biçimleri”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, 2017.
- AYDIN, M. AKYOL G., “Okulda Değerler Eğitimi & Yöntemler- Etkinlikler- Kaynaklar”, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2013.
- AYTAŞ, G ve Karakuş AKTAN, E., “ Çocuk Edebiyatı ve Eğitimi Açısından Hayriye”, GEFAD/ GUJGEF 32(2): 537-555, 2012.

- BASTEM, N., “A. Vahap Akbaş’ın Çocuk Eserlerinin Değerler Bakımından İncelenmesi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, 2018.
- ÇELİK, S., “Necdet Neydim’in Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, 2016.
- ÇİFTÇİ, F., “Cahit Koytak’ın Şiirlerinde Yüceltilmiş İnsana Özgü Değerler,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, 2014.
- DEMİRCİOĞLU, İ. H., ve TOKDEMİR, M. A., “Değerlerin Oluşturulma Sürecinde Tarih Eğitimi: Amaç, İşlev ve İçerik”, Değerler Eğitimi Dergisi, 6(15), 69-88, 2008.
- DEMİRTAŞ, T., “Değerler Eğitiminde Edebî Ürünlerden Yararlanma: Nasreddin Hoca Fıkraları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, 2012.
- DİLMAÇ, B., “İnsanca Değerler Eğitimi”, Nobel Yayınları, Ankara, 2002.
- GÖNEN, M., “Çocuk Edebiyatı Yazarı ve Çizeri Olarak Feridun Oral’ın Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri ve Eğitsel Değerler”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Üniversitesi, Afyon, 2017.
- GÜVEN, A.Z., “Değerler Eğitimi ve Türkçe Derslerinde Değerlerin Kullanımı”, Palet Yayınları, Konya, 2014.
- GÜZEL, A. ve KARATAY H., “Türkçe Öğretimi El Kitabı”, Pegem Yayınları, Ankara, 2013.
- KAYA, M., “Emine İşınsu’nun Romanlarında Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, 2012.

- KAYA U., “Değerler Eğitiminde Bir Meslek Teşkilatı: Ahîlik”, Değerler Eğitimi Dergisi (Journal of Education-Turkey), 26 (11), 2013.
- KESKİN, Y., “Türkiye’de Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Değerler Eğitimi: Tarihsel Gelişim, 1998 ve 2004 Programlarının Etkililiğinin Araştırılması”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2008.
- KIBRIS, İ., “Türkçe I Yazılı Anlatım”, Kök Yayıncılık, Ankara, 2010.
- KINCAL, R. Y., “Bilimsel Araştırma Yöntemleri”, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2015.
- LATİFOĞLU, N., “Çocuklara Mahsus Gazete’de Değerler Eğitimi (101-200 Sayılar)”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 2013.
- MEANEY, M. H., “A Guide for Implementing Values Education in the Primary Grades”, Unpublished Doctor’s Thesis, Seattle University. Seattle, Washington, 1979.
- MEB, “Türkçe Dersi Öğretim Programı”, Ankara, 2005.
- MEB, “Türkçe Dersi Öğretim Programı”, Ankara, 2015.
- MEB, “Türkçe Dersi Öğretim Programı”, Ankara, 2017.
- OĞUZKAN, F., “Çocuk Edebiyatı”, Anı Yayıncılık, Ankara, 2013.

- ORAN, G., “Yalvaç Ural'ın Çocuk Kitaplarında Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı”,Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, 2015.
- ÖABT Türkçe Öğretmenliği Konu Anlatımı, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2016.
- ÖZCAN, E., “Türk Dünyası Masallarının Değerler Eğitiminde Kullanılabilirliği”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, 2017.
- ÖZENSEL, E., “Sosyolojik Bir Olgu Olarak Değer”, Değerler Eğitimi Dergisi, 1 (3), 217-239, 2003.
- PALA, İ., “ Hayriyye ”, Kapı Yayınları, İstanbul, 2014.
- ROKEACH, M., “The Nature of Human Values”, Free Press, 1973.
- SARI, E., “Öğretmen Adaylarının Değer Tercihleri: Giresun Eğitim Fakültesi Örneği”, Değerler Eğitimi Dergisi, 3 (10), 73-88, 2005
- SARIYÜCE, H. L., “Anadolu Masalları”, Kapı Yayınları, İstanbul, 2010.
- SENEK, S., “Aytül Akal'ın Masallarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 2018.
- SEVİM, Z., “Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, 2013.
- SEZEN L., “Halk Bilimi ve Derleme Metotları”, Eser Ofset Matbaacılık, Erzurum, 2010.

SÖNMEZ, H., “Reşat Ekrem Koçu’nun Çocuklar İçin Yazdığı Eserlerde Değer Eğitimi ve Türkçe”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Malatya, 2011.

ŞEN, Ü., Milli Eğitim Bakanlığının 2005 Yılında Tavsiye Ettiği 100 Temel Eser Yoluyla Türkçe Eğitiminde Değerler Öğretimi Üzerine Bir Araştırma”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007.

ŞİMŞEK, T., “Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı El Kitabı”, Grafiker Yayıncılık, Ankara, 2012.

ŞİRİN, M. R., “Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış”, Kök Yayıncılık, Ankara, 2007.

TANIŞIR, F. ve TANIŞIR, E. K., “Sorumluluk”, Tanışır Yayınları, İstanbul, 2008.

TOK, M., “Çocuk Edebiyatı ve Mevlana’nın Mesnevisi”, Kriter Yayınları, İstanbul, 2012.

TURAL, S. K., “Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler”, Ecdad Yayınları, Ankara, 1992.

TÜRK, İ., “Değerler Eğitiminde Saygı”,Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi,Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, 2009.

TÜRK DİL KURUMU, “Türkçe Sözlük”, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009.

ULUSOY, K. ve DİLMAÇ B., “Değerler Eğitimi”, Pegem Yayınları, Ankara, 2015.

USLUPEHLİVAN, E., “Hasan Latif Sarıyüce’nin Çocuk Romanlarında Değer Eğitimi ve Söz Varlığı”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, 2018.

ÜLKEN, H. Z., “Değerler, Kültür ve Sanat”, İTÜ, 1965.

ÜLKEN, H. Z., “Bilgi ve Değer”, Ülken Yayınları, İstanbul, 2001.

YILAR, Ö., “Halk Bilimi ve Eğitim”, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2015.

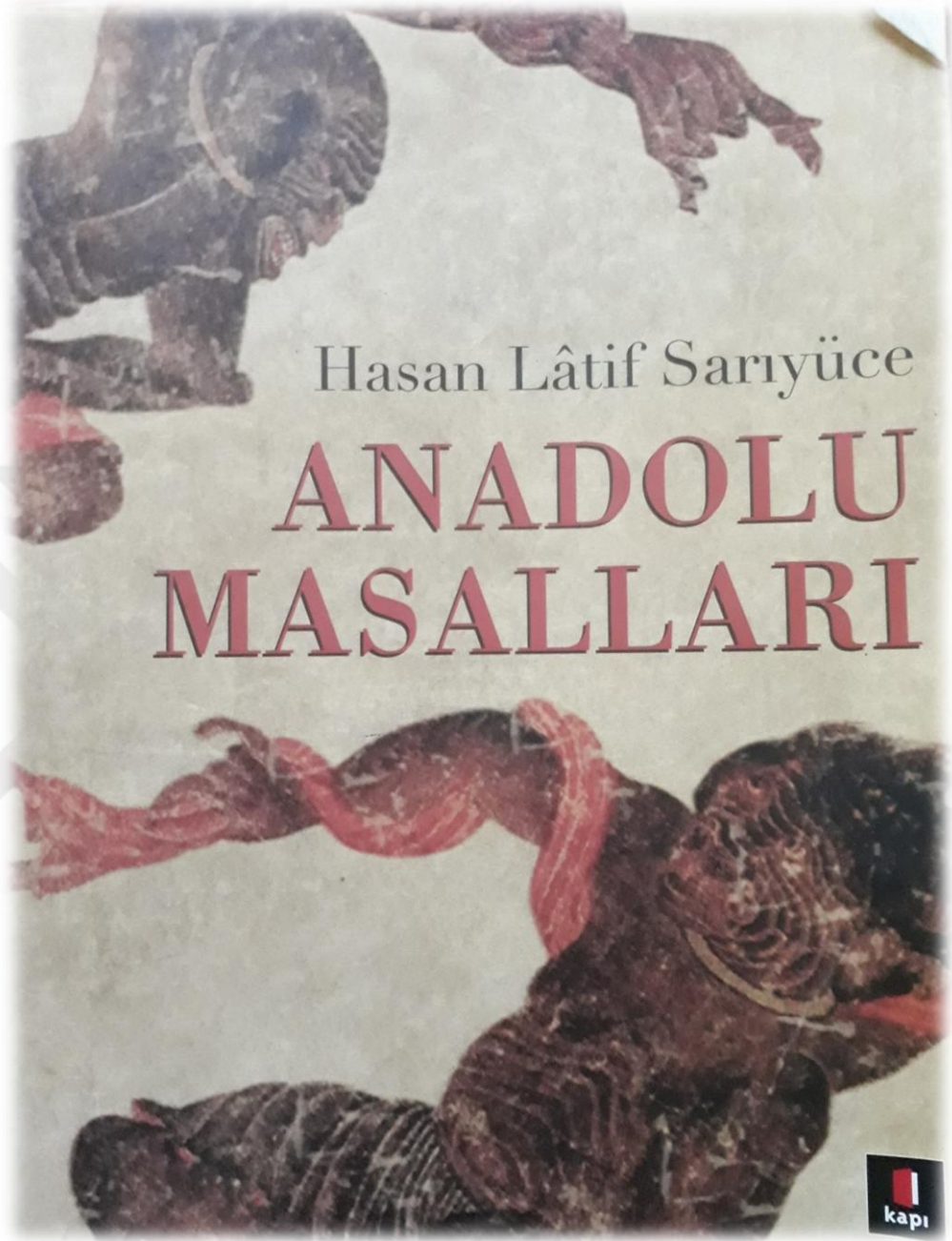
YILDIRIM A.ve ŞİMŞEK H., “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.

YILMAZ, O., “Fatih Erdoğan’ın Eserlerinin Eğitsel Değerler Açısından İncelenmesi”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, 2013.

EKLER

Anadolu Masalları adlı eserin ön ve arka kapak resimleri:

KÜLTÜR!

Halk inançları, rüyalar, gerçek ötesi yaşantılar...
Asırlar içinde mayalanır masallar.
Korkular oradadır, umutlar, gizemler...
İnsanın ve hayatın bin bir yüzü...
Tuz kadar yakıcıdır bazen
Su kadar serinletici
Çocuk kadar saf.
İdeal olan da vardır masallarda, saçmalığın güzel oyunları da...
Masal bizdir, bizim içindir, bize göredir.
Hem de herkesin gözü kulağıdır, can kulağıdır.
Padişah kızları, beyler, paşalar
Yanık âşıklar, şehzadeler...
Bir büyümez şehzadedir masallar...
Zalim hükümdarlar mutlaka devrilir.
Gün döner, zaman zamana, gerçek hakikate kavuşur.
Kültürün denizidir.
Devlet kuşları, hüznün kuşları...

Hasan Lâtif Sarıyüce, yarım asrı aşan çalışmalarının içinden sesleniyor.
Kıvrak Türkçeyle.
Hem bilim var bu masallarda, halkbilim var
Hem masal yazımına üslup kazandırmış seçkin bir yazar.
Herkes için, her yaşa göre.

Anadolu Masalları
Bir kere daha, hep yeniden...

kapı no: 224
Edebiyat: 38

